

Ikadua a Kitab'u Manga Datu

sia kanu Kitab Taurat

Maguindanaon

2026

© 2026, www.maguindanaon.com

This work is licensed and shareable under the terms of the Creative Commons License:

Attribution-Non Commercial-No Derivative Works (CC BY-NC-ND 4.0)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

This license allows this work to be shared, copied and redistributed in any medium or format under the following terms: Appropriate credit and a link to the license must be given. The material may not be used for commercial purposes, nor may it be remixed, transformed or built upon.

Bismillah Sir-Rahman Sir-Raheem
Assalamu Alaikum Warahmatullahi Ta'ala Wabarakatuh

Su Ikadua a Kitab'u Manga Datu na sumpat bun nu Ika-isa a Kitab'u Manga Datu. Mabatia kanu nia a kitab i nabad den su pendatuan nu manga taw a Israil. Su sabad na tampal sa laya a nia lun mindatu na manga tupu nu Yahuda enggu su sabad menem a tampal sa ilud na nia lun mindatu na su ped kanu tupu nu manga taw a Israil.

Mabatia sia ba su kinapabpapulu nu Kadenan a Mapulu kanu Nabi Ilias lu sa sulega sa ukit a lipules. Daka su Nabi Al-Yasa su nakasambi kanu Nabi Ilias enggu nabaluy a napasampay kanu manga kadtau nu Kadenan kanu manga taw. Mabatia bun kanu nia a kitab su manga makagaip a pinggula nu Kadenan a Mapulu sia nakanggulalan kanu Nabi Al-Yasa.

Nia a benal balapantag a nanggula kanu nia a tudtulan na su makapantag kanu kinabinasa nu Kadenan a Mapulu kanu manga taw a Israil enggu kanu manga taw a Yahuda sabap kanu kapedsungkang'ilan apeg den nu kapedsimba nilan kanu pegkakadenanen. Na pigkahanda nu Kadenan a Mapulu i mabiag silan enggu matagayak silan kanu manga dalepa. Sinugutan nu Kadenan a Mapulu a manggula su entu a kabinasan kanilan kagina su manga datu nilan taman den kanilan na da den pinda na kapembaladusa nilan enggu kapedsungkang'ilan kanu Kadenan a Mapulu.

Ikadua a Kitab'u Manga Datu sia kanu Kitab Taurat

Su Katigan nu Ilias kanu Datu Ahasia

1 ¹ Na guna matay si Ahab na sinemungkang su manga taw a Muab kanu manga taw a Israil.

² Na aden isa a gay na naulug si Ahasia kanu paliungan lu kanu bilik'in sa pulu sa ciudad a Samaria enggu sangat a napasangan sekanin. Daka sinugu nin su manga panunugun nin lu kani Baal Sibub^a a pegkakadenanen nu manga taw a Ikrun ka enggu nilan makaidsa u 'gkapia pamun sekanin kanu entu a nanggula nin.

³ Na kanu entu bun ba a kutika na inimbitiala nu malaikat'u Kadenan a Mapulu su Ilias a taw sa dalepa a Tisbi sa nia nin pidtalun na “Embangun ka, ka sumbak ka su manga sinugu nu datu nu Samaria ka idsa nengka kanilan i ‘Ngintu, dala den Kadenan nu Israil ka 'bpele pan kani Baal Sibub a pegkakadenanen nu manga taw a Ikrun? ⁴Na edtalun ka kani Ahasia i nia ba i kadthalun nu Kadenan a Mapulu makapantag sa lekanin: ‘Di ka den makambangun kanu 'bpagigan nengka ka nanget a matay ka!’” Daka ginemanat den mambu su Ilias.

⁵ Na guna madthalun nu Ilias su entu na mimbalingan den mambu su manga sinugu lu kanu datu. Daka inidsan silan nu datu sa “Ngintu ka mimbalingan kanu?” ⁶Na nia nilan inisumpat sa lekanin na “Aden taw a sinemumbak sa lekami ka nia nin pidtalun sa lekami na embalingan kami den lu kanu datu a sinemugu sa lekami ka edtalun nami sa lekanin su kadthalun nu Kadenan a Mapulu a ‘Ngintu, dala den Kadenan sia sa Israil ka napasugu ka pan sa taw a makaidsa lu kanu pegkakadenanen nu manga taw a Ikrun a si Baal Sibub? Na sabap kanu nan a pinggula nengka na dili

^a 1:2 **Baal Sibub** na nia nin maena na *mapulu nu manga langaw*.

2 Datu 1

ka den makambangun kanu 'bpagigan nengka ka nasisigulu a matay ka den!' ”

⁷Na nia inidsa nu datu kanilan na “Ngin i buntal'u taw a entu a sinemumbak sa lekanu enggu midtalul sa lekanu sa entu?” ⁸Na nia nilan inisumpat na “Nakambalegkas sekanin sa balegkas a bumbulen enggu nakadsabitan sa upis'a binatang.” Na nia pidtalul nu datu na “Si Ilias i entu a taw sa dalepa a Tisbi.” ⁹Daka sinugu nu datu su mapulu nu manga sundalu nin apeg'u limapulu kataw a sundalu ka enggu nilan masigkem su Ilias. Daka tinemakedeg den su manga sinugu a entu lu kanu untul'u bakulud a lu ba 'bpamagagayan su Ilias. Na nia nilan lun pidtalul na “Hu nabi, pidtalul nu datu i lu ka pan kun sa lekanin.” ¹⁰Ugaid'a nia inisumpat'u Ilias kanu mapulu a entu nu manga sundalu na “Amaika benal a nabi aku na pangeni-ngenin ku i mulan sa apuy ka enggu ka magepul apeg'u limapulu kataw a manga sundalu nengka.” Daka minulan sa apuy taman sa nagepul su 'gkaunutan a entu apeg'u limapulu kataw a manga sundalu nin.

¹¹Na sinemugu menem 'bpaluman su datu sa sakataw a mapulu nu sundalu nin a kaped'in bun su limapulu a manga sundalu nin ka enggu nilan masigkem su Ilias. Na nia pidtalul nu mapulu nu sundalu kanu Ilias na “Hu nabi, pidtalul nu datu i lu ka pan kun mamagayas sa lekanin!”

¹²Na nia inisumpat'u Ilias sa kanilan na “Amaika benal a nabi aku na pangeni-ngenin ku i mulan sa apuy ka enggu ka magepul apeg'u limapulu kataw a sundalu nengka.” Daka minulan sa apuy taman sa nagepul su mapulu a entu apeg'u limapulu kataw a manga sundalu nin. ¹³Na sinemugu menem su datu, na ikatelul den i nia a sinugu nin a 'gkaunutan a kaped'in bun su limapulu kataw a sundalu nin. Na nia kinauma nu

2 Datu 1

sinugu a entu a 'gkaunutan lu kanu Ilias na midtinggaleb sekanin enggu napalat-lat sa nanam sa nia nin pidtalu na “Hu nabi, lati aku sa nanam taman kanu limapulu kataw a manga sundalu ku. Na di kami nengka 'bpagimatayi a manga panunugun nengka. ¹⁴Na katawan ku i nagepul den su dua kataw a manga mapulu nu manga sundalu apeg'u manga taw nilan. Tembu 'bpangenin ku sa leka i lati aku sa nanam.”

¹⁵Daka nia pidtalu nu malaikat'u Kadenan a Mapulu kanu Ilias na “Unut ka sa lekanin enggu da ka 'gkagilek.” Na minunut den mambu su Ilias kanu mapulu nu manga sundalu a entu lu kanu datu.

¹⁶Na nia kinauma nu Ilias lu kanu datu na nia nin lun pidtalu na “Nia ba i kadtalu nu Kadenan a Mapulu, ‘Ngintu ka sinemugu ka pan sa taw a makaidsa kani Baal Sibub a su pegkakadenanen nu manga taw a Ikrun inunta na aden tidtu a Kadenan sia sa dalepa a Israil a kaidan nu? Na sabap kanu entu a pinggula nengka na dili ka den makambangun kanu 'bpagigan nengka ka nasisigulu a matay ka!’ ”

Su Kinapatay ni Datu Ahasia

¹⁷Daka minatay su datu sia luyud kanu kadtalu nu Kadenan a Mapulu a mana bun su pidtalu nu Ilias. Na sabap sa dala wata a mama ni Ahasia na nia lun nakasambi kanu kadatu nin na su suled'in a si Yuram. Na mindatu si Yuram kanu ikadua lagon nu kapendatu ni Yihuram a wata a mama ni Yihusapat a datu nu dalepa a Yahuda. ¹⁸Na su ped pan a tudtulan kanu kinandatu ni Ahasia na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Israil.

Su Kinapananggit kani Ilias lu sa Sulega

2¹ Na kanu timpu a 'bpananggiten den nu Kadenan a Mapulu su Ilias lu sa sulega a sia pakanggulalan kanu lipules na sia su Ilias enggu Al-Yasa ebpun sa dalepa a Gilgal. ²Na nia pidtalun nu Ilias kanu Al-Yasa na “Sia ka demun ba, ka pabpelun aku nu Kadenan a Mapulu sa dalepa a Bitil.” Ugaid'a nia inisumpat'u Al-Yasa na “Ipedsapa ku sa leka sia kanu adapan nu Kadenan a Mapulu i di ku seka pitasen.” Daka linemu den mambu silan sa Bitil.

³Na aden lumpukan nu manga nabi lu sa dalepa a Bitil i linemu kanu Al-Yasa ka inidsa nilan lun i “Ngintu, katawan nengka bun i su gulu nengka na pegkuan nu Kadenan a Mapulu kanu nia ba a gay?” Na nia inisumpat'u Al-Yasa na “Uway, katawan ku ugaid'a di tanu den i entu embitalan.” ⁴Daka nia pidtalun nu Ilias kanu Al-Yasa na “'Gkalidtabun ka den sia ka pabpelun aku nu Kadenan a Mapulu sa Yariku.” Na nia inisumpat'u Al-Yasa na “Ipedsapa ku sa leka sia kanu adapan nu Kadenan a Mapulu i saben-sabenal a di ku seka pitasen.” Na linemu den mambu silan sa dalepa a Yariku.

⁵Na aden menem lumpukan nu manga nabi lu sa dalepa a Yariku i linemu kanu Al-Yasa ka inidsa nilan lun i “Ngintu, katawan nengka bun i su gulu nengka na pegkuan nu Kadenan a Mapulu kanu nia ba a gay?” Na nia inisumpat'u Al-Yasa na “Uway, katawan ku ugaid'a di tanu den i entu embitalan.” ⁶Daka nia pidtalun nu Ilias kanu Al-Yasa na “'Gkalidtabun ka den sia ka pabpelun aku nu Kadenan a Mapulu kanu lawas'a ig a Jordan.” Ugaid'a nia inisumpat'u Al-Yasa na “Ipedsapa ku sa leka sia kanu adapan

2 Datu 2

nu Kadenan a Mapulu i di ku seka pitasen.” Na tinemalus den mambu silan kanu kabpelalakaw nilan.

⁷Na aden menem limapulu kataw a ebpun kanu lumpukan nu manga nabi i linemu bun a pedtindeg a nakasangul lu kanu pidtamanan nu Ilias enggu Al-Yasa a lu kanu lawas'a ig a Jordan. ⁸Daka linuas'u Ilias su lambung'in ka linulun nin ka initapes'in kanu ig. Na nagupakan su ig taman sa migkamala su lupa entu pan ka linemipag silan.

⁹Na guna silan makalipag na nia pidtalun nu Ilias kanu Al-Yasa na “Edtalun ka sa laki u ngin i kiug'engka a enggulan ku sa leka unan nu kadala ku sia.” Nia inisumpat'u Al-Yasa na “Nia ku kiug na ibpusaka nengka sa laki sa takep su kabarakat'engka.” ¹⁰Na nia inisumpat'u Ilias na “Mapasang a benal i 'bpangenin nengka a nan. Ugaid'a matalima nengka i entu amaika mailay nengka su kapegkua sa laki nu Kadenan a Mapulu. Na amaika dili nengka mailay su entu na dili nengka matalima su 'bpangenin nengka.” ¹¹Na gagalun nu kabpelalakaw nilan kanu kapembitala nilan na nakatekaw demun nakauma su manga kuda a pegkaleg a pengguyud sa kalisa a pegkaleg bun a nadsabapan nu kinabpitas'ilan. Na nakatekaw demun pidtapik'u lipules su Ilias lu sa sulega. ¹²Na nambamatan a benal'u Al-Yasa su entu a nanggula taman sa nakalalis sekanin edtalun sa “Hu ama ku, hu ama ku! Su mabagel a 'bpanindeg kanu manga taw a Israil!”^b Na dala nin den ba a entu mailay su Ilias. Daka pidtalakisi nin su balegkas'in.

¹³Na pinundut'in su lambung'u Ilias a natagak ka mimbalingan sekanin kanu adteban nu lawas'a ig a Jordan ka midtindeg sekanin lu ba. ¹⁴Na

^b 2:12 Su mabagel a 'bpanindeg kanu manga taw a Israil na sia sa basa a Hibru na *su manga kuda enggu pakakalisa nu manga taw a Israil*. Nia kapegkasabut'u ped'a alim na pantag kanu nailay nu Al-Yasa a manga kuda a pengguyud sa kalisa a pegkaleg.

initapes'in su lambung'u Ilias kanu ig enggu nia nin pidtalun na "Endaw den su Kadenan a Mapulu a Kadenan ni Ilias?" Na guna nin manggula i entu na nagupakan su ig entu pan ka linemipag sekanin.

¹⁵ Na guna mailay i entu nu lumpukan nu manga nabi a ebpun sa dalepa a Yariku na nia nilan nadthalu na "Su kabarakatan ni Ilias na nakua nin." Daka sinumbak'ilan su Al-Yasa ka sinemugiud silan sa lekanin.

¹⁶ Na nia nilan lun pidthalu na "Ilay ka, nia kami bun a limapulu kataw a panunugun nengka a mangabagel. Na suguti ka silan sa kapangilay kanu gulu nengka ka aden a entu na pidtapik sekanin nu Ruh nu Kadenan a Mapulu lu kanu isa kanu manga palaw atawa ka lu kanu isa kanu manga kadatalan." Na nia inisumpat'u Al-Yasa na "Di nu den silan pedsugua."

¹⁷ Ugaid'a ipedtegel'ilan bun su entu taman sa di den sekanin pakabpalaw tembu nia nin pidthalu kanilan na "Uway, paganat'u den silan." Daka pinaganat'ilan den su limapulu kataw a entu. Na pinangilay nilan su Ilias kanu dalem'u nakatelu gay ugaid'a dala nilan matun. ¹⁸ Na guna silan embalingan lu kanu Al-Yasa a lu pamun sa dalepa a Yariku, na nia pidthalu nu Al-Yasa sa kanilan na "Dikena ba pidthalu ku den sa lekanu i da kanu den pengganat?"

Su Manga Kagaipan a Tanda a Pinggula nu Al-Yasa

¹⁹ Na nia pidthalu nu manga taw sa dalepa a Yariku kanu Al-Yasa na "Ilay ka, su nambetadan nu siudad na mapia ugaid'a maledsik i ig'in enggu dikena masebud i lupa nin." ²⁰ Na nia nin pidthalu kanilan na "Enggi aku nu sa matikungkung a lampay a dala pan mausal enggu betadi nu sa timus." Na inenggan nilan den mambu sekanin sa entu. ²¹ Daka

2 Datu 2–3

linemu sekanin kanu bualan nu ig ka inidtug'in lu ba su timus enggu nia nin pidtalu na “Nia ba i kadtalu nu Kadenan a Mapulu, “Limpiu den su nia a ig. Di den i nia mabaluy a kadsabapan nu kapatay atawa ka dili kapangengetu nu pamumulan.” ²² Daka iganat sa entu na migkalimpiu su ig sampay saguna sia nakanggulalan kanu pidtalu a entu nu Al-Yasa.

²³ Daka ginemanat su Al-Yasa lu sa dalepa a Yariku ka linemu sekanin kanu dalepa a Bitil. Na gagalu nu sia sekanin sa lalan na aden manga wata a mama a ebpun kanu isa a siudad i nagumpak lun sa nia nilan 'bpamedtalun na “Awa ka sia upaw! Awa ka sia upaw!” ²⁴ Na linengian nin silan ka pidtulikan nin taman sa inidsinta nin silan kanu ingala nu Kadenan a Mapulu. Daka aden dua timan a mangasela a asu^c a babay i linemiu ebpun kanu damakayu ka pinamambang'ilan su patpulu enggu dua kataw a entu a manga wata a mama. ²⁵ Na iganat lu ba na linemu su Al-Yasa kanu Palaw a Karmil, entu pan ka mimbalingan sekanin lu sa siudad a Samaria.

Su Kinandatu ni Yuram sa Dalepa a Israil

3 ¹ Na kanu ikasapulu enggu walu lagon a kapendatu ni Yihusapat sa dalepa a Yahuda na nabaluy menem a datu nu Israil si Yuram a wata a mama ni Ahab. Na mindatu sekanin lu kanu siudad a Samaria kanu dalem'u nakasapulu enggu dua lagon. ² Na dala makasuat kanu Kadenan a Mapulu su pinggula nin, ugaid'a dikena mana su kawag'u pinggula nu ama nin enggu ina nin ka inipaawa nin su palaus a watu a inipatindeg'u

^c 2:24 Su **mangasela a asu** sia na bedtuan sa *bear* sa basa a English atawa ka *oso* sa basa a Tagalog.

2 Datu 3

ama nin a tademan kanu pegkakadenanen a si Baal. ³ Ugaid'a pinggula nin bun su manga kadusan a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil. Na dala nin taligkudani su manga kadusan a entu.

⁴ Na su datu nu manga taw a Muab a si Misa na 'bpagayam sa madakel a bili-bili. Na 'bpamayad sekanin kanu datu nu Israil sa magatus ngibu a manguda a bili-bili enggu manga bumbul a ebpun kanu magatus ngibu a manga mama a bili-bili kagina sakup silan nu manga taw a Israil.

⁵ Ugaid'a guna matay si Ahab, na su datu nu manga taw a Muab na sinemungkang kanu datu nu Israil. ⁶ Na tembu kanu entu bun ba a timpu na ginemanat si Datu Yuram sa siudad a Samaria ka linimud'in su manga taw a Israil. ⁷ Na napapait sekanin sa katigan lu kanu datu nu manga taw a Yahuda a si Datu Yihusapat sa nia nin kadtalu na “Su datu nu manga taw a Muab na sinemungkang sa laki. Na ngintu, munut kanu sa lekami sa kambunua sa kanilan?” Na nia inisumpat'i Yihusapat na “Uway, munut aku sa leka ka timbang a isa ta bu. Su manga taw ku taman kanu manga kuda ku na timbang a leka bun.” ⁸ Daka nia inidsa ni Yihusapat na “Endaw tanu mukit amaika lemusud tanu?” Na nia inisumpat'i Yuram na “Lu kanu tawan-tawan nu dalepa a Idum.”

⁹ Daka ginemanat den mambu su datu nu manga taw a Israil enggu su datu nu manga taw a Yahuda apeg'u datu nu manga taw a Idum a lu silan minukit kanu malibed a lalan. Na guna maipus su ikapitu nin gay nu kabpelalakaw nilan na naibpedan na ig su manga sundalu enggu su manga pangangayamen nilan. ¹⁰ Daka nia pidtalun nu datu nu Israil na “Ngintu ka inipatawag tanu nu Kadenan a Mapulu, asal bu a makapalad tanu nin telu a datu lu kanu datu nu Muab?” ¹¹ Ugaid'a nia pidtalu ni Yihusapat na

2 Datu 3

“Ngintu dala den nabi sia asal'a kaid-san tanu kanu Kadenan a Mapulu?” Daka nia inisumpat'u isa kanu 'gkangasaligan nu datu nu Israil na “Aden, ka si Al-Yasa a wata a mama ni Sapat a mulit'i Ilias.” ¹² Na nia pid-talu ni Yihusapat na “Pedtapiden sekanin nu Kadenan a Mapulu.” Tembu linemu su datu nu manga taw a Israil enggu si Yihusapat apeg'u datu nu manga taw a Idum kanu Al-Yasa.

¹³ Na nia pid-talu nu Al-Yasa kanu datu nu Israil na “Ngintu ka sia kanu mibpawang sa laki? Lu ka 'bpawang kanu manga nabi nu ama nengka enggu ina nengka!” Ugaid'a nia inisumpat'u datu nu manga taw a Israil sa lekanin na “Dili, kagina su Kadenan a Mapulu i napasiasa sa lekami telu a datu asal'a makapalad kami nin bu lu kanu datu nu Muab.”

¹⁴ Na nia pid-talu nu Al-Yasa na “Sabensabenal a pedtalun ku sia kanu adapan nu Kadenan a Mapulu a Barakat sa Langun a pedsimban ku sa di ku seka ipamamantag u dikena bu sabap kanu kabpagadat ku kani Yihusapat a datu nu Yahuda. ¹⁵ Ugaid'a pasia ka sa taw a mataw mapauni sa palabuni-bunian.” Na gagalu nu kapebpaguni nu taw a entu na linangkapan nu kabarakat'u Kadenan a Mapulu su Al-Yasa. ¹⁶ Na nia nin pid-talu na “Nia kad-talu nu Kadenan a Mapulu na mapenu na ig i lepak a nia a 'bpagukitan na ig. ¹⁷ Ka nia kad-talu nu Kadenan a Mapulu na ‘Apia dala ulan atawa ka sambel na mapenu na ig su lepak a nia a 'bpagukitan na ig ka enggu kanu mamakainem taman kanu manga sapi nu apeg'u ped pan a pangangayamen nu.’ ¹⁸ Na malemu bu i nia kanu Kadenan a Mapulu ka ipatalaw nin man sa lekanu su manga taw a Muab. ¹⁹ Na masakup'u su uman i naalad a ciudad enggu su manga ciudad a manga mapia. Na panebped'u su manga mapia a kayu enggu patelen nu su kapedtuga nu manga bualan nu ig'ilan enggu tambaki nu sa watu su

2 Datu 3

manga mapia a 'bpangangawidan nilan.”²⁰ Na kanu temundug a gay kanu kadsalilidan a kutika nu kapegkurban sa mapita na tinemuga su ig ebpun sa dalepa a Idum a nakapenu kanu kalupan.

²¹ Na guna katawi nu manga taw a Muab i 'bpelusudan silan nu manga datu na linimud'ilan su langun nu mama magidsan i manguda enggu mangatua a makagaga embunua ka pinagkampu silan lu kanu tedtab'u dalepa a Muab. ²² Na guna 'bpanay gemedam su manga taw a Muab na nasandeng'ilan i mana den kaliga na lugu su ig guna katayawi na senang. ²³ Na nia nilan pidtalun na “Lugu i nia! Mimbubunua den su manga datu, silan den i mibpapataya. Tembu saguna na lusudan tanu den silan ka panguan tanu su manga igagama nilan!”

²⁴ Ugaid'a guna makauma su manga taw a Muab kanu kampu nu manga taw a Israil na nameliu su manga taw a Israil ka binunu nilan su manga taw a Muab taman sa namakadtatalaguy silan. Na pinaneled'ilan su manga taw a Muab ka pinangimatayan nilan. ²⁵ Na pinangeba nilan su manga siudad enggu pinanambakan nilan sa manga watu su 'bpangangawidan. Pinamelen nilan su manga bualan na ig enggu pinanebped'ilan su manga mapia a kayu. Na nia bu nasama na su naalad a siudad a Kir Harisit ugaid'a su manga pabubunua a pabibitik^d na linibet'ilan su entu taman sa linusudan nilan.

²⁶ Na guna mailay nu datu nu manga taw a Muab i 'gkatabanan den silan kanu kapembunua na pinaunut'in su pitu gatus kataw a mategel i kausal'in sa sundang ka enggu silan makapalalaguy kanu datu nu Idum ugaid'a dala bun silan makapalalaguy. ²⁷ Daka kinua nu datu nu Muab

^d 3:25 Su **pabibitik** sia na embidaya sa kadsalilidan a bitik ka dala i nia panga nin. Amaika kaasadan den sa watu su sampuyut'in na entu pan ka ibpelambel su entu.

2 Datu 4

su kaka sa langun a wata nin a mama a makasambi sa lekanin endatu ka inigkurban nin a kurban a pedtutungen lu kanu alad. Na guna su maitu na sangat a nangagilekan su manga taw a Israil tembu midsunud silan ka namanguli kanu dalepa nilan.

Su Kinapagkadakel'u Al-Yasa kanu Lana nu Balu a Babay

4 ¹Na aden isa a gay a sinemupeg kanu Al-Yasa su balu a babay a kaluma nu isa kanu manga nabi ka namagayuk mangeni sa tabang sa nia nin pidtalun na “Minatay den su kaluma ku a panunugun nengka. Na katawan nengka bun i masela i gilek'in kanu Kadenan a Mapulu. Na saguna na pakauma su isa kanu manga nautangan nin ka pegkuan nin su dua kataw a wata ku a mama ka asal'a mapangungulipen nin.” ²Na nia pidtalun nu Al-Yasa sa lekanin na “Ngin i makadtabang ku sa leka? Edtalun ka sa laki u ngin i aden lu kanu walay nengka.” Na nia inisumpat'u babay na “Dala, nia tabia na su lana a nia kanu manaut a butul.” ³Na nia pidtalun nu Al-Yasa sa lekanin na “Lu ka kanu langun nu pagubay nengka ka panembay ka sa madakel a 'bpanaguan a dala dalem'in. Na pakadakel ka i panembayi ka. ⁴Entu pan ka ludep ka apeg'u manga wata nengka lu kanu walay nu ka pamintu kanu ka idingil'engka su lana kanu manga pinanembayan nu a entu a manga 'bpanaguan. Na endaw i mapenu na isenggay nengka.”

⁵Na ginanatan den mambu sekanin nu babay ka pinggula nin den su pidtalun a entu nu Al-Yasa sa lekanin. Na pinintuan nin den su walay, entu pan ka inipannual'u manga wata nin su manga 'bpanaguan a entu sa lana ka pinaningilan nin. ⁶Na guna mapenu su langun nu 'bpanaguan sa lana na

2 Datu 4

nia nin pidtalun kanu wata nin na “Enggi aku nu pamun sa 'bpanaguan.”
Na nia inisumpat'u wata nin na “Dala den ka nadingilan den langun.”
Daka tinemelen den mambu su kabpagigis'u lana.

⁷ Na guna mapasad su entu na linemu su babay kanu Nabi Al-Yasa ka pidtalun nin lun su entu a nanggula. Na nia pidtalun nu Al-Yasa sa lekanin na “Ganat ka, ka endagang ka su manga lana a entu ka bayadi ka su manga utang'engka. Na su masama kanu pasa nin na ipaguyag-uyag'u kanu manga wata nengka.”

Su Al-Yasa enggu su Babay a Taw sa Dalepa a Sunim

⁸ Na aden isa a gay a linemu su Al-Yasa sa dalepa a Sunim. Na aden lu babay a kawasa a minenggat kanu Al-Yasa sa lu pan kewan kanu walay nin. Na iganat sa entu na uman 'bpele su Al-Yasa kanu entu a dalepa na lu sekanin pegkan kanu walay nu babay a entu. ⁹ Na nia pidtalun nu babay kanu kaluma nin na “'Gkasisigulu ku i su taw a nia a tatap 'bpagaut sia sa lekita na suti a nabi. ¹⁰ Na nia mapia na umbalan ta sekanin sa manaut a bilik lu sa pulu enggu betadan ta sa 'bpagigan, lamisan, ayanan enggu palitan, ka amaika semia sekanin na aden katulugan nin.”

¹¹ Na aden isa a gay a nakauma lu su Al-Yasa, daka minanik sekanin lu kanu bilik sa pulu a inumbal sa lekanin ka nangintelenen. ¹² Na nia nin pidtalun kanu panunugun nin a si Gihasi na “Pasia ka su babay a taw a Sunim.” Na pinalu den mambu ni Gihasi su babay a entu. Na guna makauma su babay ¹³ na nia pidtalun nu Al-Yasa kanu panunugun nin na “Edtalun ka sa lekanin i kagina ka mapia i kapedtuganul'in sa lekita na idsai ka sekanin u ngin i makadtabang ta lun. Idsa nengka lun u aden

2 Datu 4

pegkiugan nin 'bpangeni kanu datu atawa ka kanu mapulu nu manga sundalu.” Na nia inisumpat'u babay na “Di den nasisita ka mapia bun su 'gkambebetad ku a kaped'u manga pagali ku sia.” ¹⁴Na nia pidtalun nu Al-Yasa kani Gihasi na “Ngin guna i mapia a enggulan ta sa lekanin?” Na nia inisumpat'i Gihasi na “Dala wata nin a mama enggu matua den su kaluma nin.” ¹⁵Na nia pidtalun nu Al-Yasa sa lekanin na “Pasia ka sekanin.” Na guna makauma su babay na midtindeg sekanin kanu bengawan. ¹⁶Na nia pidtalun nu Al-Yasa sa lekanin na “Sa maya bun ba a kutika kanu temundug a lagun na makadsasakupu ka den sa wata a mama.” Na nia nakasumpat'u babay na “Hu mapulu ku a nabi, di aku nengka pebpaginama.”

¹⁷Na migkagingay mambu su babay taman sa mimbata sa wata a mama kanu tinemundug a lagun a mana bun su pidtalun a entu nu Al-Yasa.

¹⁸Na guna su masela den su wata na aden isa a gay na linemu sekanin kanu ama nin a minamung magagani kanu 'bpamagagani. ¹⁹Daka aden inimbuku nin kanu ama nin sa nia nin pidtalun na “Ama, masakit i ulu ku! Masakit i ulu ku!” Na nia pidtalun nu ama nin kanu panunugun nin na “Anggit ka sekanin lu kanu ina nin.” ²⁰Na inanggit den mambu nu panunugun su wata lu kanu ina nin. Na sinakupu den mambu nu ina nin su wata taman kanu maudtu. Daka minatay su wata. ²¹Na inipanik'u babay su bangkay nu wata lu kanu bilik'u Nabi Al-Yasa ka lu nin ba pinaiga. Na entu pan ka pinintuan nin enggu linemiu sekanin.

²²Daka tinawag'in su kaluma nin ka nia nin lun pidtalun na “Pasia ka su isa kanu manga panunugun ta enggu su satiman a kimar ka enggu aku makalu mamagayas kanu nabi ka enggu aku makambalingan bun mamagayas.” ²³Na nia pidtalun nu kaluma nin na “Enduken ka 'bpele ka

pan sa lekanin saguna? Dikena menem gay nu kapedsele-sela kanu bagu a ulan-ulan atawa ka Gay nu Kabpangintelenen.” Na nia inisumpat'u babay na “Pandaya ka den.” ²⁴ Na guna den mapagadil su kimar na migkuda den sekanin enggu nia nin pidtalun kanu panunugun nin na “Padtalaguy ka sa malengkas enggu da ka 'bpelen taman a di ku edtalun sa leka.”

²⁵ Na ginemanat den mambu silan taman sa nakauma silan lu kanu Nabi Al-Yasa a lu sa palaw a Karmil. Na guna masandeng'u Al-Yasa a pakauma silan na nia nin pidtalun kani Gihasi a panunugun nin na “Ilay ka, pakauma su babay a taw sa Sunim. ²⁶ Alaw ka sekanin mamagayas ka salam ka u ngin den i betad'u kaluma nin enggu su wata nin.” Na sinalam sekanin ni Gihasi na nia inisumpat'u babay na “Mapia bun silan.”

²⁷ Na guna makauma su babay lu kanu Al-Yasa a lu kanu palaw na sinemugiud sekanin ka dinabpan nin su ay nu Al-Yasa. Na inubay ni Gihasi su babay ka enggu nin makapatangka kanu Al-Yasa ugaid'a nia pidtalun nu Al-Yasa na “Padtaday ka sekanin ka masela i kamutuan nin ugaid'a inipagena sa laki nu Kadenan a Mapulu ka dala nin i entu edtalua sa laki.” ²⁸ Daka nia pidtalun nu babay na “Hu mapulu, dikena ba dala aku pangeni sa leka sa wata a mama? Pidtalun ku bun sa leka i di aku nengka den pebpaginama.” ²⁹ Na nia pidtalun nu Al-Yasa kani Gihasi na “'Bpakut ka enggu anggit ka su tungked ku ka pamagayas ka lemu kanu walay nin. Na amaika aden madsumbak'engka na di ka den pedsalama. Na amaika aden menem semalam sa leka na di ka den pedsumpati. Nia nengka kauma lu na ibetad'engka su tungked ku kanu beneng'u wata.” ³⁰ Ugaid'a nia pidtalun nu ina nu wata kanu Al-Yasa na “Ipedsapa ku sa leka sia kanu adapan nu Kadenan a Mapulu i di aku muli amaika di ka munut sa laki.” Daka minunut den mambu su Al-Yasa sa lekanin. ³¹ Saleta mambu

na si Gihasi na minuna den ka inibetad'in su tungked lu kanu beneng'u wata, ugaid'a dala sipat'in lun sa embibiag su wata. Tembu mimbalingan si Gihasi ka sinumbak'in su Al-Yasa enggu nia nin lun pidtalulu na “Dala embibiag su wata.”

³²Na guna makauma su Al-Yasa lu kanu walay na nailay nin su bangkay nu wata a nakaiga kanu 'bpagigan nin. ³³Na linemudep sekanin enggu namintu ka nangenin-nengi kanu Kadenan a Mapulu. ³⁴Entu pan ka pidtalegkeban nin su bangkay nu wata enggu inikembil'in su bibil'in kanu bibil'u wata apeg'u mata nin lu kanu mata nu wata enggu su lima nin kanu lima nu wata. Na gagalulu nu kapedtalegkeb'in kanu wata na migkayaw su lawas'u wata. ³⁵Na midtindeg su Al-Yasa ka mindadalakaw kanu ludep'u bilik enggu pidtalegkeban nin 'bpaluman su wata. Daka nakamban su wata sa nakapitu entu pan ka mimbamata.

³⁶Daka tinawag'u Al-Yasa si Gihasi ka nia nin lun pidtalulu na “Pasia ka su ina nu wata.” Na pinalu nin den mambu su ina nu wata. Na nia kinauma nu ina nu wata lu kanu Al-Yasa na nia nin lun pidtalulu na “Kua ka den su wata nengka.” ³⁷Daka sinemupeg su babay kanu Al-Yasa ka sinemugiud sekanin, entu pan ka kinua nin su wata nin ka mimbaba.

Su Tanda a Kagaipan a Pinggula nu Al-Yasa

³⁸Na kanu kinambalingan nu Al-Yasa lu sa dalepa a Gilgal na timpu na kapenggutem. Na gagalulu nu kapembitala nin kanu lumpukan nu manga nabi na nia nin pidtalulu kanu panunugun nin na “Itangen nengka su masela a kuden ka ilutui ka sa makan i manga nabi a nia.” ³⁹Na isa kanu manga nabi a entu i linemu sa pangangawidan ka kinemua sa

2 Datu 4

'gkamun. Na nakatun sekanin lu ba sa 'gkamun a 'bpelanag na kinemua sekanin kanu unga nu entu taman sa napenu su balegkas'in. Na nia nin kinauli na pinanebped'in, entu pan ka inibetad'in lu kanu kuden ugaid'a dili nin i entu katawan u ngin i embalangan nin a pamumulanen. ⁴⁰ Na guna den malutu na initalagad'in kanilan ugaid'a guna nilan den pegkana na nakalalis silan sa nia nilan nadthalu na “Hu nabi, makapatay i nia!” Tembu dala nilan makan su entu. ⁴¹ Na nia pidthalu nu Al-Yasa na “Enggi aku nu sa arina.” Daka binubusan nin sa arina su kamu a entu lu kanu kuden entu pan ka pidthalu nin i “Italagad'engka den asal'a makan nilan.” Na nakan nilan den mambu su entu.

Su Kinapakan nu Al-Yasa kanu Magatus Kataw a Mama

⁴² Na aden isa a mama a ebpun sa dalepa a Baal Salisa i linemu kanu Al-Yasa a minanggit sa saku a aden dalem'in a duapulu timan a pan a inumbal a ebpun kanu muna-muna a nasabpet'in a bantad a barli enggu su manga bagu pinagagani a makan. Na nia pidthalu nu Al-Yasa sa lekanin na “Inggay nengka i nan kanu lumpukan nu manga nabi ka enggu nilan makan.” ⁴³ Ugaid'a nia pidthalu nu panunugun nin na “Panun i kadtun nu nia kanu magatus a taw?” Na nia inisumpat'u Al-Yasa sa lekanin na “Inggay nengka den kanilan ka enggu nilan makan, ka nia man kadtalu nu Kadenan a Mapulu na makakan silan langun enggu aden pan masama lun.” ⁴⁴ Na initalagad den mambu nu panunugun su entu sa kanilan enggu

nakakan silan langun taman sa aden pamun nasama lun a mana bun su pidtalun nu Kadenan a Mapulu.^e

Su Kinapagkapia kanu Sakit'i Naaman

5¹ Na aden isa a mama sa dalepa a Aram^f a nia nin ngala na Naaman a 'gkaunutan nu manga sundalu nu datu nu manga taw a Aram. Na 'bpagadatan a benal sekanin nu datu kagina sabap sa lekanin na papembantasan nu Kadenan a Mapulu su dalepa a Aram kanu kapembunua nilan. Si Naaman a nia na sangat i kategel'in sa kambunua ugaid'a aden sakit'in a debpig.^g ² Na kanu kinalusud'u manga taw a Aram na nakabiag silan lu sa Israil sa sakataw a wata a babay a taw a Israil. Na binaluy nilan su wata a entu a babay a panunugun nu kaluma ni Naaman.

³ Na aden isa a gay a nia pidtalun nu wata a babay kanu mapulu nin na “Amaika miug bu a makalu su mapulu ku a si Naaman asal'a makapagilaya nin su nabi a lu sa siudad a Samaria na magaga nin mapagkapia su sakit'in a debpig.”

⁴ Na guna makineg i entu ni Naaman na linemu sekanin kanu datu ka pidtalun nin lun su pidtalun a entu nu wata a babay a taw a Israil. ⁵ Na nia pidtalun sa lekanin nu datu sa dalepa a Aram na “Uway, ganat ka, ka mapapait aku sa leka sa sulat lu kanu datu nu Israil.” Na linemu den mambu si Naaman a nananggit sekanin sa telu gatus enggu limapulu

^e 4:44 Mailay su nia kanu kitab Mataya 14 ayat 16 taman sa 21; Mataya 15 ayat 32 taman sa 38.

^f 5:1 Su dalepa a **Aram** na nia ba su dalepa a Syria sa saguna a timpu.

^g 5:1 Su nia a sakit na makangingilu a pegkaket kanu lanitan enggu kanu sapu taman sa 'bpelapat i nia kanu lawas'u taw.

2 Datu 5

kakilu a pilak, pitupulu kakilu a bulawan enggu sapulu timan a bagu a manga balegkas. ⁶Na inenggay nin bun su sulat lu kanu datu nu Israil a nia nin dalem na “Hu datu, amaika makauma sa leka su sulat ku a nia na katawan nengka den i si Naaman a panunugun ku i nakadtapik lun ka enggu nengka makapagkapia sekanin kanu sakit'in a debpig.”

⁷Na guna mabatia nu datu nu Israil su entu na kinisi nin su balegkas'in taman sa nia nin nadthalu na “Ngintu, Kadenan aku a pakagaga 'bpagimatay enggu 'bpaguyag? Ngintu ka pinasia nin sa laki su taw a nia a aden sakit'in a debpig ka enggu ku makapagkapia? Basi 'bpangilay bu sekanin sa sabapan a makambunua kami!” ⁸Ugaid'a guna katawi nu Al-Yasa su pinggula a entu nu datu nu manga taw a Israil na napapait sekanin sa katigan kanu datu sa “Ngintu ka kinisi nengka su balegkas'engka? Pasia ka i taw a nan ka enggu nin katawan i aden nabi sia sa dalepa a Israil.”

⁹Tembu linemu den mambu si Naaman a kaped'in su manga taw nin a migkukuda enggu migkakalisa. Na lu silan midtaman kanu kasangulan nu bengawan nu walay nu Al-Yasa. ¹⁰Na napapait su Al-Yasa sa katigan lu kani Naaman sa nia nin pidthalu na “Lu ka kanu lawas'a ig a Jordan ka seneb ka sa makapitu ka enggu ka pegkapia taman sa masuti ka.”

¹¹Ugaid'a sangat a nalipunget si Naaman taman sa minawa sekanin enggu nia nin pidthalu na “Nia ku lun kataw ka liuwan aku nin enggu mangadap sekanin kanu Kadenan a Mapulu a Kadenan nin ka ikayang'in su lima nin kanu atag'u debpig ku ka enggu aku pegkapia! ¹²Nia pan limpiu su manga lawas'a ig a Abana enggu Parpar a lu sa siudad a Damaskus kumin kanu manga lawas'a ig sia sa dalepa a Israil. Ngintu ka dikena aku pan lu ba papedseneben ka enggu aku pegkapia?” Tembu minawa sekanin lu

a sangat a 'gkalipunget. ¹³ Ugaid'a inubay sekanin nu manga panunugun nin enggu nia nilan lun pidtalun na “Mapulu, ngintu amaika mapasang i ipanggula sa leka nu nabi na di nengka enggulan? Papedseneben ka nin bu man ka enggu ka pegkapia.” ¹⁴ Tembu linemu den mambu si Naaman kanu lawas'a ig a Jordan ka sinemeneb den sa nakapitu a mana bun su pidtalun sa lekanin nu Nabi Al-Yasa. Daka migkapia su sakit'in enggu su lanitan nin na nakailing sa mana lanitan na wata a manaut.

¹⁵ Na guna mapasad su entu na mimbalingan si Naaman enggu su manga taw nin lu kanu Nabi Al-Yasa ka nia nin lun pidtalun na “Saguna na naamad ku den i dala ped a Kadenan sia sa dunia ka su Kadenan bu nu manga taw a Israil. Na saki a panunugun nengka na 'bpangenin ku sa leka i talima ka i ibpagenggay ku a nia sa leka.” ¹⁶ Ugaid'a nia inisumpat'u Al-Yasa lun na “Ipedsapa ku sia kanu adapan nu Kadenan a Mapulu a pedsimban ku i dili aku temalima sa apia ngin a inggay sa laki.” Na inipamagayuk bun ni Naaman sa lekanin ugaid'a dala nin bun talima su entu. ¹⁷ Daka nia pidtalun ni Naaman sa lekanin na “Amaika di nengka pedtaliman i ibpagenggay ku a nia sa leka, na saki a panunugun nengka na 'bpangenin ku i enggi aku sa budta a ipageda ku lu kanu dua timan a kimar ku. Ka iganat saguna na dili aku den 'gkurban sa pedtutungen a kurban enggu ped pan a manga kurban kanu ped a pegkakadenanen, ka lu bu kanu Kadenan a Mapulu. ¹⁸ Ugaid'a 'bpangenin ku i ampunen aku nu Kadenan a Mapulu kagina pebpagunuten aku nu datu lu kanu walay a pedsimban kanu pegkakadenanen nin a si Rimun ka enggu sekanin makasimba na apeg ku na pakasugiud kani Rimun kagina saki su 'gkasaligan nin. Na ampunen aku nu Kadenan a Mapulu kanu kasugiud

ku a entu kani Rimun.” ¹⁹ Na nia pidtalun nu Al-Yasa sa lekanin na “Ganat ka sa malilintad.”

Na dala pamun gaid makatangka lu si Naaman ²⁰ na nia nadthalu na ginawa ni Gihasi na “Dala talima nu mapulu ku su ibpagenggay ni Naaman a taw sa Aram. Ipedsapu ku kanu adapan nu Kadenan a Mapulu i seleden ku sekanin ka kemua aku sa lekanin sa apia ngin.” ²¹ Daka sineled mamagayas'i Gihasi si Naaman. Na guna sekanin mailay ni Naaman a pedtalaguy na mimbaba sekanin kanu kalisa ka sinumbak'in sekanin enggu inidsan nin sa “Ngintu, aden kamutuan nengka?” ²² Na nia inisumpat'i Gihasi na “Dala, ugaid'a pinatundug aku sia nu mapulu ku asal'a madthalu ku sa leka i aden nakauma a dua kataw a nabi a ebpun kanu manga bakulud'u kalupan sa dalepa a Ipraim. Na amaika mapakay kun bu na enggi ka pan silan sa telupulu enggu lima kakilu a pilak enggu dua timan a balegkas.” ²³ Na nia pidthalu ni Naaman na “Uway, kua ka i pitupulu kakilu a nia a pilak.” Na initegel'in kani Gihasi sa taliman nin su entu. Na inibetad'in su pilak kanu dua timan a 'bpametadan ka inipasapat'in kanu dua kataw a panunugun nin apeg'u balegkas ka inipadtapik'in i entu kani Gihasi. ²⁴ Ugaid'a nia nilan kinauma lu kanu bakulud na kinua ni Gihasi kanu dua kataw su manga anggit'ilan entu pan ka pinambalingan nin den silan. Daka pidtapik'in den mambu su entu lu kanu walay nin ka initagu nin.

²⁵ Na guna su maitu na linemu sekanin kanu mapulu nin, na nia pidthalu nu Al-Yasa sa lekanin na “Endaw ka nakabpun Gihasi?” Nia nin inisumpat na “Dala pibpawangan ku.” ²⁶ Ugaid'a nia lun pidthalu nu Al-Yasa na “Di nengka katawan i naalung'u ginawa ku su kinambaba ni Naaman kanu kalisa nin kanu kinasumbak'in sa leka? Dikena nia i

kutika a dait a temalima sa kuleta, balegkas, 'bpangangawidan sa ulibus, 'bpangangawidan sa ubas, bili-bili enggu sapi taman kanu babay-mama a panunugun. ²⁷ Na sabap kanu nan a pinggula nengka na makaalat sa leka su sakit'i Naaman a debpig taman den kanu manga muliataw nengka taman sa taman.” Na guna su ginemanat den si Gihasi kanu adapan nu Al-Yasa na midsakit den sekanin sa debpig taman sa migkaputi su lanitan nin sa mana gapas.

Su Kinapagampung'u Al-Yasa kanu Kapa

6 ¹ Na aden isa a timpu a linemu su lumpukan nu manga nabi kanu Al-Yasa ka pidtalun nilan lun i “Mapulu, ilay ka! Dili tanu den 'gkalengan kanu walay a pendidilimudan tanu. ² Na amaika miug ka na lemu kami sa lawas'a ig a Jordan ka mangua kami sa manga kayu ka enggu tanu makapatindeg sa walay a kandidilimudan tanu.” Na nia inisumpat'u Al-Yasa na “Uway, ganat kanu den.” ³ Daka nia pidtalun nu isa kanilan na “Amaika mapakay bu na unat ka sa lekami a manga panunugun nengka.” Nia nin inisumpat na “Uway, munut aku sa lekanu.” ⁴ Na minunut den mambu sekanin. Na nia nilan kinauma lu kanu lawas'a ig a Jordan na nanebped den silan sa manga kayu. ⁵ Ugaid'a sia kanu kabpanebped'ilan sa kayu na nasu su ulu nu kapa nu sakataw kanilan enggu naulug lu kanu ig, tembu nakalalis sekanin sa “Mapulu, sinembayan ku bu su entu!” ⁶ Daka nia pidtalun nu Nabi Al-Yasa na “Endaw tampal naulug?” Na guna nin itutulu u endaw naulug, na tinemebped su Nabi Al-Yasa sa sapak a kayu ka inidtug'in lu kanu

naulugan nu kapa. Daka ginemampung su ulu nu kapa. ⁷Na nia pidtalun nu Al-Yasa na “Kua ka den.” Na kinua den mambu nu mama su entu.

Su Kinalusud'u Manga Taw a Aram kanu Manga Taw a Israil

⁸Na aden timpu kanu kinambunua nu datu nu manga taw a Aram kanu manga taw a Israil na inipagumpung'in su manga 'gkangasaligan nin ka nia nin pidtalun kanilan na “Sia ku ba patindegen su kampu ku.”

⁹Ugaid'a napapait su Nabi Al-Yasa sa katigan lu kanu datu nu manga taw a Israil sa nia nin pidtalun na “Pangingat kanu. Da kanu mukit kanu entu a lalan ka lu ba 'bpagayan su manga taw a Aram.” ¹⁰Daka sinemugu su datu nu Israil sa edtalun su pidtalun a entu nu Nabi Al-Yasa kanu manga taw a lu ba pegkakaleben i mangingat silan. Na tatap pabpangingaten nu Al-Yasa su datu makapantag sa entu.

¹¹Na sabap sa entu na sangat a nalipunget su datu nu manga taw a Aram. Daka linimud'in su 'gkangasaligan nin ka nia nin pidtalun kanilan na “Edtalun kanu sa laki sa bantang u entain sa lekanu i pedtampil kanu datu nu Israil?” ¹²Na nia inisumpat'u isa kanu 'gkasaligan nin na “Hu mapulu ku a datu, apia sakataw sa lekami na dala. Na nia pedtalun lu kanu datu nu Israil kanu langun nu pedtalun nengka, apia su pedtalun nengka lu kanu bilik'engka, na su nabi sa Israil a si Al-Yasa.” ¹³Na nia pidtalun nu datu na “Ganat ka, ka pangilay nu sekanin ka enggu ku sekanin makapasigkem.” Na aden midtalun kanu datu sa su Al-Yasa na lu sa dalepa a Dutan. ¹⁴Tembu sinemugu su datu kanu manga sundalu nin a migkukuda enggu migkakalisa. Na magabi den i kinauma nilan lu taman sa linibet'ilan su siudad.

2 Datu 6

¹⁵ Na kanu mapita na ginemedam sa mapanay su panunugun nu Nabi Al-Yasa, na nailay nin su manga sundalu a migkukuda enggu migkakalisa a nakabalibet kanu siudad. Na nia nin pidtalu kanu Al-Yasa na “Mapulu, ngin i enggulan ta?” ¹⁶ Nia inisumpat'u Al-Yasa na “Da ka 'gkagilek ka minuna pan i kadakel'u kaped ta kumin kanilan.” ¹⁷ Daka nangenin-nengi su Al-Yasa sa “Hu Kadenan a Mapulu, 'bpangenin ku i ukai ka su mata nu panunugun ku ka enggu nin mailay.” Na inipailay mambu nu Kadenan a Mapulu kanu panunugun nu Al-Yasa su manga kuda enggu manga kalisa a pegkaleg a nakalapat kanu palaw enggu nakabalibet kanu Al-Yasa.

¹⁸ Na sia kanu kabpelusud'u manga taw a Aram kanu Al-Yasa na nangenin-nengi sekanin sa nia nin pidtalu na “Hu Kadenan a Mapulu, 'bpangenin ku i pamisek ka silan.” Na pinamisek den mambu silan nu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinangenin nu Al-Yasa. ¹⁹ Na nia pidtalu nu Al-Yasa kanilan na “Dikena sia su lalan enggu dikena sia su siudad. Na unut kanu sa laki ka anggiten ku sekanu lu kanu taw a 'bpangilayn nu.” Na inanggit den mambu silan nu Al-Yasa lu sa siudad a Samaria.

²⁰ Na nia nilan kinaludep sa siudad a Samaria na nangenin-nengi menem su Al-Yasa sa nia nin pidtalu na “Hu Kadenan a Mapulu, 'bpangenin ku sa leka i ukai ka pan su manga mata nu nia a manga taw ka enggu silan pamakailay.” Na inukan den mambu nu Kadenan su manga mata nu manga taw a Aram. Na nailay nilan i lu den besen silan kanu lusud'u siudad a Samaria. ²¹ Na guna silan mailay nu datu nu manga taw a Israil na nia nin nakaidsa kanu Al-Yasa na “Hu mapulu ku, ngintu, pangimatayan ku silan?” ²² Na nia nin inisumpat na “Di ka silan 'bpagimatayi. Ngintu, 'bpagimatayan tanu ba su manga 'gkangabiag tanu kanu kapembunua? Ugaid'a makin nu silan pakan enggu painem'u entu

pan ka pambalingan nu silan kanu mapulu nilan.” ²³ Tembu napatalagad su datu sa madakel a makan ka pinakan nin silan entu pan ka pinauli nin silan lu kanu mapulu nilan. Na iganat sa entu na dala den pamelusud su manga taw a Aram kanu kalupan nu manga taw a Israil.

Su Kinasakup kanu Dalepa a Samaria

²⁴ Na dala bun gaid mauget na linimud'i Bin-Hadad a datu nu manga taw a Aram su manga sundalu nin ka linibet'ilan su siudad a Samaria.

²⁵ Na sabap kanu kinauget'u kinalibet kanilan na nakatingguma su mapasang a kinanggutem kanu lusud'u siudad a Samaria ka su satiman bu a ulu na kimar na pakapagalaga sa manga sakakilu a pilak enggu su sakagantang a tai^h na malapati na manga limapulu kagelamus a pilak.

²⁶ Na aden isa a gay a pendadalakaw su datu nu manga taw a Israil lu kanu untul'u alad'u siudad. Na tinawag sekanin nu isa a babay enggu nia nin lun pidtalun na “Hu mapulu ku a datu, tabangi aku nengka pan.” ²⁷ Na nia inisumpat'u datu na “Su Kadenan a Mapulu i temabang sa leka ka amaika di ka nin tabangan na panun ba i kadtabang ku sa leka? Dala man bantad ku atawa ka ig'a ubas.” ²⁸ Ugaid'a nia inidsa nu datu sa lekanin na “Ngin besen i kamutuan nengka?” Nia nin inisumpat na “Pidtalu nu nia a babay sa laki i ilutun nami su wata ku ka enggu aden makan nami. Na namag menem na su wata nin menem i kanen nami. ²⁹ Tembu inilutu nami su wata ku ka kinan nami. Na kanu tinemundug a gay na pidtalu ku sa lekanin i su wata nin menem i ilutun nami ka enggu nami makan.

^h 6:25 Su **tai na malapati** sia na nia kapegkasabut'u ped a alim na ped a ngala nu lagas'u 'gkakamun.

Ugaid'a inipagena nin su wata nin.”³⁰ Na guna makineg'u datu su kadtalu nu babay a entu na kinisi nin su balegkas'in sa tanda na kinagagaw nin. Entu pan ka gagalu nu kabpelalakaw nin kanu untul'u alad'u siudad na nailay nu manga taw i nakambalegkas besen sekanin sa sakuⁱ a nalapisan na saku su balegkas'in.³¹ Na nia nin pidtalu na “Siksan aku nu Kadenan amaika di ku kaputukan sa ulu kanu nia a gay si Al-Yasa a wata a mama ni Sapat.”

³² Daka sinemugu su datu sa sigkemen su Al-Yasa. Na saleta mambu sa entu na su Al-Yasa na lu 'bpagagayan kanu walay nin ka ipembitiala nin su 'gkangaunutan nu manga taw a Israil. Na unan nu kapegkauma nu sinugu nu datu na nia pidtalu nu Al-Yasa kanu 'gkangaunutan a entu na “Ilay nu, su tangimatayn na sinemugu sekanin sa taw a makaputuk kanu ulu ku. Na amaika makauma sekanin na pamintu kanu ka di nu sekanin pabpeludep ka pedtundug bun su datu nin.”³³ Na pedtalu pamun sekanin na nakauma su sinugu nu datu sa nia nin pidtalu na “Su nia a kamutuan na ebpun kanu Kadenan a Mapulu. Ngintu, dait pan ba a angapan ku su tabang'in?”

7¹ Ugaid'a nia pidtalu nu Al-Yasa na “Pakikineg ka, ka nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu na namag sa maya bun ba a kutika na makapamasa ka lu sa padian sa Samaria sa sakaasadan a mapia a arina a nia nin alaga na satiman bu a pilak enggu dua kaasadan a bantad a barli a nia nin alaga na satiman bu a pilak.”² Na nia pidtalu nu 'gkaunutan nu manga sundalu nu datu kanu Al-Yasa na “Di manggula i entu, apia bungkasan paman nu Kadenan a Mapulu su langit.” Na nia inisumpat'u

ⁱ 6:30 Su **saku** sia kanu taw paganay na ebpun sa upis'a kambing atawa ka unta. Su kapedselub sa saku sia na adat-betad'ilan a tanda nu kapegkalidu na ginawa.

Al-Yasa na “Mailay nengka man a manggula i entu, ugaid'a di ka lun makakan.”

Su Kinapalalaguy nu Manga Taw a Aram

³ Na aden pat kataw a aden manga sakit'in a debpig a lu 'bpamagagayan kanu bengawan nu siudad. Nia nilan kangadtalu na “Ngintu, 'bpagagayan tanu bu sia a 'bpangangapa sa kapatay? ⁴ Na amaika lemudep tanu kanu siudad na matay tanu na gutem. Na amaika menem ka edtangen tanu bu sia na matay tanu bun. Tembu nia mapia na lemu tanu kanu kampu nu manga taw a Aram ka silan den i mataw u imatayan tanu nilan atawa ka dili.” ⁵ Na guna su pedsukilep den na linemu den silan kanu kampu nu manga taw a Aram, ugaid'a nia nilan kinauma lu na dala nauman nilan a taw. ⁶ Kagina inipapakikineg'u Kadenan a Mapulu kanu manga sundalu nu manga taw a Aram su lagkedeg'u manga kalisa enggu manga kuda apeg'u ingel'u sangat i kadakel'in a manga sundalu. Na tembu nia nilan nangadtalu na “Aden a entu na nabayadan nu datu nu Israil su manga datu nu manga taw a Hit enggu su datu nu manga taw a Egypt ka enggu tanu nilan kalusudan.” ⁷ Tembu nia nin kinadsukilep kanu entu bun ba a kutika na namangawa silan ka tinagak'ilan den su kampu nilan taman den kanu manga kuda nilan, manga kimar'ilan apeg'u manga kauyagan nilan ka inilipuas'ilan su ginawa nilan.

⁸ Na guna su lu den kanu kampu su manga aden sakit'in a debpig na linudepan nilan su satiman a tuleda ka namegkan enggu namanginem silan taman sa pinangua nilan su manga pilak, manga bulawan enggu manga balegkas ka inipagena nilan. Entu pan ka linudepan nilan menem

2 Datu 7

su ikadua a tuleda ka maitu bun ba i pinggula nilan. ⁹ Ugaid'a nia kadtalu nu uman i isa kanilan na “Dikena mapia i penggulan tanu a nia. Nia dait na edtalun tanu su nia a mapia a nanggula. Di tanu i nia ipagena ka amaika pakapitan tanu pan i kadtalu tanu sa nia na masiksa tanu. Na lemu tanu kanu tulugan nu datu ka edtalun tanu sa lekanin su nia a nanggula.”

¹⁰ Tembu mimbalingan silan lu kanu siudad enggu tinawag'ilan su manga tameng'u bengawan nu siudad ka nia nilan lun pidtalun na “Linemu kami kanu kampu nu manga taw a Aram, na dala nauman nami lu a taw nia tabia na su manga kuda, manga kimar a nakaiket enggu su manga balung-balung'ilan a tuleda.” ¹¹ Daka inilalis edtalun nu manga tameng su entu taman sa nakauma i entu a katigan lu kanu tulugan nu datu. ¹² Na mimbangun su datu kanu entu bun ba a magabi ka nia nin pidtalun kanu 'gkangasaligan nin na “Edtalun ku sa lekanu su kahanda nu manga taw a Aram. Katawan nilan i 'gkangagutem tanu tembu initagak'ilan su kampu nilan ka nagenal lu kanu kadatalan. Ka nia nilan 'bpagitungen na amaika mameliu tanu kanu siudad na sigkemen tanu nilan taman sa lusudan tanu nilan.” ¹³ Na nia pidtalun nu isa kanu 'gkangasaligan nin na “Semugu tanu sa taw a makapamalisa u ngin i nanggula lu. Ipausal tanu den kanilan su lima timan a nia a kuda a nasama. Ka amaika menem ka aden manggula nilan, na magidsan bun mambu na matay bun silan sia a kaped tanu.”

¹⁴ Daka kinua nilan den mambu su dua timan a kalisa a aden manga kuda nin ka inipapalisa nu datu u ngin i saben-sabenal a nanggula nu manga sundalu nu manga taw a Aram. ¹⁵ Na tinundug'ilan taman lu kanu lawas'a ig a Jordan ugaid'a dala nauman nilan a manga taw lu ka nia nilan nauman na su manga balegkas enggu manga igagama nu manga taw a Aram a natabun nilan sabap kanu kinapamagayas'ilan mawa. Na

2 Datu 7–8

mimbalingan su manga sinugu nu datu ka pidtalu nilan sa lekanin su nailay nilan lu. ¹⁶Na guna su maitu na linemu su manga taw a Israil kanu kampu nu manga taw a Aram ka pinangua nilan su langun nu igagama enggu su kauyagan nu manga taw a Aram. Na natuman su pidtalu nu Kadenan a Mapulu a mabaluy a enggaga satiman bu a pilak i alaga nu sakaasadan a mapia a arina atawa ka dua kaasadan a bantad a barli. ¹⁷Na nia inibetad'u datu a makatameng lu kanu bengawan nu ciudad na su pedsaligan nin a 'gkaunutan nu manga sundalu. Na guna pedtalaguy su madakel a taw na naudtang sekanin taman sa nadakudak sekanin enggu minatay a mana bun su pidtalu nu Nabi Al-Yasa a manggula nin kanu kinalu nu datu kanu walay nu Al-Yasa.

¹⁸Kanu kinadtalu nu Nabi Al-Yasa kanu datu sa “Namag sa maya bun ba a kutika na makapamasa ka lu sa padian sa Samaria sa sakaasadan a mapia a arina a nia nin alaga na satiman bu a pilak enggu dua kaasadan a bantad a barli a nia nin alaga na satiman bu a pilak” ¹⁹na nia kadtalu nu 'gkaunutan a entu kanu Nabi Al-Yasa na “Di manggula i entu, apia ukan paman nu Kadenan a Mapulu su langit.” Na nia inisumpat'u Al-Yasa na “Saguna na mailay nengka a manggula i entu, ugaid'a di ka lun makakan.” ²⁰Na maitu ba i nanggula nu 'gkaunutan a entu. Na sabap sa nadakudak sekanin nu manga taw na minatay sekanin lu kanu bengawan nu ciudad.

Su Kinakua 'Bpaluman nu Babay a Taw sa Sunim kanu Kalupan nin

8 ¹Na inimbitiala nu Al-Yasa su ina nu wata a pinambibiag'in 'bpaluman sa nia nin lun pidtalu na “Papedtingguma sa kanggutem

2 Datu 8

su Kadenan a Mapulu kanu dalem'u pitu lagun. Na ganat kanu ka lu kanu kanu ped a dalepa a pegkiugan nu pebpawang.”² Na pinggula mambu nu babay su pidtalun a entu nu Nabi Al-Yasa ka minawa sekanin apeg'u sakambinabatan nin ka lu silan migkaleben kanu kalupan nu manga taw a Pilistin kanu dalem'u pitu lagun.

³ Na guna maipus su nakapitu lagun na mimbalingan silan lu sa Israil enggu linemu sekanin kanu datu ka inipamagayuk'in lun mangeni i imbalingan sa lekanin su lupa nin enggu su walay nin. ⁴ Saleta mambu na ipembitiala nu datu si Gihasi a panunugun nu Nabi Al-Yasa sa nia nin lun pidtalun na “Panudtul ka kun sa laki su manga tanda a kagaipan a pinggula ni Al-Yasa.” ⁵ Na gagalu nu kabpanudtul'i Gihasi makapantag kanu kinapambibiag 'bpaluman nu Al-Yasa kanu minatay a wata na nakauma mambu su ina nin. Na linemu su ina nu wata kanu datu ka inipamagayuk'in mangeni i imbalingan su walay nin enggu su lupa nin. Na nia pidtalun ni Gihasi kanu datu na “Hu datu, na nia ba su ina nu wata enggu kaped'in bun su wata nin a pinambibiag 'bpaluman ni Al-Yasa.” ⁶ Na inidsan nu datu su ina nu wata u benal su entu, na nia mambu inisumpat'u babay na “Uway datu, benal su entu.” Daka sinemugu su datu kanu isa kanu 'gkangaunutan sa tabangan su babay enggu nia nin pidtalun kanu 'gkaunutan na “Tabangi ka i babay a nia sa makambalingan sa lekanin su langun nu natakak'in apeg'u umun nin kanu 'bpangangawidan nin iganat kanu kinaawa nilan sia taman den sa saguna.”

Su Kinaimatay ni Hasail kani Datu Bin-Hadad

⁷Na linemu su Al-Yasa sa ciudad a Damaskus, na saleta mambu na lu bun ba su datu nu manga taw a Aram a pedsakit. Na guna katawi nu datu i lu su Nabi Al-Yasa ⁸na nia nin pidtalun kanu 'gkasaligan nin a si Hasail na “Pananggit ka sa makaenggay kani Nabi Al-Yasa ka salam ka sekanin enggu ipaidsa nengka lun kanu Kadenan a Mapulu, u ngintu, 'gkapia aku pamun kanu sakit ku atawa ka di den?” ⁹Na ginemanat den mambu si Hasail ka pibpawangan nin su Al-Yasa enggu midtapik sekanin sa patpulu a unta a linulanan sa embalang-balang a mapia a kauyagan a ebpun sa Damaskus. Na nia nin kinauma lu kanu Al-Yasa na nia nin pidtalun na “Sinugu aku nu panunugun nengka a si Bin-Hadad a datu nu manga taw a Aram ka ipapagidsa nin sa leka u ngintu 'gkapia pamun sekanin kanu sakit'in?” ¹⁰Na nia nin kinauma lu na pidtalun sa lekanin nu Al-Yasa i “Embalingan ka den enggu edtalun ka sa lekanin i 'gkapia pamun sekanin, ugaid'a apia ka maitu na nia kadtalun nu Kadenan a Mapulu sa laki makapantag sa lekanin na saben-sabenal a matay sekanin.” ¹¹Na pinandang'in edtulik si Hasail taman sa nayan sekanin. Daka nakauliang su Nabi Al-Yasa. ¹²Na nia inidsa ni Hasail sa lekanin na “Hu mapulu ku, ngintu ka nakauliang ka?” Na nia inisumpat'u Al-Yasa lun na “Kagina katawan ku su mawag a enggulan nengka kanu manga taw a Israil. Panutungen nengka su manga kuta nilan, pangimatayan nengka bun sa ukit'a sundang su manganguda a mama, idakunas'engka su manga wata nilan enggu pangebuan nengka su manga magingay.” ¹³Na nia inisumpat'i Hasail na “Hu mapulu, panun i kanggula ku sa entu? Ka mana aku bu man asu a dala katagan nin.” Na nia inisumpat'u Al-Yasa

lun na “Inipaalung sa laki nu Kadenan a Mapulu i seka i mabaluy a datu nu manga taw a Aram.” ¹⁴ Daka ginanatan nin su Al-Yasa ka mimbalingan sekanin lu kanu mapulu nin a si Datu Bin-Hadad. Na nia inidsa ni Bin-Hadad sa lekanin na “Ngin i pidtalu sa leka ni Al-Yasa?” Na nia nin inisumpat na “Uway, 'gkapia ka kun pamun.” ¹⁵ Ugaid'a kanu tinemundug a gay na kinemua si Hasail sa makapal a ginis ka iniwasa nin su entu ka inibaus'in kanu beneng'u datu taman sa minatay. Daka si Hasail i nabaluy a datu nu manga taw a Aram.

Su Kinandatu ni Yihuram kanu Dalepa a Yahuda

¹⁶ Na kanu ikalima lagon nu kapendatu ni Yuram a wata a mama ni Ahab kanu manga taw a Israil na linemudsu mambu endatu kanu manga taw a Yahuda si Yihuram a wata a mama ni Datu Yihusapat. ¹⁷ Na nakatelupulu enggu dua lagon i umul'i Yihuram kanu kinaludsu nin endatu enggu nakawalu lagon i kinandatu nin lu sa siudad a Awrusalim. ¹⁸ Na pinggula nin bun su manga pinggula nu manga datu nu Israil a mana bun su pinggula nu manga tupu ni Ahab kagina nagkaluma nin su wata ni Ahab. Na pinggula nin su di 'gkasuatan nu Kadenan a Mapulu. ¹⁹ Ugaid'a apia ka maitu na dala binasa nu Kadenan a Mapulu su manga taw a Yahuda sabap kanu inibpasad'in kanu panunugun nin a su Daud sa dili nin pukasen su kandatu nu manga tupu nin taman sa taman. ²⁰ Na kanu timpu nu kinandatu ni Yihuram na sinemungkang su manga taw a Idum kanu manga taw a Yahuda ka minetad mambu silan sa kanilan demun a datu. ²¹ Daka linemu si Yihuram sa dalepa a Sair apeg'u langun nu pakakalisa nin. Na nalibet silan nu manga taw a Idum. Ugaid'a

nia nin kinagkagabi na linusudan nilan su manga taw a Idum taman sa nakauli bun kanu manga kawalayan nilan su manga sundalu nu manga taw a Yahuda. ²²Na iganat sa entu sampay saguna na pedsungkang bun su manga taw a Idum kanu manga taw a Yahuda. Na kanu entu bun ba a timpu na sinemungkang bun su manga taw sa siudad a Libna.

²³Na su ped pan a pinggula ni Yihuram na nakasulat bun kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ²⁴Na guna matay si Yihuram na lu sekanin inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a lu kanu siudad'u Daud. Na nia nakasambi sa lekanin endatu na su wata nin a mama a si Ahasias.

Su Kinandatu ni Ahasias kanu Manga Taw a Yahuda

²⁵Na kanu ikasapulu enggu dua lagun a kapendatu ni Yuram a wata a mama ni Ahab kanu dalepa a Israil na nia menem mindatu sa Yahuda na si Ahasias a wata a mama ni Yihuram. ²⁶Na nakaduapulu enggu dua lagun i umul'i Ahasias kanu kinaludsu nin endatu enggu nakasalagun i kinandatu nin lu sa siudad a Awrusalim. Na nia nin ina na si Atalia a apu ni Umri a mindatu sa Israil. ²⁷Na pinggula nin bun su manga mawag a pinggula nu tupu ni Ahab a ama nu ina nin kagina nakapanampung sekanin kanu sakambinabatan nu ina nin. Na pinggula nin su dili 'gkasuatan nu Kadenan a Mapulu. ²⁸Na tinabangan ni Ahasias si Yuram a wata a mama ni Ahab kanu kinalusud'in kani Hasail a datu nu manga taw a Aram lu kanu dalepa a Ramut-Giliad. Na kanu kinalusud'ilan a entu na napalian sa mapasang si Yuram. ²⁹Na sabap sa entu na mimbalingan sekanin lu sa dalepa a Yisril ka enggu sekanin kagamutan. Na guna katawi su entu nu

datu nu Yahuda a si Ahasias a wata a mama ni Yihuram, na kinakap'in si Yuram a wata a mama ni Ahab.

Su Kinabaluy kani Yihu a Datu nu Israil

9¹ Na saleta mambu sa entu na inipatawag'u Nabi Al-Yasa su isa kanu manga nabi ka nia nin lun pidtalua na “Pamagayas ka, ka lu ka sa dalepa a Ramut-Giliad enggu pananggit ka su lana a nia. ² Na nia nengka kauma lu na pangilay ka si Yihu a wata a mama ni Yihusapat a apu ni Nimsi ka edtalua ka sa lekanin i tagaken nin muna su manga kaped'in ka idtalipulua nengka sekanin embitala lu kanu isa a bilik. ³ Daka bubusi ka sa lana su ulu nin enggu edtalua ka sa lekanin i ‘Pinamili ka nu Kadenan a Mapulu a mabaluy a datu nu Israil.’ Entu pan ka pamagayas ka malalaguy.”

⁴ Daka linemu den mambu su manguda a entu a nabi sa dalepa a Ramut-Giliad. ⁵ Na nia nin kinauma lu na nauman nin a 'bpamagumpung su 'gkangaunutan nu manga sundalu. Daka nia nin pidtalua na “Hu seka a 'gkaunutan, na aden katigan ku sa leka.” Na nia inidsa ni Yihu sa lekanin na “Entain i 'gkadtumpan nu nan a katigan nengka?” Na nia nin inisumpat na “Seka.” ⁶ Na midtindeg si Yihu ka linemudep kanu walay. Na nia nilan kinaludep kanu walay na binubusan nin sa lana su ulu ni Yihu enggu nia nin lun pidtalua na “Nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil na ‘Pinamili ku seka a mabaluy a datu nu manga taw ku a Israil. ⁷ Pangimatayi ka su sakambinabatan nu mapulu nengka a si Ahab, ka kanu maitu a ukit na makasuli ku su manga nabi apeg'u manga ped pan a panunugun ku a pinangimatayan ni Yisibil.

⁸ Ibpeden ku mimatay su langun nu sakambinabatan ni Ahab ka dala isama ku a mama kanu sakambinabatan nin magidsan i manguda atawa ka matua kanu lusud'u Israil. ⁹ Na enggulan ku man kanu tupu ni Ahab su pinggula ku kanu tupu ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat enggu su pinggula ku kanu tupu ni Baasa a wata a mama ni Ahia. ¹⁰ Na si Yisibil menem na kanen nu manga asu su bangkay nin lu kanu kalupan nu dalepa a Yisril, na dala makalebeng sa lekanin.' ” Na guna nin madtalu su entu na inukan nin su pintuan ka namagayas sekanin edtalaguy.

¹¹ Na guna embalingan si Yihu kanu manga kaped'in a 'gkangaunutan nu manga sundalu, na inidsan nilan sekanin sa “Ngin i entu ba? Ngintu ka pibpawangan ka na babal a entu?” Na nia inisumpat'i Yihu sa kanilan na “Ah da bun, katawan nu bun man i babal sekanin.” ¹² Nia nilan inisumpat lun na “Ah, pendalebut ka! Edtalu ka sa lekami sa bantang u ngin i pidtalu nin sa leka.” Na nia pidtalu ni Yihu sa kanilan na “Nia nin pidtalu sa laki na ‘Nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu na “Pinamili ku seka a mabaluy a datu nu manga taw a Israil.” ’ ” ¹³ Na nia nilan kinakineg sa entu na pinameluwas'ilan su manga lambung'ilan ka inipamelat'ilan kanu kasangulan ni Yihu. Na pinauni nilan su tambuli enggu namelalis silan sa “Si Yihu den i datu!”

Su Kinaimatay ni Yihu kani Yuram

¹⁴ Na pinagitung'i Yihu a wata a mama ni Yihusapat a apu ni Nimsi su kaimatay nin kani Yuram. Na saleta mambu kanu entu a timpu na minamung si Yuram maninindeg sa kapembunua kanu manga taw a Israil kanu dalepa a Ramut-Giliad sungkang kanu datu nu manga taw a

Aram a si Datu Hasail. ¹⁵ Ugaid'a napalian sa mapasang si Yuram kanu kinambunua nilan a entu kanu datu nu manga taw a Aram, tembu minuli sekanin lu sa dalepa a Yisril ka enggu sekanin kagamutan. Na guna su maitu na nia pidtalun ni Yihu kanu 'gkangasaligan nin na "Amaika pegkiugan nu a mabaluy aku a datu, na di nu pedsuguti a aden makalu sa dalepa a Yisril ka enggu dala makapanudtul sa kapapendatu nu sa laki."

¹⁶ Daka nageda si Yihu kanu kalisa nin ka linemu sa dalepa a Yisril a lu bun ba papegkapia kanu pali nin si Yuram. Na saleta mambu na lu bun ba si Ahasia a su datu nu Yahuda sa dalepa a Yisril ka kinakap'in bun si Yuram.

¹⁷ Na iganat lu kanu untul'u malambeg a palaus'u alad'u ciudad a Yisril na nailay nu tameng si Yihu enggu su manga sundalu nin a pakauma, na nia nin inilalis edtalun na "Aden manga sundalu a pakauma." Na nia pidtalun ni Yuram na "Sugu ka sa pakukuda ka ipasumbak'engka sekanin u ngintu kalilintad i tangga nilan sia." ¹⁸ Na ginemanat den mambu su pakukuda ka sinumbak'in den si Yihu enggu nia nin lun pidtalun na "Ipebpagidsa nu datu u ngintu, kalilintad su tangga nu sia?" Na nia inisumpat'i Yihu sa lekanin na "Da den leka sa entu! Unut ka sa laki!" Na linemalis menem edtalun su tameng sa "Nakauma den kanilan su sinugu ugaid'a dala sekanin embalingan." ¹⁹ Na sinemugu menem sekanin sa sakataw a pakukuda enggu inipaisa nin lun u ngintu kalilintad su tangga nilan lu. Na nia inisumpat'i Yihu sa lekanin na "Da den leka sa entu! Unut ka sa laki!" ²⁰ Na linemalis menem edtalun su tameng sa "Nakauma den kanilan su ikadua a sinugu ugaid'a dala sekanin embalingan. Su papedtalaguy sa kalisa na mana si Yihu a apu ni Nimsi ka malengkas a benal i kapapedtalaguy nin kanu kalisa."

2 Datu 9

²¹ Na nia pidtalu ni Yuram na “Iadil'u su 'bpagedan ku.” Na guna nilan maadil su manga kalisa nilan a entu na nageda den si Yuram a datu nu Israil enggu si Ahasia a datu nu Yahuda ka sinumbak'ilan si Yihu. Na lu silan nakapagumaya kanu kalupan ni Nabut a taw sa dalepa a Yisril. ²² Na nia kinailay ni Yuram kani Yihu na inidsan nin sa “Yihu, ngintu kalilintad i tangga nengka sia?” Nia inisumpat'i Yihu na “Di maaden su kalilintad taman sa aden pan pedsimba sa balahala enggu su 'bpamangalintaw a inilapat'u ina nengka a si Yisibil.” ²³ Na guna nin makineg su entu na pinamagayasan nin mapambalingan su kalisa nin enggu inilalis'in edtalu kani Ahasia i “Pinagakalan tanu ni Yihu!”

²⁴ Daka kinua ni Yihu su busug'in ka binusug'in si Yuram sa inibpedan nin sa bagel i kinabusug'in lun. Na linemambas kanu pusung'in su asad'u busug taman sa nakadadsang sekanin kanu kalisa nin. ²⁵ Na nia pidtalu ni Yihu kani Bidkar a 'gkasaligan nin na “Sapat ka su bangkay ni Yuram ka idtug'engka lu kanu kalupan ni Nabut a taw a Yisril. Nia ka 'gkakalendem na su kadtalu nu Kadenan a Mapulu pantag kanu ama nin a si Ahab kanu timpu a kaped tanu pan sekanin kanu kabpageda tanu kanu kalisa sa nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu na ²⁶ ‘Nambamatan ku a benal su kinaimatay nengka kani Nabut enggu kanu manga wata nin. Ibpasad ku i sulian ku seka kanu nia a kalupan.’ Tembu sapat ka su bangkay nin ka idtug'engka lu kanu kalupan ni Nabut a mana bun su kadtalu nu Kadenan.”^j

^j 9:26 Mabatia su pantag kanu kinapaimatay ni Datu Ahab kani Nabut sia kanu Ika-isa a Kitab'u Manga Datu 21 ayat 1 taman sa 29.

Su Kinaimatay ni Yihu kani Ahasia

²⁷Na guna mailay ni Ahasia a datu nu manga taw a Yahuda su entu a nanggula na nalalaguy sekanin 'bpawang sa dalepa a Bit-Hagan. Ugaid'a sineled sekanin ni Yihu a ibpelalis'in pedtalu i “Busug'u bun sekanin!” Na binusug'ilan mambu sekanin lu kanu kalisa nin a pebpawang sa dalepa a Gur a masiken sa dalepa a Ibliam. Nakapalalaguy pamun sekanin taman lu sa dalepa a Migidu, ugaid'a lu den ba sekanin minatay. ²⁸Na kinua nu 'gkangasaligan ni Ahasia su bangkay nin ka inipageda nilan sa kalisa ka inanggit'ilan lu sa Awrusalim. Na lu nilan inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin kanu siudad'u Daud.

²⁹Na su kinaludsu endatu ni Ahasia sa dalepa a Yahuda na kanu ikasapulu enggu isa a lagun a kpendatu nu wata a mama ni Ahab a si Yuram sa dalepa a Israil.

Su Kinaimatay kani Yisibil

³⁰Na guna su nakauma si Yihu lu sa dalepa a Yisril, na nakagaus sa pakinegan ni Yisibil su entu. Daka nagantisan sekanin enggu pibpia-pianan nin su buk'in ka sinemiling lu kanu paliungan. ³¹Na guna nin mailay a 'bpeludep si Yihu lu kanu bengawan nu siudad na nia nin lun inidsa na “Hu tangimatayn a taw, mana ka bun si Simri a minimatay kanu mapulu nin! Ngintu, kalilintad i tangga nengka sia?” ³²Daka tinemingada si Yihu kanu paliungan ka nia nin pidtalu na “Entain sa lekanu i pedtampil sa laki?” Na aden 'gkangasaligan a pinangapun i sinemiling kanu paliungan. ³³Na nia pidtalu ni Yihu sa kanilan na “Iulug'u i babay

a nan.” Na iniulug'ilan mambu sekanin. Na namakapesik su lugu nin lu kanu alad enggu lu kanu manga kuda. Na inipadakudak'i Yihu kanu kuda nin enggu kalisa nin su bangkay ni Yisibil. ³⁴ Daka linemudep si Yihu kanu tulugan ka kineman enggu mininem. Entu pan ka nia nin pidtalu na “Kua nu i bangkay na inidsinta a nia a babay ka ilebeng'u kagina wata bun sekanin nu datu.” ³⁵ Na guna su pegkuan nilan den su bangkay ka enggu nilan makalebeng na nia bu nasama kanu bangkay nin na su takulab'u ulu nin enggu su manga tulan nu ay nin enggu lima nin. ³⁶ Na guna nilan edtalua su entu a nanggula na nia pidtalu ni Yihu na “Natuman su kadtalu nu Kadenan a Mapulu a sia nakanggulalan kanu panunugun nin a si Ilias a taw sa dalepa a Tisbi a su bangkay ni Yisibil na panganen nu manga asu lu kanu dalepa a Yisril. ³⁷ Na su bangkay ni Yisibil na mamakatagayak a mana tai na binatang kanu kadatalan nu dalepa a Yisril taman sa dala makakilala lun.”

Su Kinapangimatay ni Yihu kanu manga Muliataw ni Ahab a manga Mama

10 ¹ Na aden pitupulu kataw a muliataw ni Ahab a manga mama lu sa ciudad a Samaria. Tembu napapait si Yihu sa surat lu kanu 'gkangasaligan enggu 'gkangaunutan nu ciudad a Yisril taman kanu manga pedtuludu kanu manga muliataw ni Ahab sa nia dalem'u surat na ² “Kagina ka san sa lekanu su manga muliataw ni Ahab apeg'u manga kalisa nin, manga kuda nin enggu su napagalad a ciudad'in taman kanu manga matalem'in, na endaw i katalima nu kanu nia a surat ³ na pamili kanu sa dait a mabaluy a datu kanu manga muliataw ni Ahab ka ipaninindeg'u su manga muliataw nin.”

⁴ Ugaid'a sangat a nagilekan silan taman sa nia nilan nadthalu na “Ilay nu, amaika dala makaatu su dua kataw a datu kani Yihu, na sekitanu pan a entu!” ⁵ Tembu su pegkakataw kanu tulugan nu datu enggu su gubilnadul'u siudad taman kanu 'gkangaunutan enggu su manga pedtuludu kanu manga muliataw nu datu na napapait silan sa sulat kani Yihu sa nia dalem'u sulat na “Sekami na manga panunugun nengka. Na enggulan nami su apia ngin a edtalun nengka. Na enggula ka u ngin i kapegkailay nengka a mapia. Ugaid'a dili kami metad sa ped a datu.”

⁶ Daka napapait si Yihu sa ikadua a sulat sa nia dalem'u sulat na “Amaika saki i pedtampilen nu enggu saben-sabenal a 'bpaginugutan aku nu, na pamutuki nu sa ulu su manga muliataw nu mapulu nu ka edtapik'u sia sa laki namag sa maya bun ba a kutika.” Na pedtuludun nu 'gkangasaligan nu siudad su pitupulu kataw a manga muliataw ni Ahab. ⁷ Na guna matalima nu 'gkangasaligan nu siudad su sulat a entu ni Yihu na pinamutukan nilan sa ulu su pitupulu kataw a entu a manga muliataw ni Ahab entu pan ka inibetad'ilan kanu manga basket ka inipapait'ilan lu kani Yihu a lu sa siudad a Yisril. ⁸ Na nia kinauma nu sinugu na nia nin pidthalu kani Yihu na “Nia su manga ulu nu manga muliataw nu datu.” Na nia pidthalu ni Yihu na “Pandulumpuk'u sa dua lumpuk ka ibetad'u lu kanu bengawan nu siudad taman sa mapita.”

⁹ Daka kanu mapita na midtindeg si Yihu kanu adapan nu manga taw ka nia nin pidthalu kanilan na “Dala kadusan nu sa entu. Saki i migkahanda sa kinasungkang kanu mapulu ku taman sa inimatayan ku sekanin. Ugaid'a entain basi i kikiug sa kinaibped a nia mimatay kanilan?” ¹⁰ Na pedtalun ku sa lekanu langun i matuman man su kadthalu nu Kadenan a Mapulu a sia nin pinanggulalan kanu panunugun nin a si Ilias a sungkang

kanu tupu ni Ahab.” ¹¹ Na guna su maitu na pinangimatayan ni Yihu su langun nu tupu ni Ahab sa dalepa a Yisril apeg'u manga 'gkangasaligan nin, su manga pakat'in a benal enggu su manga 'bpangurban sa lekanin. Na dala inisama nin kanilan a bibiag. ¹² Daka linemu si Yihu sa Samaria. Na gagalu nu sia sekanin sa lalan kanu dalepa a pendidilimudanan nu patutuganul sa manga bili-bili ¹³ na nailay nin su manga pagali ni Ahasia a mindatu sa Yahuda, na nia nin inidsa kanilan na “Entain kanu?” Nia nilan inisumpat na “Manga pagali kami ni Ahasia. Na sinemia kami ka pegkakapen nami su manga wata nu datu enggu su manga wata ni Puteli Yisibil.” ¹⁴ Na nia pidtalun ni Yihu kanu manga taw nin na “Sigkem'u silan sa bibiag.” Daka sinigkem'ilan den mambu ka inanggit'ilan lu kanu kalut sa dalepa a pendidilimudanan nu manga patutuganul sa bili-bili. Na patpulu enggu dua kataw silan langun a pinangimatayan ni Yihu. Na dala inisama nin kanilan a bibiag.

¹⁵ Na kanu kapengganat'in lu na nailay nin a pakauma si Yihunadab a wata a mama ni Rikab ka ibpagilaya nin sekanin. Na sinalam'in entu pan ka inidsan nin sa “Ngintu, matidtu ka sa laki a mana su katidtu ku sa leka?” Na nia inisumpat'i Yihunadab na “Uway mambu.” Na nia mambu pidtalun ni Yihu na “Amaika maitu na idual'engka i lima nengka a anan.” Na kinawa den mambu ni Yihu su lima ni Yihunadab ka pinapageda nin kanu kalisa nin ¹⁶ ka nia nin pidtalun sa lekanin na “Unut ka sa laki ka enggu nengka mailay u endaw taman i paginugut ku kanu Kadenan a Mapulu.” Daka minunut den mambu si Yihunadab. ¹⁷ Na nia nilan kinauma lu sa Samaria na pinaimatayan nin su langun nu nasama a bibiag a pagali ni Ahab sia luyud kanu pidtalun nu Kadenan a Mapulu kanu Ilias.

Su Kinaimatay kanu Langun nu Pedsimba kani Baal

¹⁸ Daka linimud'i Yihu su langun nu manga taw ka nia nin pidtalun kanilan na “Dikena gaid matidtu si Ahab kanu kapedsimba nin kani Baal, ugaid'a saki na labi pan i kadtinidtuan ku sa kasimba kani Baal. ¹⁹ Tembu pasia nu sa laki su langun nu nabi ni Baal, su 'bpamangurban lun enggu su langun nu pedsimba sa lekanin. Na nia dait na sia silan langun ka pegkurban aku sa masela a kurban kani Baal. Na apia entain i dili temalabuk na paimatayan ku.” Ugaid'a padulat bu i entu ni Yihu asal'a kaimatayan nin su langun nu pedsimba kani Baal.

²⁰ Na nia inisugu ni Yihu na “Pagadil kanu sia kanu kandidilimudan tanu sa kasimba kani Baal.” Daka inilapat'ilan su entu a katigan. ²¹ Na inipatawag'i Yihu su langun nu pedsimba kani Baal kanu lusud'u Israil. Na linemu mambu silan langun, na apia sakataw na dala natagak lu kanu walay nin. Na linemudep silan langun kanu walay a pedsimban kani Baal taman sa napenu nilan su entu. ²² Na nia pidtalun ni Yihu kanu pegkakataw kanu balapantag a manga lambung na “Paselub ka sa lambung su uman i isa a pedsimba kani Baal.” Daka inenggan nin den mambu silan sa manga lambung.

²³ Na guna su maitu na linemudep si Yihu enggu si Yihunadab a wata a mama ni Rikab kanu pedsimban kani Baal. Na nia pidtalun ni Yihu kanu langun nu pedsimba a entu na “Talanged'u bu i dala nakasimbul sia ba a pedsimba kanu Kadenan a Mapulu ka nia dait na su langun bu nu pedsimba kani Baal.” ²⁴ Daka migkurban den silan sa manga kurban a pedtutungen langun enggu ped pan a kurban. Na nia pidtalun ni Yihu kanu walupulu kataw a manga taw nin a lu sa liu na “Ipedtapenay ku silan sa

lekanu asal'a kaimatayan nu. Na apia entain sa lekanu i mapapalalaguy kanilan na imatayan ku.”

²⁵ Na endaw i kinapasad 'gkurban ni Yihu kanu manga kurban a entu na sinugu nin su manga tameng'in enggu su 'gkangasaligan nin sa “Ludepi nu su langun nu pedsimba kani Baal ka pangimatayi nu silan. Na di nu pedsuguti sa aden makapalalaguy kanilan.” Daka pinangimatayan nilan den mambu silan kanu manga sundang'ilan enggu inidtug'ilan su manga bangkay nilan lu sa liu. Entu pan ka linemudep silan lu kanu ludep a benal'u pedsimban kani Baal ²⁶ ka kinua nilan lu ba su manga palaus a watu a tademan kani Baal. Daka iniliu nilan su entu ka tinutung'ilan. ²⁷ Na linupet'ilan su balahala a entu enggu gineba nilan su pedsimban sa lekanin. Na inumbal'ilan su entu a 'bpanguduan sampay saguna.

²⁸ Na maitu ba i ukit a kinageba ni Yihu kanu kapedsimba nilan kani Baal kanu lusud'u Israil. ²⁹ Ugaid'a pinggula nin bun su kadusan a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan nu kinandusa nu manga taw a Israil a mana su kapedsimba nilan kanu bulawan a manguda a sapi lu sa dalepa a Bitil enggu Dan.

³⁰ Na nia pidtalun nu Kadenan a Mapulu kani Yihu na “Mapia i pinggula nengka a kinapaginugut'engka kanu wagib a inisugu ku a pakasuat sa laki a su kinapangimatay nengka kanu tupu ni Ahab. Na sabap kanu entu a pinggula nengka na mabaluy a datu nu Israil su muliataw nengka taman sa ikapat a tupu.” ³¹ Ugaid'a dala paginuguti ni Yihu sa senep sa atay su kasuguan nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil, ka nia pan mula na nia nin inunutan na su kadusan a pinggula ni Yirubuam a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil.

³²Na kanu entu a timpu na pedtatagitian papegkanaut'u Kadenan a Mapulu su kasakupan nu manga taw a Israil. Ka inipasakup'in kani Datu Hasail su manga dalepa nu Israil ³³kanu sebangen nu lawas'a ig a Jordan apeg'u lusud'u dalepa a Giliad, dalepa a Basan enggu dalepa a Arur a masupeg kanu lepak'u Arnun. Na su nia a manga dalepa na pigkalebenan paganay nu tupu ni Gad, Rubin enggu Manasi.

³⁴Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yihu enggu su langun nu pinggula nin apeg'u kinambantas'in na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil. ³⁵Na guna matay si Yihu na lu sekanin inilebeng sa ciudad a Samaria. Na su wata nin a mama a si Yihuahas i nakasambi lun endatu. ³⁶Na nakandatu si Yihu sa Israil lu sa Samaria kanu dalem'u duapulu enggu walu lagun.

Su Kinakamal'i Atalia kanu Dalepa a Yahuda

11 ¹Na guna katawi ni Atalia i minatay den su wata nin a si Ahasia a datu nu manga taw a Yahuda^k na pinagitung'in i kaimatay nin kanu langun nu sakambinabatan nu nakasambi endatu kanu manga taw a Yahuda. ²Ugaid'a inilipuas'i Yihusiba su wata ni Ahasia a si Yus kanu kabpagimatay kanu manga wata nu datu. Si Yihusiba a nia na suled'i Ahasia a wata a babay ni Datu Yihuram. Na inipagena nin si Yus enggu su pedtuludu lun kanu pedtulugan a lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Tembu dala sekanin kaimatayi ni Atalia. ³Na nakanem lagun i kinauget'u kinapagena ni Yihusiba lun lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu gagalu nu kapegkamal'i Atalia kanu pendatuan.

^k 11:1 Mabatia su nia sa kanu nia bun ba a kitab 9 ayat 27 taman sa 28.

⁴Na kanu ikapitu nin lagun na inipatawag'u 'bpangurban a si Yihuyada su 'gkangaunutan nu tameng'u datu enggu su tameng'u tulugan ka enggu nin makapalu kanu Suti a 'Bpagagaman ka minumbal silan sa kapasadan taman sa midsapaya silan lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Entu pan ka inipailay nin kanilan si Yus a su wata a mama ni Datu Ahasia. ⁵Na nia nin pidtalu kanilan na “Su salumpuk sa lekanu a 'bpamedtameng kanu Gay nu Kabpangintelenen na pembaden sa telu bad, su sabad i dait a temameng kanu tulugan nu datu. ⁶Na su sabad menem na lu temameng kanu bengawan a Sur. Su sabad menem na lu kanu ped a bengawan a sia sa taligkudan nu ped a tameng. ⁷Na su dua kalumpukan menem a entu a dikena tameng kanu entu a Gay nu Kabpangintelenen i temameng kanu Suti a 'Bpagagaman ka enggu katiakapan su datu. ⁸Nia dait na tamengi nu sa mapia su datu a it'u su manga matalem'u, edtatanggunuti nu sekanin sa apia endaw 'bpawang enggu imatayi nu su apia entain i semupeg sa lekanin.”

⁹Na pinggula mambu nu 'gkangaunutan nu manga tameng su pidtalu a entu nu 'bpangurban a si Yihuyada. Na linimud'ilan su langun nu manga pedtameng kanu Gay nu Kabpangintelenen apeg'u dikena pedtameng kanu entu a gay ka pinalu nilan kanu 'bpangurban a si Yihuyada. ¹⁰Na inenggay ni Yihuyada kanu 'gkangaunutan a entu su manga dilek enggu manga kelung a nakapagena lu kanu Suti a 'Bpagagaman a matalem paganay nu Datu Daud. ¹¹Pidsambalan temameng'u manga tameng su bengawan nu Suti a 'Bpagagaman enggu su pegkurbanan a anggit'ilan su manga matalem'ilan asal'a katamengan nilan sa mapia su datu.

¹²Na guna su maitu na pinaliu den nu 'bpangurban a si Yihuyada si Yus a wata nu datu ka iniselub'in kanu ulu nin su sansangan. Inenggay

nin lun su sinulatan kanu manga kasuguan nu Kadenan, entu pan ka binubusan nin sa lana su ulu nin ka binaluy nilan sekanin a datu taman sa midtataupay su manga taw enggu namelalis silan sa “Palihalan su datu!”

¹³ Na guna makineg'i Atalia su kabpagingel'u manga tameng enggu su manga taw na pibpawangan nin silan lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu. ¹⁴ Daka nailay nin su nakasambi a datu a pedtindeg lu kanu ubay nu palaus sia luyud kanu adat'ilan a nadsalumpitan nu 'gkangaunutan enggu patatambuli. Na napauni silan sa manga tambuli taman sa su langun nu manga taw lu na midsisigalaw. Guna su maitu na kinisi ni Atalia su balegkas'in enggu nia nin inilalis edtalun na “Manga matipu! Manga matipu!”

¹⁵ Daka sinugu nu 'bpangurban a si Yihuyada su 'gkangaunutan nu manga sundalu sa “Anggit'u si Atalia lu kanu manga tameng lu kanu liu nu Suti a 'Bpagagaman, ugaid'a di nu sekanin 'bpagimatayi lu kanu ludep'u Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu. Na apia entain i maninindeg lun na imatayan.” ¹⁶ Na sinigkem'ilan den mambu si Atalia ka inanggit'ilan lu kanu bengawan a 'bpagukitan nu manga kuda amaika 'bpele kanu tulugan ka lu nilan ba sekanin inimatayan.

¹⁷ Na guna su maitu na minumbal si Yihuyada sa kapasadan kanu datu enggu kanu Kadenan a Mapulu taman kanu manga taw sa mabaluy silan a manga taw nu Kadenan. Na minumbal bun sekanin sa kapasadan kanu datu enggu kanu manga taw a 'gkasakupan nin. ¹⁸ Na linemu su manga taw kanu walay a pedsimban kanu pegkakadenanen a si Baal ka gineba nilan enggu linupet-lupet'ilan su manga pegkurbanan taman kanu manga balahala. Na inimatayan nilan bun si Matan a 'bpangurban kani Baal lu kanu kasangulan nu 'bpangurbanan nin.

Na minetad si Yihuyada sa manga tameng lu kanu Suti a 'Bpagagaman.
¹⁹Na pinaunut'in su 'gkangaunutan nu manga sundalu, su manga tameng'u
datu, su manga tameng'u tulugan enggu su langun nu taw ka iganat lu
kanu Suti a 'Bpagagaman na inisigkil'ilan su datu lu kanu tulugan nin.
Na lu silan minukit kanu bengawan nu manga tameng ka minayan su
datu kanu kulesi nin. ²⁰Na midsela-sela su manga taw enggu naadenan
na kalilintad su ciudad ulian nu kinaimatay kani Atalia lu kanu liu nu
tulugan. ²¹Na nakapitu lagun bu i umul'i Yus kanu kinaludsu nin endatu.

Su Kinandatu ni Yus sa Dalepa a Yahuda

12 ¹Na kanu ikapitu lagun nu kapendatu ni Yihu sa dalepa a Israil na
linemudsu menem endatu si Yus sa dalepa a Yahuda. Na mindatu
si Yus kanu dalem'u nakapatpulu lagun lu sa Awrusalim. Na nia nin ina
na si Sibia a taw sa ciudad a Birsiba. ²Na pinggula nin u ngin i makasuat
kanu Kadenan a Mapulu taman a bibiag pan sekanin kagina pinamandu
sekanin nu 'bpangurban a si Yihuyada. ³Ugaid'a dala nin ipageba su
manga pedsimban lu kanu manga nakapulu a dalepa tembu su manga taw
na inipatalus'ilan bun lu ba su kapegkurban enggu su kapedtutung sa
mamut a tutungen.

⁴Na nia pidtalu ni Yus kanu 'bpamangurban na “Kua nu su langun
nu kuleta a inigkurban a pinananggit lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu
Kadenan a Mapulu, su manga kuleta a inibayad sa buwis kanu kinabilang
kanilan enggu su kuleta a kurban a ibpagenggay sa maluwig sa ginawa.

⁵Na inggay nu su langun nu entu lu kanu 'bpamedtuganul sa kuleta ka

usal'u kanu kapaumbaya kanu apia ngin a nasisita a umbayan kanu Suti a 'Bpagagaman.”

⁶ Ugaid'a nakasaut den sa duapulu enggu telu lagun su kapendatu nin na dala bun kapaumbayi nu 'bpamangurban su Suti a 'Bpagagaman. ⁷ Tembu inipatawag'i Datu Yus si Yihuyada enggu su ped pan a 'bpamangurban ka inidsan nin silan sa “Ngintu ka dala nu pamun kapaumbayi su Suti a 'Bpagagaman? Iganat saguna na di nu den dait a panguan su kuleta nu manga taw a ibpagenggay nilan, ka lu den inggay su entu kanu kaumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman.” ⁸ Na inayunan mambu nu 'bpamangurban su entu sa dili den silan temalima kanu manga kuleta a ibpagenggay nu manga taw enggu dikena den silan i mapaumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman.

⁹ Na kinemua si Yihuyada sa kaun ka pinesuan nin su dapeng'in ka inibetad'in lu kanu ligid'u 'bpangurbanan a lu mag sa kawatan nu Suti a 'Bpagagaman. Na amaika aden menggay sa kuleta kanu Suti a 'Bpagagaman, na su 'bpamangurban a pedtameng lu kanu bengawan i pembetad lu kanu kaun. ¹⁰ Na amaika 'gkapenu den su kaun na pembilangan nu 'gkasaligan nu datu enggu su mapulu sa langun nu 'bpangurban, entu pan ka ipembetad'ilan lu kanu 'bpametadan lun. ¹¹ Daka ibpagenggay nilan su kuleta lu kanu manga taw a pegkakataw kanu kabpagumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman ka entu ba i ipembayad'ilan kanu manga penggalebek a mana su manga panday, ¹² masun enggu su ped pan a penggalebek kanu Suti a 'Bpagagaman. Na entu bun ba i ibpamasa nilan sa manga kayu enggu manga watu a binasayan enggu su ped pan a 'bpagusalen kanu kabpagumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman.

2 Datu 12

¹³ Ugaid'a su kuleta a inanggit lu kanu Suti a 'Bpagagaman na dikena 'bpagusalen kanu kabpangumbal sa manga igagama a pilak a mana su matikungkung a lampay, ibpangunting sa sumbuan nu palitan, matikungkung a ladia, manga tambuli atawa ka su apia ngin a igagama a bulawan kanu Suti a 'Bpagagaman. ¹⁴ Ka su entu a kuleta na ipembayad bu kanu manga penggalebek kanu Suti a 'Bpagagaman. ¹⁵ Na dili den silan 'bpangilayan sa listan u panun i kinausal'ilan sa entu kagina matidtu silan enggu kasaligan. ¹⁶ Na su manga kuleta a aden lakit lambay nin kanu kurban kanu kabaladusan apeg'u kurban a bayad kanu kadusan na dala i entu pananggita lu kanu Suti a 'Bpagagaman kagina su entu na umun kanu 'bpamangurban.

¹⁷ Na kanu entu a timpu na linusudan ni Datu Hasail a datu nu manga taw a Aram¹ su dalepa a Gat taman sa nasakup'in su entu. Na pinagitung'in bun i kalusud'in sa Awrusalim. ¹⁸ Ugaid'a linimud'i Datu Yus su langun nu inigkurban nin enggu su inigkurban nu manga kaapuan nin a manga datu nu manga taw a Yahuda a si Yihusapat, Yihuram enggu Ahasia ka inenggay nin i entu langun kani Hasail apeg'u langun nu bulawan a lu kanu 'bpametadan sa igagama nu Suti a 'Bpagagaman enggu lu kanu tulugan. Na sabap sa entu na dala lusudi ni Datu Hasail su Awrusalim.

¹⁹ Na su ped pan a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yus enggu su manga pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Yahuda. ²⁰ Na kanu nangauli den a manga timpu na sinemungkang su 'gkangasaligan nin taman sa inimatayan nilan si Datu Yus lu sa dalepa a Bit-Milu kanu lalan a 'bpawang sa dalepa a Sila. ²¹ Na su 'gkangasaligan a entu a inimatay lun na si Yusakar a wata a mama

¹ 12:17 Su dalepa a **Aram** na nia ba su dalepa a Syria sa saguna a timpu.

ni Simit enggu si Yihusabad a wata a mama ni Sumir. Na lu sekanin inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a lu kanu siudad'u Daud. Na su wata nin a mama a si Amasia i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Yihuahas sa Dalepa a Israil

13 ¹Na kanu ikaduapulu enggu telu lagun a kapendatu ni Yus a wata a mama ni Ahasia sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu si Yihuahas a wata a mama ni Yihu sa Israil. Na lu sekanin migkaleben sa Samaria enggu mindatu sekanin kanu dalem'u sapulu enggu pitu lagun. ²Na pinggula nin su dala a benal kasuati nu Kadenan a Mapulu ka inilingan nin bun su manga mawag a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil. Na dala nin a benal teleni su entu a manga kadusan nin. ³Tembu sangat a nalipungetan nu Kadenan a Mapulu su manga taw a Israil taman sa nakapila nin silan inipasakup kani Datu Hasail a datu nu manga taw a Aram enggu kanu wata nin a si Bin-Hadad sa nauget a timpu.

⁴Ugaid'a nangadap kanu Kadenan a Mapulu si Yihuahas taman sa pinakikineg mambu sekanin nu Kadenan a Mapulu kagina nadsima nu Kadenan a Mapulu su kapapegkapasang'u datu nu manga taw a Aram kanu manga taw a Israil. ⁵Na inenggan nin silan sa taw a makapaninindeg sa kanilan kanu manga taw a Aram. Tembu nakapaguyag-uyag silan 'bpaluman sa aden kalilintad'in a mana bun su paganay. ⁶Ugaid'a dala nilan bun teleni su manga mawag a galebekan a mana bun su pinggula nu manga tupu ni Yirubuam a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a

2 Datu 13

Israil. Na dala nilan geba su palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira lu sa Samaria.

⁷Na nia bu nasama kanu manga sundalu ni Yihuahas na limapulu kataw a pakukuda, sapulu timan a kalisa enggu sapulu ngibu kataw a sundalu kagina su ped kanilan na pinangimatayan nu datu nu manga taw a Aram a nakailing silan sa libubuk a dinakudak.

⁸Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yihuahas enggu su manga pinggula nin taman kanu kinambantas'in na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil. ⁹Na guna matay si Yihuahas na lu sekanin inilebeng sa Samaria lu kanu linebengan kanu manga kaapuan nin. Na nia nakasambi sa lekanin endatu na su wata nin a mama a si Yihus.

Su Kinandatu ni Yihus sa Israil

¹⁰Na kanu ikatelupulu enggu pitu lagon nu kapendatu ni Yus sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu su wata a mama ni Yihuahas a si Yihus sa dalepa a Israil. Na lu migkaleben si Yihus sa Samaria. Mindatu sekanin kanu dalem'u nakasapulu enggu nem lagon. ¹¹Na pinggula nin bun su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu ka makin nin bun inilingan su manga mawag a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil. Na dala nin teleni su manga kadusan nin a entu.

¹²Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yihus enggu su langun nu pinggula nin apeg'u kinambantas'in taman kanu kinatalaw nin

embunua kani Datu Amasia a datu nu manga taw a Yahuda na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil.

¹³ Na guna matay si Yihus na lu sekanin inilebeng sa Samaria kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a manga datu nu Israil. Na su wata nin a mama a si Yirubuam i nakasambi lun endatu.

Su Kinapatay nu Nabi Al-Yasa

¹⁴ Na kanu timpu a kinadalu nu Al-Yasa taman sa mangagan den sekanin matay na kinakap sekanin ni Datu Yihus enggu sangat a nakauliang sekanin sa nia nin nadталu kanu Al-Yasa na “Hu ama ku! Hu ama ku! Su mabagel a 'bpaninindег kanu manga taw a Israil!” ¹⁵ Na nia pidталu sa lekanin nu Al-Yasa na “Kua ka sa busug enggu manga asad'in.” Na pinggula nin den mambu su entu. ¹⁶ Na nia pan pidталu nu Al-Yasa na “Ami ka su busug.” Na gagalu na kabpagami ni Yihus kanu busug na inidapenet'u Al-Yasa su lima nin kanu lima ni Yihus ¹⁷ enggu nia nin lun pidталu na “Ukai ka su paliungan a mag sa sebagean.” Na inukan nin mambu su entu. Na nia pidталu nu Al-Yasa sa lekanin na “Busug ka!” Na minusug mambu sekanin. Na pidталu pan nu Al-Yasa lun i “Su busug ba a entu i tanda sa pambantasan ka nu Kadenan a Mapulu. Na katabanan nengka su manga taw a Aram a lu sa dalepa a Apik taman sa maibped'engka silan matay.”

¹⁸ Na pidталu menem'u Al-Yasa i kemua sekanin 'bpaluman sa manga asad'a busug. Na kinemua mambu sekanin 'bpaluman. Na nia pidталu nu Al-Yasa lun na “Busug ka san sa lupa.” Na minusug mambu sekanin lu sa nakatelu entu pan ka tinemelen musug. ¹⁹ Daka nalipungetan sekanin

nu Nabi Al-Yasa enggu nia nin lun pidtalun na “Nia dait na minusug ka sa makalima atawa ka makanem ka enggu nengka mabinasa su langun nu manga taw a Aram. Ugaid'a sabap sa entu na makatelu nengka bu silan katabanan.”

²⁰ Na minatay su Al-Yasa enggu inilebeng sekanin.

Na uman timpu na kapedsabpet na aden manga lumpukan na tulisan a manga taw a Muab i lalayun 'bpelusud sa Israil. ²¹ Na aden timpu a aden ibpelebeng'u manga taw a Israil a minatay daka nailay nilan su manga taw a Muab a 'bpamelusud. Na sabap sa entu na nakaidtug'ilan su bangkay lu kanu linebengan kanu Al-Yasa. Daka guna makakembil su bangkay kanu tulun nu Al-Yasa na nauyag su bangkay a ibpelebeng taman sa midtindeg.

Su Kinatuman kanu Kadtau nu Nabi Al-Yasa

²² Na pinakapasangan ni Hasail a datu nu manga taw a Aram su manga taw a Israil kanu timpu nu kapedatu ni Yihuahas. ²³ Ugaid'a linatan sa nanam'u Kadenan a Mapulu su manga taw a Israil enggu pidtabangan nin silan kagina 'gkagkalendem'in su kapasadan'in kanu Ibrahim, Iskak enggu Yakub. Na sampay saguna na dala binasa atawa ka ikias'u Kadenan a Mapulu su manga taw a Israil.

²⁴ Na guna matay si Datu Hasail a datu nu manga taw a Aram, na nia lun nakasambi kanu kadatu nin na su wata nin a si Bin-Hadad. ²⁵ Na guna embunua sekanin enggu si Yihus a wata a mama ni Yihuahas na tinabanan ni Yihus sekanin sa nakatelu. Na su langun nu nasakup'u ama ni Bin-Hadad kanu ama ni Yihus na nakua nin 'bpaluman.

**Su Kinandatu ni Amasia sa Dalepa a Yahuda enggu su
Kinandatu ni Yihus sa Dalepa a Israil**

14 ¹Na kanu ikadua a lagun nu kapendatu ni Yihus a wata a mama ni Yihuahas sa dalepa a Israil na linemudsu endatu sa dalepa a Yahuda si Amasia a wata a mama ni Yus. ²Na nakaduapulu enggu lima lagun i umul'i Amasia kanu kinaludsu nin endatu enggu nakaduapulu enggu siyaw lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Yihuadin a taw sa Awrusalim. ³Na pinggula nin u ngin i pakasuat kanu Kadenan a Mapulu ugaid'a dikena pagidsan nu pinggula nu kaapuan nin a su Daud ka nia nin inilingan na su pinggula nu ama nin a si Yus. ⁴Kagina dala nin ipageba su manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa tembu su manga taw na initalus'ilan bun lu ba su kapegkurban nilan enggu su kapedtutung'ilan sa manga mamut a tutungen.

⁵Na guna su mabagel den su kapendatu ni Amasia na pinaimatayan nin su 'gkangasaligan nin a minimatay kanu ama nin a datu. ⁶Ugaid'a dala nin ipaamung mimatay su manga wata nilan kagina pinaginugutan nin su inisugu nu Kadenan a Mapulu a nakadalem kanu libelu nu kasuguan nu Musa a “Di dait a imatayan su manga lukes sabap kanu kabaladusan nu manga wata nilan atawa ka imatayan su manga wata sabap kanu kabaladusan nu manga lukes'ilan ka imatayan bu man silan amaika sabap kanu kanilan demun a kabaladusan.”^m

⁷Na nakapatay si Amasia sa sapulu ngibu a manga taw a Idum lu kanu kadatalan a dalepa a bedtuan sa Timus. Na nasakup'in su dalepa a Sila

^m 14:6 Mabatia su nia kanu Diutirunumi 24 ayat 16 sia kanu Kitab Taurat.

taman sa sinambian nin sa ngala a Yuktil. Na sampay saguna na entu bun ba i ipembedtu kanu entu a dalepa.

⁸Na aden isa a gay a napapait sa katigan si Amasia lu kani Yihus a datu nu Israil a wata a mama ni Yihuahas a apu ni Yihu sa nia nin katigan na “Embunua ta.” ⁹Ugaid'a nia inisumpat'i Yihus sa ukit a bayuk na “Lu sa Libanun na aden pamumulanen a manaut a teneken a napapait sa katigan lu kanu masela a kayu a sidar sa nia nin katigan na ipakawing'in su wata nin a mama kanu wata a babay nu kayu a sidar. Na guna su aden minukit a binatang a ebpun lu kanu damakayu na dinakudak'in su pamumulanen a teneken.” ¹⁰Na nia pan pidtalun ni Yihus na “Tinabanan nengka den man su manga taw a Idum taman sa ipedsandag'engka pan su entu. Na enggalaw-galaw ka demun enggu patana ka den san kanu dalepa nengka. Da ka den man 'bpangilay sa guligaw a makabinasa sa leka taman kanu dalepa nengka a Yahuda.”

¹¹Ugaid'a dala pakikineg si Amasia a datu nu Yahuda tembu linusudan sekanin ni Datu Yihus a datu nu Israil. Na lu silan mimbunua sa dalepa a Bit-Simis a sakup'u dalepa a Yahuda. ¹²Na tinabanan nu manga taw a Israil su manga taw a Yahuda taman sa namakadtatalaguy silan embalingan kanu manga kawalayan nilan. ¹³Na nabiag'i Datu Yihus si Datu Amasia lu sa dalepa a Bit-Simis. Daka linusudan ni Yihus su ciudad a Awrusalim enggu gineba nin su alad'u ciudad iganat lu kanu bengawan nu Ipraim taman den lu kanu susek a bengawan, na manga nem gatus takap i kalendu nu entu a alad'u ciudad. ¹⁴Na pinangua nin su langun nu bulawan, pilak enggu su manga igagama lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu enggu su 'bpametadan kanu kakawasan lu kanu

tulugan. Na midtapik pan sekanin sa manga nabiag kanu kinauli nin sa Samaria.

¹⁵Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yihus enggu su langun nu pinggula nin taman kanu kinambantas'in enggu su kinambunua nin kani Amasia a datu nu manga taw a Yahuda na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil. ¹⁶Na guna sekanin matay na lu sekanin inilebeng sa Samaria kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a manga datu nu Israil. Na su wata nin a si Yirubuam i nakasambi lun endatu.

¹⁷Na ulian nu kinapatay nu datu nu Israil a si Datu Yihus a wata a mama ni Yihuahas na naguyag-uyag pan si Datu Amasia a wata a mama ni Yus kanu dalem'u nakasapulu enggu lima lagun. ¹⁸Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Amasia na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Yahuda.

¹⁹Na aden manga taw a nagitung sa kaimatay kani Amasia lu sa Awrusalim, tembu minawa sekanin lu ka linemu sa ciudad a Lakis. Ugaid'a inipatudug'ilan bun sekanin taman sa minatay nilan si Amasia. ²⁰Na inilulan nilan su bangkay nin kanu kuda enggu lu nilan inilebeng sa Awrusalim kanu linebengan kanu manga kaapuan nin lu kanu ciudad'u Daud. ²¹Na binaluy nu manga taw a Yahuda a datu si Asaria a sambu kanu ama nin a si Amasia. Na nakasapulu enggu nem lagun i umul i Asaria kanu kinapandatu sa lekanin. ²²Na inipatindeg'in 'bpaluman su ciudad a Ilat taman sa nakapambalingan nin i entu kanu manga taw a Yahuda ulian nu kinapatay nu ama nin a si Amasia.

Su Kinandatu ni Yirubuam sa Israil

²³ Na kanu ikasapulu enggu lima lagun a kapendatu ni Amasia sa dalepa a Yahuda na linemudsu mambu endatu kanu lusud'u Israil si Yirubuam a wata a mama ni Yihus. Na nakapatpulu enggu isa lagun i kinandatu nin sa ciudad a Samaria. ²⁴ Na pinggula nin su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu a mana bun su manga mawag a pinggula nu wata a mama ni Nibat a bedtuan bun sa Yirubuam a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil. ²⁵ Nasakup'in 'bpaluman su kasakupan nu Israil iganat sa dalepa a Libu-Hamat sa ilud taman kanu Matimus a Lanaw sa laya a mana bun su inibpasad'u Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil a sia nakanggulalan kanu panunugun nin a wata a mama ni Amitahi a su Nabi Yunus a taw sa dalepa a Gat-Hipir. ²⁶ Na tinabangan nu Kadenan a Mapulu su manga taw a Israil ka nadsima nin su kapasang a 'gkatala nilan magidsan i ulipen enggu dikena ulipen taman sa dala pakadtabang kanilan. ²⁷ Ka dikena man nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu i iawa nin sa dunia su manga taw a Israil tembu inilipuas'in silan sia nakanggulalan kanu kapegkagaga ni Yirubuam a wata a mama ni Yihus.

²⁸ Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yirubuam a wata a mama ni Yihus enggu su langun nu pinggula nin taman kanu kinambantas'in apeg'u kinasakup'in 'bpaluman kanu ciudad a Damaskus enggu Hamat a nasakup paganay nu manga taw a Yahuda na nakasulat kanu napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil. ²⁹ Na guna matay si Yirubuam na lu sekanin inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a manga datu nu Israil. Na su wata nin a si Zakaria i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Asaria sa Dalepa a Yahuda

15 ¹Na kanu ikaduapulu enggu pitu lagun a kapendatu ni Yirubuam sa Israil na linemudsu menem endatu sa dalepa a Yahuda si Asaria a wata a mama ni Amasia. ²Na nakasapulu enggu nem lagun i umul'i Asaria kanu kinaludsu nin endatu enggu nakalimapulu enggu dua lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Nia nin ina na si Yikulia a taw sa Awrusalim. ³Na pinggula ni Asaria u ngin i pakasuat kanu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinggula nu ama nin a si Amasia. ⁴Ugaid'a dala nin bun ipageba su manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa tembu su manga taw na initalus'ilan bun lu ba su kapegkurban nilan enggu su kapedtutung'ilan sa manga mamut a tutungen lu.

⁵Na pinadsakit sekanin nu Kadenan a Mapulu sa mapasang a sakit sa lanitan. Na dala den sekanin 'gkapia taman kanu kinapatay nin enggu nakambisa-bisa su pigkalebenan nin. Na si Yutam a wata nin a mama i pegkakataw lu kanu tulugan taman kanu manga taw a Yahuda. ⁶Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinadatu ni Asaria enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ⁷Na guna matay si Asaria na lu sekanin inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a lu kanu siudad'u Daud. Na su wata nin a si Yutam i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Zakaria sa Israil

⁸Na kanu ikatelupulu enggu walu lagun a kapendatu ni Asaria sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu sa dalepa a Israil si Zakaria

a wata a mama ni Yirubuam. Na nakanem ulan i kinandatu nin lu sa Samaria. ⁹Na pinggula nin su dili pakasuat kanu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinggula nu manga kaapuan nin. Ka initalus'in bun su manga mawag a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil.

¹⁰Na si Salum a wata a mama ni Yabis na pinagitungan nin sa mawag si Zakaria taman sa inimatayan nin sekanin kanu adapan nu manga taw ka sekanin i sinemambi lun endatu. ¹¹Na su ped pan a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Zakaria na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil.

¹²Daka natuman su inibpasad'u Kadenan a Mapulu kani Yihu a “Su muliataw nengka na endatu taman sa ikapat a tupu.”ⁿ

Su Kinandatu ni Salum sa Israil

¹³Na kanu ikatelupulu enggu siyaw lagun a kapendatu ni Asaria^o sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu sa dalepa a Israil si Salum a wata a mama ni Yabis. Na nakasaulan i kinandatu nin lu sa Samaria.

¹⁴Na linemu si Minahim a wata a mama ni Gadi sa Samaria ebpun sa Tirsa ka inimatayan nin lu si Salum a wata a mama ni Yabis. Na sekanin i sinemambi lun endatu.

¹⁵Na su ped pan a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Salum enggu su kinapagitung'in mimatay kani Zakaria na nakasulat kanu libelu a napagukit-ukitan nu manga datu nu Israil. ¹⁶Na kanu entu ba a timpu

ⁿ 15:12 Mabatia i nia sa kanu nia bun ba a kitab 10 ayat 30.

^o 15:13 **Asaria** Nia ped a ngala nin na *Usia*.

na pinangunanan lemusud'i Minahim su dalepa a Tipsa enggu su manga dalepa a masiken lun kagina su 'bpamegkaleben lun na dala silan pasakup sa lekanin. Na pinangimatayan nin su langun nu manga taw lu enggu pinangebuan nin su manga magingay.

Su Kinandatu ni Minahim sa Israil

¹⁷Na kanu ikatelupulu enggu siyaw lagun a kapendatu ni Asaria sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu sa dalepa a Israil si Minahim a wata a mama ni Gadi. Na nakasapulu lagun i kinandatu nin lu sa Samaria. ¹⁸Na pinggula nin su dili pakasuat kanu Kadenan a Mapulu kagina pinggula nin bun su manga mawag a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil. Na dala nin i entu taligkudani a manga kadusan taman a bibiag pan sekanin.

¹⁹Na linemu su datu nu manga taw a Asiria a si Pul^p sa dalepa a Israil ka enggu nin kalusudan su entu. Ugaid'a nia pinggula ni Datu Minahim na inenggan nin si Datu Pul sa telupulu enggu lima ngibu kakilu a pilak asal'a katabangan pamun sekanin sa kagkabagel'u kapendatu nin. ²⁰Na kinua ni Minahim su entu a manga pilak kanu manga kawasa a manga taw a Israil. Na pineges'in silan mapaenggay sa enggaga-limapulu timan a pilak tembu dala italus'u datu nu manga taw a Asiria su kabpelusud'ilan ka makin silan mimbalingan kanu dalepa nilan.

²¹Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Minahim enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu a napagukit-ukitan nu

^p 15:19 Si **Pul** na bedtuan bun sa ngala a *Tiglat-Pilisir*.

manga datu nu manga taw a Israil. ²² Na guna matay si Minahim na nia lun nakasambi endatu na su wata nin a mama a si Pikaya.

Su Kinandatu ni Pikaya sa Dalepa a Israil

²³ Na kanu ikalimapulu lagun a kapendatu ni Asaria sa dalepa a Yahuda na mindatu menem sa dalepa a Israil si Pikaya a wata a mama ni Minahim. Na nakadua lagun i kinandatu nin lu sa Samaria. ²⁴ Na pinggula nin su dala a benal kasuati nu Kadenan a Mapulu ka initalus'in bun su manga mawag a pinggula ni Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil.

²⁵ Na su mapulu nu sundalu ni Pikaya a si Pika a wata a mama ni Rimalia na pinagitungan nin sa mawag si Pikaya a kaped'in su limapulu kataw a ebpun sa dalepa a Giliad. Na inimatayan ni Pika si Pikaya apeg'i Argub enggu si Ariya lu kanu tantawan nu tulugan nu datu sa Samaria. Na si Pika i sinemambi endatu kani Pikaya.

²⁶ Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Pikaya enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Israil.

Su Kinandatu ni Pika sa Dalepa a Israil

²⁷ Na kanu ikalimapulu enggu dua lagun nu kapendatu ni Asaria sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu sa dalepa a Israil si Pika a wata a mama ni Rimalia. Na nakaduapulu lagun i kinandatu nin sa siudad a Samaria. ²⁸ Na pinggula nin su dala a benal kasuati nu Kadenan

a Mapulu ka initalus'in bun su manga mawag a pinggula ni Yirubuan a wata a mama ni Nibat a nadsabapan a kinandusa nu manga taw a Israil.

²⁹Na kanu timpu nu kapendatu ni Pika na linusudan nu datu nu manga taw sa Asiria a si Datu Pul su dalepa a Israil taman sa nasakup'in su manga dalepa a Iyun, Abil-Bit-Maaka, Yanua, Kidis enggu Hasur. Na nasakup'in bun su dalepa a Giliad enggu Galili apeg den nu langun nu kalupan nu tupu ni Naptali. Na nabiag'in su manga taw lu taman sa pidtapik'in silan lu sa dalepa a Asiria.

³⁰Daka si Husia a wata a mama ni Ilah na pinagitungan nin sa mawag si Pika a wata a mama ni Rimalia. Na inimatayan nin si Pika entu pan ka sekanin i sinemambi endatu kani Pika. Na nanggula i entu kanu ikadua pulu lagun a kapendatu nu wata a mama ni Asaria a si Yutam lu sa dalepa a Yahuda.

³¹Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Pika enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Israil.

Su Kinandatu ni Yutam sa Dalepa a Yahuda

³²Na kanu ikadua lagun nu kapendatu ni Pika a wata a mama ni Rimalia sa dalepa a Israil na linemudsu menem endatu si Yutam a wata a mama ni Asaria sa dalepa a Yahuda. ³³Na si Yutam na nakadua pulu enggu lima lagun i umul'in kanu kinaludsu nin endatu enggu nakasapulu enggu nem lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Yirusa a wata a babay ni Saduk. ³⁴Na pinggula nin su pakasuat kanu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinggula nu ama nin a si

Asaria. ³⁵ Ugaid'a dala nin bun ipageba su manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa tembu su manga taw na initalus'ilan bun lu ba su kapegkurban nilan enggu su kapedtutung'ilan sa manga mamut a tutungen lu. Na si Yutam i napatindag kanu tampal sa ilud a bengawan nu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu.

³⁶ Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yutam enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ³⁷ Na kanu timpu nu kapendatu nin na pinalusudan nu Kadenan a Mapulu kani Risin a datu nu manga taw a Aram enggu kani Pika a datu nu manga taw a Israil su manga taw a Yahuda. ³⁸ Na guna matay si Yutam na lu sekanin inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin a lu kanu siudad'u Daud. Na su wata nin a si Akas i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Akas sa Dalepa a Yahuda

16 ¹ Na kanu ikasapulu enggu pitu lagun a kapendatu ni Pika a wata a mama ni Rimalia sa dalepa a Israil na linemudsu menem endatu sa dalepa a Yahuda si Akas a wata a mama ni Yutam. ² Na nakaduapulu lagun i umul'in kanu kinaludsu nin endatu enggu nakasapulu enggu nem lagun i kinandatu nin sa Awrusalim. Na pinggula nin su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu, dikena mana su kaapuan nin a su Daud. ³ Ka naguyag-uyag sekanin a mana su kinapaguyag-uyag'u manga datu nu manga taw a Israil. Na tinutung'in pan su wata nin a mama ka iniapal'in kanu pegkakadenanen. Na su entu a pinggula nin na pagidsan nu pakangingilu a pinggula nu manga bangsa paganay a pinaawa nu

2 Datu 16

Kadenan a Mapulu sa ukit a kinapabunu nin kanu entu a manga bangsa kanu manga taw a Israil. ⁴Na migkurban bun sekanin enggu tinemutung sa manga mamut a tutungen lu kanu namakapulu a dalepa, lu kanu untul'u manga bakulud enggu lu kanu manga atag'u mangasela a kayu.

⁵Daka inimbunua ni Risin a datu nu manga taw a Aram enggu si Pika a datu nu manga taw a Israil si Datu Akas ka linusudan nilan su Awrusalim. Ugaid'a dala nilan sekanin matalaw. ⁶Na kanu entu a timpu na nakua 'bpaluman ni Risin a datu nu manga taw a Aram su dalepa a Ilat kagina nakapaawa nin lu su manga taw a Yahuda. Na lu den ba migkaleben su manga taw a Aram sampay saguna.

⁷Na napapait sa katigan si Datu Akas lu kani Datu Pul a datu nu manga taw a Asiria sa nia nin katigan na “Panunugun aku nengka enggu tampil aku nengka. Na ilipuas aku nengka pan kanu kabpelusud'u datu nu manga taw a Aram enggu datu nu manga taw a Israil.” ⁸Na kinua ni Datu Akas su manga pilak enggu manga bulawan lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu enggu lu kanu 'bpanaguan kanu kakawasan nu tulugan ka inenggay nin kani Datu Pul a datu nu manga taw a Asiria. ⁹Na inayunan mambu nu datu nu manga taw a Asiria su pidtalu a entu ni Datu Akas tembu linusudan nin su siudad a Damaskus a sakup'u dalepa a Aram taman sa nasakup'in su entu. Na nabiag'in su manga taw lu taman sa inanggit'in sa dalepa a Kir enggu inimatayan nin si Datu Risin.

¹⁰Na guna su maitu na linemu si Datu Akas sa Damaskus ka enggu nin makapagilaya si Datu Pul. Na guna su lu den sekanin na aden nailay nin a 'bpangapalan lu, daka pinailingan nin su entu tembu napapait sekanin sa palas'u entu a 'bpangapalan kanu 'bpangurban a si Uria. ¹¹Daka inumbal mambu ni Uria su 'bpangapalan a entu a mana bun su palas'a pinailingan

2 Datu 16

ni Datu Akas. Na napasad'in su entu unan nu kauma ni Datu Akas ebpun sa Damaskus. ¹² Na guna makauma si Akas ebpun sa Damaskus na nailay nin su 'bpangapalan daka sinemupeg sekanin lu ¹³ ka migkurban sekanin sa kurban a pedtutungen langun, kurban a unga na pinagagani enggu kurban a ipembubus a ig a ubas a pinagkaledsem. Na pinamesikan nin sa lugu na binatang su 'bpangapalan a entu kanu kurban a tanda kanu kinaisa kanu Kadenan a Mapulu. ¹⁴ Na su galang a pegkurbanan lu kanu adapan nu Kadenan a Mapulu na iniawa nin kanu nabetadan lun lu kanu kasangulan nu Suti a 'Bpagagaman a sia tampal kanu pageletan nu Suti a 'Bpagagaman enggu kanu 'bpangapalan ka inialat'in lu tampal kanu ilud'u 'bpangapalan. ¹⁵ Daka sinugu ni Datu Akas su 'bpangurban a si Uria sa nia nin pidtalu na "Usal ka su entu a 'bpangapalan amaika 'gkurban ka sa manga kurban a pedtutungen langun kanu uman mapita enggu amaika magabi menem na usal ka bun su entu kanu kurban a unga na pinagagani. Na usal ka bun su entu kanu kurban nu datu a pedtutungen langun enggu su kurban nin a unga na pinagagani, maitu bun su kurban nu manga taw a pedtutungen langun enggu su kurban a unga na pinagagani apeg den nu kurban a ipembubus a ig a ubas a pinagkaledsem. Na ipamesik'engka su lugu nu manga inigkurban a entu lu kanu 'bpangapalan. Ugaid'a su galang a 'bpangurbanan na baluyn ku a laki bu a 'bpangadapan kanu Kadenan. ¹⁶ Na pinggula den mambu nu 'bpangurban su langun nu entu a inisugu ni Datu Akas.

¹⁷ Na guna su maitu na inipaawa ni Datu Akas su manga lending'u manga kaun a galang a aden tilikan nin enggu su manga palanggan a lu kanu untul'u entu a manga kaun. Na apia su masela a 'bpametadan sa ig a mana kawa a binedtuan sa Lagat a lu nakauntul kanu taligkudan nu manga

galang a sapi na inipaawa nin bun ka inialat'in lu kanu 'bpametadan a watu. ¹⁸Na inipaawa bun ni Datu Akas su atep a 'bpagusalen kanu Gay nu Kabpangintelenen enggu inipaawa nin bun su 'bpagukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda amaika 'bpeludep lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Na pinggula nin i entu asal'a mapia i ginawa nu datu nu manga taw a Asiria.

¹⁹Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Datu Akas enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ²⁰Na guna matay si Datu Akas na lu sekanin inilebeng kanu linebengan kanu manga kaapuan nin lu kanu siudad'u Daud. Na su wata nin a si Isikias i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Husia sa Dalepa a Israil

17 ¹Na kanu ikasapulu enggu dua lagun a kapendatu ni Akas sa dalepa a Yahuda na linemudsu menem endatu sa dalepa a Israil si Husia a wata a mama ni Ilah. Na nakasiyaw lagun i kinandatu nin lu sa Samaria. ²Na pinggula nin su dala a benal kasuati nu Kadenan a Mapulu, ugaid'a dikena mana su kawag'u pinggula nu manga datu nu manga taw a Israil a nangauna sa lekanin.

³Na linusudan ni Datu Salmanasir a datu nu manga taw a Asiria si Datu Husia taman sa natalaw nin sekanin, tembu uman lagun na pembayad su manga taw a Israil sa buwis kanu datu nu manga taw a Asiria. ⁴Ugaid'a nagitung si Husia sungkang kanu datu nu manga taw a Asiria ka nangenin sekanin sa tabang kanu datu nu manga taw a Egypt a si Datu Su asal'a makalipuas kanu bagel'u manga taw a Asiria. Na di den

2 Datu 17

sekanin 'bpamayad sa buwis kanu datu nu manga taw a Asiria a mana su katatapan a penggulan nin uman lagun. Na guna katawi nu datu nu manga taw a Asiria i sinemungkang sa lekanin si Datu Husia na inipasigkem'in ka binilanggu nin.

⁵ Daka linusudan nu datu nu manga taw a Asiria su dalepa nu manga taw a Israil taman kanu siudad a Samaria. Na kanu dalem'u nakatelu lagun na linibet'ilan bu su siudad a entu. ⁶ Na kanu ikasiyaw lagun nu kapendatu ni Husia na nasakup'u datu nu manga taw a Asiria su siudad a Samaria taman sa nabiag'in su manga taw a Israil. Daka pidtapik'in silan lu sa dalepa a Asiria ka lu nin silan pinagkaleben kanu dalepa a Hala, kanu dalepa a Gusan a masiken kanu lawas'a ig a Habur enggu kanu manga dalepa nu manga taw a Midia.

⁷ Na nanggula su langun nu entu sabap sa mindusa su manga taw a Israil kanu Kadenan a Mapulu a Kadenan nilan a napaliu kanilan kanu kapegkagaga nu Piraun a datu nu manga taw a Egypt ka sinemimba silan sa manga pegkakadenanen. ⁸ Inilingan nilan su pinggula nu manga bangsa a pinaawa nu Kadenan a Mapulu kanu adapan nilan enggu inilingan nilan bun su kinapaguyag-uyag'u manga datu nilan. ⁹ 'Bpamagena bun silan penggula sa dili 'gkasuatan nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nilan. Minumbal pan silan sa manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa kanu langun nu nasakupan nilan a dalepa taman den kanu manga napagalad a siudad. ¹⁰ Napatindeg bun silan sa manga palaus a watu a 'bpagusalen nilan sa kapedsimba kanu pegkakadenanen nilan enggu palaus a tanda kanu pegkakadenanen a si Asira lu kanu untul'u manga malambeg a bakulud enggu lu kanu atag'u manga kayu. ¹¹ Namedtutung bun silan sa manga mamut a tutungen lu kanu namakapulu a dalepa a

mana bun su pinggula nu manga bangsa a pinaawa nu Kadenan a Mapulu kanu adapan nilan. Minggula silan sa sangat i kawag'in a sabapan a inikalipunget'u Kadenan a Mapulu kanilan. ¹² Sinemimba pan silan kanu manga pegkakadenanen sa apia pidtaluhan den silan nu Kadenan a Mapulu sa “Da kanu semimba kanu manga pegkakadenanen.” ¹³ Na lalayun pebpapait sa katigan su Kadenan a Mapulu asal'a makaingat su manga taw a Israil enggu su manga taw a Yahuda sia pakanggulalan kanu manga nabi sa nia nin katigan na “Teleni nu su manga mawag a penggulan nu ka nia nu paginuguti na su manga kasuguan ku enggu su manga atulan ku a inisugu ku kanu manga kaapuan nu sia nakanggulalan kanu manga nabi a panunugun ku.” ¹⁴ Ugaid'a dala silan pakikineg ka mangategas i ulu nilan a mana bun su manga kaapuan nilan a dala salig'in kanu Kadenan a Mapulu a Kadenan nilan. ¹⁵ Na inikias'ilan su manga atulan nu Kadenan a Mapulu taman kanu kapasadan a inumbal'in kanu manga kaapuan nilan enggu dala nilan bun ipamamantag su manga katigan a pakapaingat kanilan. Ka nia nilan pinaginugutan na su manga dala katagan nin a pegkakadenanen enggu nabaluy bun silan a dala katagan nin. Pinggula nilan su manga inisapal'u Kadenan a Mapulu a penggulan nu manga taw a nakalibet kanilan apia pidtaluhan nin den silan sa dili nilan ilingan su entu. ¹⁶ Na tinaligkudanan nilan su manga kasuguan nu Kadenan a Mapulu ka makin minumbal silan sa pegkakadenanen a dua timan a bulawan a sapi enggu palaus a tademan kanu pegkakadenanen a babay a si Asira. Na sinimba nilan bun su pinangaden lu sa kawang-kawangan a mana su ulan-ulan, senang enggu manga bitun na maitu bun sinimba nilan bun su pegkakadenanen a si Baal. ¹⁷ Pinanutung'ilan su manga wata nilan a magidsan i babay-mama ka iniapal'ilan. Sinemupeg silan kanu

2 Datu 17

'bpangingilayan enggu kanu 'bpamangalintaw taman sa pibpapasa nilan su manga ginawa nilan sa kanggula sa mawag a sangat a nakapakalipunget kanu Kadenan a Mapulu.

¹⁸ Na sangat a nalipungetan nu Kadenan a Mapulu su manga taw a Israil tembu pinaawa nin silan kanu adapan nin. Na su tupu bu nu Yahuda i inisama nin kanu kalupan. ¹⁹ Ugaid'a apia su manga taw a Yahuda na dala bun paginugut kanu manga kasuguan nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nilan ka initalus'ilan bun su pinggula nu pagidsan nilan a manga taw a Israil. ²⁰ Tembu inikias'u Kadenan a Mapulu su langun nu tupu nu Israil. Siniksa nin ka inipalad'in silan kanu manga kuntela nilan taman sa iniawa nin silan kanu adapan nin.

²¹ Na kanu timpu a inipitas'u Kadenan a Mapulu su manga taw a Israil sia kanu kpendatu nu tupu nu Daud na binaluy nilan a datu nilan si Yirubuam a wata a mama ni Nibat. Na sekanin i nakaenggat kanilan sa kataligkud'ilan kanu Kadenan a Mapulu a nadsabapan a kinandusa nilan sa masela kanu Kadenan. ²² Na initalus'ilan su langun na kadusan a pinggula ni Yirubuam taman sa dala nilan taligkudani su entu. ²³ Tembu pinaawa silan nu Kadenan a Mapulu sia kanu adapan nin a mana su inipayag'in a manggula sia nakanggulalan kanu manga nabi a sinugu nin. Na nabiag'u manga taw a Asiria su manga taw a Israil enggu sampay saguna na lu pamun silan pegkaleben kanu manga dalepa nu manga taw a Asiria.

Su Kinagkaleben nu Manga Taw a Asiria sa Dalepa a Israil

²⁴Na su datu nu manga taw a Asiria na nananggit sa manga taw a ebpun sa dalepa a Babilunia, dalepa a Kuta, dalepa a Aba, dalepa a Hamat enggu dalepa a Siparbaim lu kanu manga dalepa sa Samaria ka lu nin ba silan pinagkaleben a sambu kanu manga taw a Israil. Na sinakup den mambu nu manga taw a entu su manga dalepa sa Samaria ka lu den ba silan migkaleben. ²⁵Na kanu kinagkaleben nilan lu na da bun silan simba kanu Kadenan a Mapulu, tembu tiniuba nin silan ka pinatingguman nin silan sa manga alimaw ka enggu silan mamamatay. ²⁶Daka aden nakadtalu kanu datu nu manga taw a Asiria sa “Su manga bangsa a pinagkaleben nengka lu kanu manga dalepa sa Samaria na dala sabut'ilan pantag kanu kadenan nu entu a dalepa, tembu pinatingguman nin silan sa alimaw kanu entu a dalepa ka enggu silan mamamatay kagina dili nilan katawan su manga atulan nu kadenan nu entu a dalepa.”

²⁷Daka sinemugu su datu nu manga taw a Asiria sa nia nin pidtalu na “Pambalingan nu lu sa Samaria su isa kanu 'bpamangurban a nabiag tanu ka enggu nin kapamanduan su manga 'bpamegkaleben lu sa kanu manga atulan nu kadenan nu entu a dalepa.” ²⁸Tembu su isa kanu 'bpamangurban a nabiag'ilan ebpun sa Samaria na pinambalingan enggu lu sekanin migkaleben sa Bitil sa kinapambalingan lun ka pinamandu nin su langun nu bagu pegkaleben lu sa kasimba nilan kanu Kadenan a Mapulu. ²⁹Ugaid'a su uman i bangsa a pegkaleben lu na nangumbal bun silan sa pegkakadenan a masimba nilan kanu uman i pegkalebenan nilan a dalepa. Na lu nilan inipametad su entu kanu manga pedsimban a pinangumbal'u manga taw sa Samaria lu kanu namakapulu a dalepa.

³⁰Na nangumbal su manga taw sa Babilunia sa manga balahala a tademan kanu pegkakadenanen nilan a si Sukut-Binut enggu su manga taw menem sa dalepa a Kuta na nangumbal bun sa manga balahala a tademan kanu pegkakadenanen nilan a si Nirgal. Na su manga taw menem sa dalepa a Hamat na nia nilan pinangumbal na manga balahala a tademan kanu pegkakadenanen nilan a si Asima. ³¹Na nangumbal bun su manga taw sa dalepa a Aba sa manga balahala a tademan kanu manga pegkakadenanen nilan a si Nibas enggu Tartak. Na su manga taw menem sa dalepa a Siparbaim na tinutung'ilan su manga wata nilan a iniapal kanu pegkakadenanen nilan a si Adramilik enggu Anamilik. ³²Sinimba nilan bun su Kadenan a Mapulu ugaid'a namili bun silan sa 'bpamangurban a ebpun kanu manga tupu nilan asal'a makagkurban lu kanu manga pedsimban kanu namakapulu a dalepa. ³³Na apia pedsimban nilan su Kadenan a Mapulu na papedtalusen nilan bun su kapedsimba nilan kanu pegkakadenanen nilan sia luyud kanu manga adat-betad'u manga bangsa a nabpunan nilan. ³⁴Na sampay saguna na penggulan nilan pamun su danden a manga ukit'ilan. Dala gilek'ilan kanu Kadenan a Mapulu enggu di nilan 'bpaginugutan su manga atulan nin, su manga pangitaban nin enggu su manga kasuguan a inenggay kanu manga tupu nu Yakub a binedtuan nin bun sa ngala a Israil.

³⁵Na kanu kinaumbal'u Kadenan a Mapulu sa kapasadan kanu manga taw a Israil na inisugu nin kanilan i “Da kanu semimba kanu pegkakadenanen atawa ka semugiud kanilan enggu da kanu a benal 'gkurban kanilan. ³⁶Saki bu i simba nu a Kadenan a Mapulu a napaliu sa lekanu kanu dalepa a Egypt sia nakanggulalan kanu dala idsan nin a kapegkagaga ku enggu kabarakat ku. Na saki bu i dait a sugiudi nu enggu

'gkurbani nu. ³⁷ Nia dait na paginuguti nu sa mapia su manga atulan ku, su manga panduan ku, su manga pangitaban ku enggu su manga kasuguan ku a inenggay ku sa lekanu. Di dait a semimba kanu sa manga pegkakadenanen. ³⁸ Na dili nu 'bpelipatani su manga kapasadan ku sa lekanu enggu da kanu a benal semimba sa manga pegkakadenanen. ³⁹ Ka nia dait na saki bu i simba nu a Kadenan a Mapulu a Kadenan nu ka saki man i mamelipuas sa lekanu kanu langun nu manga kuntela nu.”

⁴⁰ Ugaid'a dala pakikineg su manga taw a entu ka makin nilan initalus su manga danden a ukit'ilan. ⁴¹ Na apia pedsimban nilan su Kadenan a Mapulu na pedsimban nilan bun su manga balahala nilan a tademan kanu pegkakadenanen nilan. Na sampay saguna na penggulan bun nu manga muliataw nilan su danden a manga ukit'u manga katupuan nilan.

Su Kinandatu ni Isikias sa Dalepa a Yahuda

18 ¹ Na kanu ikatelu lagun nu kapendatu ni Husia a wata a mama ni Ilah sa dalepa a Israil na linemudsu menem endatu si Isikias a wata a mama ni Akas sa dalepa a Yahuda. ² Na nakaduapulu enggu lima lagun i umul'i Isikias kanu kinaludsu nin endatu enggu nakaduapulu enggu siyaw lagun i kinandatu nin sa Awrusalim. Nia nin ina na si Abiha a wata ni Zakaria. ³ Na pinggula ni Isikias su ngin i pakasuat kanu Kadenan a Mapulu a mana su pinggula nu kaapuan nin a su Daud. ⁴ Kagina inipaawa nin su manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa enggu inipalupet'in su manga palaus a watu a 'bpagusalen nilan sa kapedsimba enggu su manga palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira. Inipalupet'in bun su galang a nipay a inumbal'u Musa kagina taman

den kanu timpu a entu ni Datu Isikias na pedtutung pamun su manga taw a Israil sa mangamamut a tutungen lu ba sa ukit a kasimba nilan lun. Na binedtuan su galang a entu a nipay sa Nihustan.

⁵ Na sinemalig si Isikias kanu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil. Na dala pagidsan nin a mindatu kanu manga taw a Yahuda magidsan pan i nauna atawa nauli sa lekanin. ⁶ Napalalayun sekanin a matidtu kanu adapan nu Kadenan a Mapulu enggu dala nin sekanin taligkudani. Pinaginugutan nin su manga kasuguan a inenggay nu Kadenan a Mapulu kanu Musa. ⁷ Na pedtapiden sekanin nu Kadenan a Mapulu enggu lalayun sekanin pembantas kanu langun nu penggulan nin. Na sinemungkang sekanin kanu datu nu manga taw a Asiria enggu dala den sekanin pasakup. ⁸ Na nasakup'i Isikias su manga dalepa nu manga taw a Pilistin taman kanu dalepa a Gasa apeg'u manga endulunan nu entu a dalepa. Nasakup'ilan su dalepa a entu iganat kanu manganaut a dalepa taman kanu manga siudad a napagalad.

⁹ Na kanu ikapat lagun a kapendatu ni Isikias enggu ikapitu lagun menem a kapendatu ni Husia sa dalepa a Israil na linusudan ni Datu Salmanasir a datu nu manga taw a Asiria su dalepa a Israil taman sa linibet'in su siudad a Samaria. ¹⁰ Na guna maipus su telu lagun na nasakup'u manga taw a Asiria su siudad a Samaria. Na kanu entu a timpu na ikanem lagun a kapendatu ni Isikias enggu ikasiyaw lagun menem a kapendatu ni Husia sa dalepa a Israil. ¹¹ Na inanggit'u datu nu manga taw a Asiria su manga taw a Israil lu sa Asiria ka lu nin silan pinagkaleben sa dalepa a Hala, dalepa a Gusan a masupeg kanu lawas'a ig a Habur enggu kanu manga dalepa nu manga taw a Midia. ¹² Na nanggula i entu kagina dala paginugut su manga taw a Israil kanu Kadenan a Mapulu a

Kadenan nilan ka sinungkang'ilan su kapasadan nin kanilan enggu su manga kasuguan a inisugu kanilan nu Musa a panunugun nu Kadenan a Mapulu. Dala nilan pakikinega enggu paginuguti su langun nu entu.

Su Kinalusud'u manga Taw a Asiria kanu manga Taw a Yahuda

¹³ Na kanu ikasapulu enggu pat lagun a kapendatu ni Isikias na linusudan nu datu nu manga taw a Asiria a si Sinikirib su manga napagalad a ciudad'u dalepa a Yahuda taman sa nasakup'in su entu.

¹⁴ Daka napapait sa katigan si Isikias kanu datu nu manga taw a Asiria a lu sa dalepa a Lakis sa nia nin katigan na “Nakandusa aku sa leka, na 'bpangenin ku i ganati nu su dalepa nami ka inggay ku sa leka su apia ngin a 'bpangenin nengka.” Daka pinabayad'u datu nu manga taw a Asiria si Isikias sa sapulu ngibu kakilu a pilak enggu sangibu kakilu a bulawan.

¹⁵ Na inenggay ni Isikias su langun nu manga pilak a lu kanu Suti a 'Bpagagaman enggu lu kanu 'bpametadan kanu kakawasan nu tulugan.

¹⁶ Na pinangua nin bun su manga bulawan a inilumbus kanu manga pintuan nu Suti a 'Bpagagaman enggu su manga bulawan a inilumbus'in lu kanu manga amba nu entu ka inenggay nin langun su entu kanu datu nu manga taw a Asiria.

¹⁷ Na pinalu sa Awrusalim'u datu nu manga taw a Asiria su mapulu sa langun nu manga sundalu nin enggu su dua kataw pan a 'gkangasaligan nin apeg den nu madakel a sundalu a ebpun sa dalepa a Lakis ka enggu nilan makapagadapa si Isikias. Na tinemelen muna silan lu kanu lalan a ibpawang kanu 'bpamipian nu manga taw, lu kanu inumbal a 'gkatugan nu ig a ebpun kanu 'gkangalimudan na ig lu sa pulu. ¹⁸ Na inipatawag'ilan

si Isikias ugaid'a nia nin pinaadap na si Iliakim a wata a mama ni Hilkia a pegkakataw kanu tulugan enggu si Sibna a 'bpanulat kanu ngin i kadtalu nu datu enggu si Yua a wata a mama ni Asap a 'bpanulat kanu ngin i 'gkanganggula enggu papedsampay kanu manga taw u ngin i katigan nu datu. ¹⁹Na nia pidtalu kanilan nu isa a entu a 'gkasaligan nu datu na “Edtalu nu kani Isikias i nia katigan nu mabagel a datu nu manga taw a Asiria na ‘Entain ba i ibpemamasela nengka a makadtabang sa leka? ²⁰Nia nengka kadtalu na mategel i ukit'u sa kambunua enggu mangawalaw su manga sundalu nengka. Ugaid'a langun man nu kadtalu nengka a entu na dala katagan nin. Entain ba man i ibpamamasela nengka ka sinemungkang ka sa laki? ²¹Su datu ba nu dalepa a Egypt a mana tungked a natebped a pakapali amaika 'bpagusalen? Na maitu ba man i manggula nu apia entain a semalig kanu Piraun a datu nu Egypt. ²²Ugaid'a amaika nia nu edtalun sa laki na su Kadenan nu a Mapulu i pedsaligan nu, na ngintu ka seka bun i napapangawa kanu manga pedsimban sa lekanin lu kanu namakapulu a dalepa apeg'u manga pegkurbanan lun ka nia nengka pan pidtalu kanu manga pegkaleben lu sa Awrusalim enggu lu sa Yahuda na lu silan semimba kanu kaisa-isa nin bu a pegkurbanan sa Awrusalim? ²³Na saguna na aden ibpagenggay sa leka nu mapulu ku, a su datu nu manga taw a Asiria. Na nia nin ibpagenggay sa leka na dua ngibu a kuda amaika aden menem kun dua ngibu a pakukuda nengka. ²⁴Nia nin man kabantang na di nengka magaga su apia mababa den sa langun a 'gkasaligan nu mapulu ku ka nia nengka bu man pedsaligan na su ibpagenggay sa leka nu datu nu manga taw a Egypt a manga kalisa enggu manga pakukuda. ²⁵Nia nengka kataw na dala aku sugua nu Kadenan a Mapulu sia? Sekanin demun man i sinemugu sa laki

sa kalusud ku sa lekanu ka enggu kanu mabinasa taman kanu kalupan nu a nia.' ”

²⁶Na nia pidtalun ni Iliakim enggu Sibna apeg'i Yua kanu 'gkasaligan na “'Bpangenin nami sa leka i imbitiala kami nengka sa basa a Aramaik ka 'gkasabutan nami bun su entu. Di kami nengka ipembitiala sa basa a Hibru kagina 'gkagineg ka nu manga taw lu kanu alad'u ciudad.” ²⁷Ugaid'a nia inisumpat'u 'gkasaligan a entu na “Sinugu aku nu mapulu ku sa ipayag ku su nia a katigan a dikena bu kanu datu nu enggu sa lekanu ka taman den kanu langun nu manga taw sa Awrusalim ka amaika lusudan nami sekanu na langun nu na lunusan enggu kangamalan taman sa nia nu makan na su manga tai nu enggu nia nu mainem na su manga titi nu.”

²⁸Na guna su maitu na midtindeg su 'gkasaligan ka linemalis sa basa a Hibru sa nia nin pidtalun na “Pakikineg'u su katigan nu mabagel a datu nu manga taw a Asiria! ²⁹Nia ba su kadthalu nin: ‘Da kanu mapapagakal kani Isikias ka di kanu nin man magaga lemipuas kanu kapegkagaga ku! ³⁰Da kanu maginugut kanu manga pedtalun nin a “Semalig tanu kanu Kadenan a Mapulu ka ilipuas tanu nin ka dili nin isugut a ipalad su nia a ciudad kanu kapegkagaga nu datu nu manga taw a Asiria.” ’

³¹“Di nu 'bpakikinega si Isikias ka nia kadthalu nu datu nu manga taw a Asiria na ‘Da kanu den 'bpagatu sa laki. Pangumpaya kanu den sa laki ka sugutan ku sekanu sa kakan nu kanu manga unga nu pamumulan nu a ubas enggu igus taman sa mainem'u su ig lu kanu manga kalut'u. ³²Na kanu kauma ku, na anggiten ku sekanu lu kanu kalupan a mana bun su kalupan nu a aden manga bantad'in a maumbal'u a pan, aden manga ubas'in a maumbal'u a ig a ubas a pinagkaledsem enggu aden bun manga kayu nin a ulibus enggu manga teneb. Nia nu pamili na mauyag kanu

kumin sa matay kanu. Di nu 'bpakikinega si Isikias ka papedsibayn kanu nin kanu kapedtalun nin sa lekanu sa “Ilipuas tanu nu Kadenan a Mapulu!”

³³ Ngintu, aden ba bangsa a nagaga lemipuas'u manga pegkakadenanen nilan sia kanu kapegkagaga nu datu nu manga taw a Asiria? ³⁴ Aden ba nagaga enggula nu pegkakadenanen nu manga taw a Amat, manga taw a Arpad, manga taw a Siparbaim, manga taw a Hina enggu su manga taw a Iba? Na aden ba pegkakadenanen a nakapalipuas kanu manga taw a Samaria sa kanu kapegkagaga ku? ³⁵ Entain ba kanu entu a manga pegkakadenanen i nakagaga mapalipuas kanu pedsimba lun sia kanu kapegkagaga ku? Tembu panun ba i kagaga lemipuas'u Kadenan a Mapulu kanu manga taw sa Awrusalim sia kanu kapegkagaga ku?’ ”

³⁶ Na dala a benal sumpat su manga taw kagina pidtalun sa kanilan ni Isikias i dili den silan semumpat. ³⁷ Na guna su maitu na ginemanat si Iliakim, Sibna enggu Yua. Na kinisi nilan su manga balegkas'ilan^q sia kanu kinambalingan nilan kani Datu Isikias ka pidtalun nilan lun su langun nu katigan a entu nu 'gkasaligan nu datu nu Asiria.

Su Kinapangeni ni Datu Isikias kanu Nabi Isayas sa Panduan

19 ¹ Na guna makineg'i Isikias su entu a katigan na kinisi nin su balegkas'in taman sa mimbalegkas sekanin sa saku ka linemu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu. ² Na pinalu nin kanu Nabi Isayas a wata a mama ni Amus si Iliakim a pegkakataw kanu tulugan nu datu a kaped'in si Sibna a 'bpanulat kanu ngin i kadtalun nu datu enggu

^q 18:37 kinisi nilan su manga balegkas'ilan Na nia ba i adat-betad'u manga taw paganay amaika 'gkalidu i ginawa nilan atawa ka penggagawan silan.

2 Datu 19

su manga mapulu nu 'bpamangurban a namakambalegkas sa saku. ³Na guna silan makauma lu na nia nilan pidtalulu kanu Isayas na “Nia katigan ni Datu Isikias na ‘Su nia a timpu na timpu na kamasengetan, kapatidtu enggu kayayan a mana su babay a pembata a dala den bagel'in kanu kapabpelu nin kanu wata nin. ⁴Na sinugu nu datu nu manga taw a Asiria su 'gkasaligan nin ka enggu nin masakutu su tidtu a Kadenan. Na aden a entu na nakineg'u Kadenan a Mapulu a Kadenan tanu su langun nu entu na siksian nin silan kanu entu a kangadtalu nilan. Tembu pangadap ka sa lekanin a Kadenan a Mapulu ka ipangeni-ngeni nengka su manga nasama sa lekitanu.’ ”

⁵Na guna madtalu nu manga sinugu su entu kanu Isayas ⁶na nia pidtalulu nu Isayas kanilan na “Nia nu edtalu kanu mapulu nu na nia ba i kadtalu nu Kadenan a Mapulu: ‘Da ka 'gkagilek kanu kapedsakutu a entu sa laki nu manga taw nu datu nu Asiria. ⁷Ilay ka, pakagilekan ku su datu nu Asiria sa ukit a kakineg'in sa katigan a makapambalingan sa lekanin kanu dalepa nin. Na lu ku ba sekanin paimatayan sa sundang.’ ”

Su Kinadsandag'u Datu nu manga Taw a Asiria

⁸Na saleta mambu na nakineg'u 'gkasaligan nu datu nu manga taw a Asiria i minawa den lu sa dalepa a Lakis su datu nu manga taw a Asiria sabap sa pembunua lu sa Libna. Na tinemundug lu su 'gkasaligan nu datu.

⁹Na kanu kinakineg'u datu nu manga taw a Asiria a si Datu Sinikirib i 'bpelusudan sekanin ni Datu Tirhaka a datu nu dalepa a Itupia, na napapait sekanin sa sulat kani Isikias sa nia nin dalem na ¹⁰“Nia nengka kataw ka di masakup'u datu nu manga taw a Asiria su Awrusalim? Tembu

ba da ka mapapagakal kanu kadtalu nu pedsaligan nengka a kadenan sa dili kun masakup su Awrusalim. ¹¹ Pakikineg ka! Nakineg'engka bun man su kinabinasa sa tidtu-tidtu nu datu nu manga taw a Asiria kanu langun nu bangsa a nakabalibet lun. Na ngintu, nia nengka kataw na makalipuas ka sa entu? ¹² Ngintu, aden ba bangsa a nakapalipuas'u pegkakadenanen nilan kanu kinabinasa nu manga kaapuan ku kanu manga bangsa a Gusan, Haran, Risip enggu su manga taw sa Idin a pegkaleben sa Tilasar? ¹³ Na ngintu aden ba nagaga sa entu nu manga datu nu dalepa a Hamat, Arpad, Siparbaim, Hina enggu Iba?"

Su Pangeni-ngeni ni Datu Isikias

¹⁴ Na guna mabatia ni Isikias su sulat a entu na linemu sekanin kanu Suti a 'Bpagagaman ka inibelat'in kanu kaadapan nu Kadenan a Mapulu su sulat a entu. ¹⁵ Entu pan ka nangenin-ngeni sekanin sa nia nin pidtalu na "Hu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil a lu 'bpagagayan kanu kulesi nin kanu pageletan nu mana buntal'u malaikat a aden papak'in, na seka bu i Kadenan a pegkakataw kanu langun nu pendatuan sia sa dunia enggu nangaden kanu langit enggu lupa. ¹⁶ Hu Kadenan a Mapulu na pakikineg ka pan enggu edsuliman ka su manga 'gkanggula a nia. Pakikineg ka pan su manga pidtalu a entu ni Sinikirib a sinemakutu sa leka a tidtu a Kadenan. ¹⁷ Hu Kadenan a Mapulu, benal man a bininasa nu manga datu nu manga taw a Asiria su langun nu bangsa a nakabalibet kanilan. ¹⁸ Na tinutung'ilan bun su manga pegkakadenanen nu manga bangsa a entu a nakabalibet kanilan taman sa nabinasa su entu. Ugaid'a dikena man i entu tidtu a kadenan ka manga kayu bu su entu

enggu watu a pinangumbal bu nu manga taw tembu nagaga nilan i entu minasa. ¹⁹ Hu Kadenan a Mapulu a Kadenan nami, ilipuas kami nengka kanu kapegkagaga nu manga taw a Asiria ka enggu katawan nu langun nu pendatuan sia sa dunia i seka bu i Kadenan a Mapulu a kaisa-isa nin a Kadenan.”

Su Kinaalung kanu Kabinasa nu Datu nu Asiria

²⁰ Daka napapait su Isayas a wata a mama ni Amus sa katigan kani Isikias sa nia nin katigan na “Nia kadthalu nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil na nakineg'in su pangen-nigeni nengka makapantag kani Sinikirib a datu nu manga taw a Asiria. ²¹ Na nia ba a entu kadthalu nu Kadenan a Mapulu sungkang sa lekanin na ‘Seka Sinikirib, na pedtatawan ka enggu 'bpagumpaken ka nu manga taw a pegkaleben sa Zion a su dalepa a Awrusalim. Ipegkiling-kiling'ilan su manga ulu nilan sa kabpagumpak'ilan amaika pakatalikud ka. ²² Na entain ba man i papegkayan nengka enggu pedsakutun nengka? Entain ba i pebpapulan nengka sa suala enggu pedsandagan nengka? Dikena ba saki a Suti a Kadenan nu manga taw a Israil? ²³ Sinakutu aku nengka man sia nakanggulalan kanu manga sinugu nengka enggu nia nengka pan kadthalu na sabap kanu kadakel'u manga kalisa nengka na nabpawangan nengka su manga malambeg a palaw apeg'u puntiuk'u palaw sa Libanun. Nia nengka pan kadthalu na pinanebped'engka su manga lambeg a kayu a sidar enggu mangapia a kayu a sipris. Nataneb'engka apia su susek sa langun nu dalepa enggu su sangat i kakapal'in a damakayu. ²⁴ Na kinemalut ka lu

kanu ped a dalepa taman sa mininem ka lu. Na nailatan su manga lawas'a ig sa dalepa a Egypt sabap kanu kadakel'u a minukit lun.

²⁵ “ ‘Benal man a pinaminasa nengka su manga pinangalad a siudad ugaid'a ngintu, di nengka katawan i nauget ku den i entu initandu a manggula? Na saguna na pinggula ku den su entu. ²⁶ Na su manga taw nu manga siudad a pinaminasa nengka na naawan silan na bagel, nangagilekan enggu namakagkaya silan. Na mana bun silan pamumulanen atawa ka manga utan a nangagan gaid nangalanes atawa ka mana bun silan manga utan a minetu lu kanu atep a nangagangu den sa da pan gaid pangengetu. ²⁷ Ugaid'a saben-sabenal a katawan ku man seka u endaw ka pedtangen atawa ka u endaw ka ebpun atawa ka u endaw ka 'bpawang taman kanu kasela nu lipunget'engka sa laki. ²⁸ Na sabap sa nakineg ku su lipunget'engka enggu su kapedsandag'engka sa laki na betadan ku sa galung-galung su ngilung'engka enggu bausan ku su ngali nengka ka guyuden ku seka embalingan kanu nabpunan nengka.’ ”

²⁹ Pidtalu pan nu Isayas kani Isikias i “Nia amadan sa saben-sabenal a manggula su entu, na kanu nia a lagun na nia nu bu makan na su unga nu manga pamumulanen a 'bpagetu demun. Na kanu temundug menem a lagun na nia nu menem makan na su unga nu manga pamumulanen a ebpun kanu manga unga nu entu. Ugaid'a kanu ikatelu nin lagun na makapamula kanu den kanu manga bantad taman sa makapagagani kanu enggu makapamula kanu den sa ubas taman sa makan nu den su unga nu entu. ³⁰ Na su nangasama a bibiag a manga taw a tupu nu Yahuda na embantas a mana bun su manga pamumulanen a mindalig sa mapia taman sa mamangunga ³¹ kagina aden pamun mangasama a bibiag a

mamakalapat a ebpun sa Awrusalim, sa palaw a Zion. Kagina entu ba i 'gkalinian nu Kadenan a Mapulu a Barakat sa Langun a manggula.

³²“Nia pan kadtalu nu Kadenan a Mapulu makapantag kanu datu nu manga taw a Asiria na ‘Dili sekanin makaludep kanu Awrusalim, na apia satiman a asad'a busug na di nin makabusug. Na dili bun silan makasupeg a it'ilan su manga kelung'ilan, di bun silan makatambak sa budta lu kanu ligid'u alad sa kalusud'ilan. ³³Na makambalingan man sekanin kanu nabpunan nin, kanu lalan a inukitan nin sa kinalu nin. Na saki ba man su Kadenan a Mapulu a pedtalu sa dili a benal sekanin makaludep kanu nia a ciudad. ³⁴Na tiakapan ku enggu ilipuas ku su nia a ciudad asal'a mabadtug su ingala ku enggu sabap kanu inibpasad ku kanu panunugun ku a si Daud.’ ”

³⁵Na guna su migkagabi den na pibpawangan nu malaikat'u Kadenan a Mapulu su kampu nu manga taw a Asiria ka inimatayan nin su magatus enggu walupulu enggu lima ngibu a sundalu. Na guna makagedam su nangasama a bibiag na nailay nilan su sangat i kadakel'in a bangkay. ³⁶Na sabap sa entu na minuli si Sinikirib a datu nu manga taw a Asiria lu sa dalepa a Niniba taman sa lu den ba sekanin migkaleben. ³⁷Na aden isa a gay a gagalu nu kabpangadap'i Sinikirib lu kanu walay nu pegkakadenanen nin a si Nisruk na inimatayan sekanin sa sundang'u dua kataw a wata nin a mama a si Adramilik enggu si Sarisir. Na minawa silan ka lu silan mibpawang sa dalepa a Ararat. Na su wata nin a mama a si Isarhadun i nakasambi lun endatu.

Su Kinadalu ni Datu Isikias

20¹ Na kanu entu a timpu na dinemalu sa mapasang si Isikias ka paidusama na matay. Daka linemu sa lekanin su Nabi Isayas a wata a mama ni Amus ka pidtalu nin lun i “Nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu na ‘Panutumai ka den su manga sakambinabatan nengka ka dili ka den 'gkapia taman sa matay ka den.”² Na guna i entu makineg'i Isikias na linemengi sekanin ka sinemangul sekanin lu kanu lending ka nangenin-ngeni sekanin kanu Kadenan a Mapulu³ sa nia nin lun pidtalu na “Hu Kadenan a Mapulu, tademi ka su kinapaguyag-uyag ku sa matidtu kanu adapan nengka enggu su senep sa atay a kinapaginugut ku sa leka taman kanu manga pinggula ku a nakasuat sa leka.” Na nakauliang si Isikias sa matanug.

⁴ Na dala pamun makaawa su Isayas kanu lama-lama nu tulugan a sia tampal sa luk na nia pidtalu nu Kadenan a Mapulu sa lekanin na⁵ “Embalingan ka lu kani Isikias a 'gkaunutan nu manga taw ku ka edtalu ka lun i ‘Nia ba i kadtalu nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu kaapuan nengka a si Daud. Nakineg ku su pangeni-ngeni nengka enggu nailay ku su kinaigis'u lu nengka tembu pagkapihan ku den seka. Na telu gay iganat saguna na 'gkapia ka den enggu makalu ka den kanu Suti a 'Bpagagaman ku a Kadenan a Mapulu.⁶ Na umanan ku pan su umul'engka sa sapulu enggu lima lagun enggu ilipuas ku seka taman kanu manga taw kanu nia a ciudad sia kanu kapegkagaga nu datu nu manga taw a Asiria. Na tiakapan ku su ciudad a nia asal'a mabadtug su ingala ku enggu sabap kanu inibpasad ku kanu panunugun ku a si Daud.”⁷ Daka nia pidtalu nu Isayas kanu manga panunugun nu datu na “Betadi nu kanu linupet a

unga na igus su mawaga nu datu.” Na pinggula nilan den mambu su entu taman sa migkapia su datu.

⁸ Na kanu timpu a pendalu pan si Isikias na nia nin inidsa kanu Isayas na “Ngin ba i amadan sa pagkapihan aku nu Kadenan a Mapulu enggu makalu aku kanu walay a pedsimban sa lekanin kanu ikatelu nin gay iganat saguna?” ⁹ Na nia inisumpat'u Isayas lun na “Nia ba i amadan a ebpun kanu Kadenan a Mapulu sa tumanen nin su pasad'in. Pamili ka, su alung-alung a pebpanik sa sapulu sangkad atawa ka su alung-alung a pembaba sa sapulu sangkad?” ¹⁰ Na nia pidtalu ni Isikias na “Nia malemu i kapanik'u alung-alung sa sapulu sangkad ka entu ba i kadsalilidan tembu 'bpangenin ku i pambaba ka su alung-alung sa sapulu sangkad.” ¹¹ Na saleta mambu na nangadap den su Nabi Isayas kanu Kadenan a Mapulu. Daka pinambaba den mambu nu Kadenan sa sapulu sangkad su alung-alung kanu panikan a inumbal'i Akas.

Su manga Sinugu ebpun sa Dalepa a Babilunia

¹² Na kanu entu ba a timpu na nakauma kanu pakinegan nu datu nu manga taw a Babilunia a si Mirudak-Baladan a wata a mama ni Baladan su kinadalu ni Isikias. Tembu napapait sekanin sa hadiya enggu manga sulat kani Isikias. ¹³ Na sinakaw mambu ni Isikias su manga sinugu a entu ni Mirudak-Baladan enggu inipailay nin kanilan su langun nu igagama kanu ludep'u 'bpametadan sa kakawasan nin a su manga pilak, manga bulawan, su manga 'bpagumbalen a kamutan, su manga balaalaga a lana, su manga matalem taman kanu langun nu kakawasan nin. Na inipailay

nin kanilan su langun nu kakawasan nin kanu lusud'u tulugan nin enggu su 'gkasakupan nin.

¹⁴Na guna su maitu na linemu su Nabi Isayas kani Datu Isikias ka inidsa nin lun i “Endaw ebpun i manga taw a nan enggu ngin i pidtalu nilan?” Na nia inisumpat'i Isikias na “Lu silan ebpun sa mawatan a dalepa a Babilunia.” ¹⁵Na inidsa bun nu nabi i “Ngin i nailay nilan kanu tulugan nengka?” Nia inisumpat'i Isikias na “Nailay nilan su langun nu kakawasan ku ka inipailay ku kanilan su langun nu 'bpametadan ku sa kakawasan.” ¹⁶Na nia pidtalu nu Isayas kani Isikias na “Pakikineg ka su kadtalu nu Kadenan a Mapulu sa nia nin kadtalu na ¹⁷‘Makauma i timpu a su langun nu kakawasan nu tulugan nengka na edtapiken lu sa Babilunia apeg'u nangalimud'u manga kaapuan nengka a san pamun sampay saguna, na dala masama lun. Na entu ba i kadtalu nu Kadenan a Mapulu. ¹⁸Na su ped kanu temundug a muliataw nengka a manga mama na mangabiag silan taman sa mabaluy silan a ulipen lu kanu tulugan nu datu nu manga taw a Babilunia.” ¹⁹Na nia pidtalu ni Isikias na “Mapia i kadtalu a entu nu Kadenan a Mapulu a pidtalu nengka sa laki.” Kagina nia nin napagitung na mapia ka malilintad su dalepa taman a bibiag pan sekanin.

²⁰Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Isikias apeg'u manga pinggula nin enggu su kinambantas'in taman den kanu kinaumbal'in kanu 'bpamelimudan sa ig enggu su pedtugan nu ig a pakatuga lu kanu ludep'u siudad na nakasulat bun kanu libelu nu manga napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ²¹Na guna sekanin matay na nia lun nakasambi endatu na su wata nin a mama a si Manasi.

Su Kinandatu ni Manasi sa Dalepa a Yahuda

21 ¹Na nakasapulu enggu dua lagun i umul'i Manasi kanu kinaludsu nin endatu enggu nakalimapulu enggu lima lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Hipsiba. ²Na pinggula nin su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu, ka inilingan nin su manga pakangingilu a pinggula nu manga taw a pinaawa nu Kadenan kanu kaadapan nu manga taw a Israil. ³Na inimbalingan nin mapatindeg su manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa a pinangeba nu ama nin a si Isikias. Pinatindeg'in bun su pegkurbanan kani Baal enggu napaumbal bun sekanin sa palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira a mana su inipaumbal'i Datu Ahab a datu nu manga taw a Israil. Na sinimba nin bun su manga pinangaden lu sa kawang-kawangan a mana su ulan-ulan, senang enggu manga bitun. ⁴Napaumbal bun sekanin sa manga 'bpangapalan lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu a lu sa Awrusalim a su ciudad a pidtal nu Kadenan a lu ba sekanin pembadtugen. ⁵Pinatindegan nin sa manga 'bpangapalan lu kanu dua timan a lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman su langun nu pinangaden kanu kawang-kawangan. ⁶Tinutung'in bun su wata nin a mama ka iniapal'in. Na pinggula nin bun su manga pinggula nu 'bpamangalintaw enggu su 'bpamangingilayan. Pebpanun bun sekanin kanu manga taw a pembitala sa manga aluak'u namamatay. Na sangat a mawag su pinggula a entu ni Manasi a nadsabapan a kinalipunget'u Kadenan a Mapulu. ⁷Na inibetad'in bun su inipaumbal'in a palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira lu kanu Suti a 'Bpagagaman a su dalepa a pidtal nu Kadenan a Mapulu kanu Daud enggu kanu wata nin a su Sulaiman sa nia nin kadtalu

na “Badtugen aku taman sa taman sa kanu nia a Suti a 'Bpagagaman enggu sa Awrusalim a su ciudad a pinamili ku kanu langun nu manga ciudad kanu manga tupu nu Israil. ⁸Na u mana bu man ka paginugutan sa mapia nu manga taw ku a Israil su manga kasuguan ku a inenggay ku kanu panunugun ku a si Musa na dili ku sugutan a makaawa silan kanu nia a dalepa a inenggay ku kanu manga kaapuan nilan.” ⁹Ugaid'a dala pakikineg su manga taw ka makin inisundul silan ni Manasi sa kanggula nilan sa mawag. Na minuna pan i kawag a pinggula nilan kumin kanu manga bangsa a bininasa nu Kadenan a Mapulu sia kanu kaadapan nilan.

¹⁰Na nia pidtalu nu Kadenan a Mapulu sia nakanggulalan kanu manga nabi a sinugu nin na ¹¹“Minggula sa sangat a pakangingilu su datu nu manga taw a Yahuda a si Manasi. Na minuna pan i kawag'u pinggula nin kumin kanu pinggula nu manga taw a Amur a migkaleben kanu nia a dalepa unan pan nu kauma nu manga taw a Israil. Na pinambaladusa nin su manga taw a Yahuda kanu kinasimba nilan kanu manga balahala nin. ¹²Kagina ka maitu na nia kadtalu nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil na ‘Ilay ka, di den mauget na mapapait aku sa kabinasan san sa Awrusalim enggu san sa Yahuda. Na apia entain i makakineg sa entu a kabinasan na matiagka i ginawa nin sa gilek. ¹³Na sugaten ku sa kawagib su Awrusalim a mana su pinggula ku kanu manga taw a Samaria enggu kanu manga taw a tupu ni Datu Ahab. Na limpiun ku man su Awrusalim a mana su kapenggagas kanu lampay taman sa talegkeben su entu. ¹⁴Ka paawan ku su manga taw a nasama a initimbang ku a pusaka ku enggu ipalad ku kanu manga kuntela nilan asal'a mabiag silan enggu mapangua su langun-taman nilan. ¹⁵Na matala nilan i nia kagina mawag i pinggula nilan, dala ku a benal kasuati su entu taman

2 Datu 21

sa pinakalipunget aku nilan iganat pan kanu kinapaliu ku kanu manga kaapuan nilan kanu dalepa a Egypt.' ” ¹⁶Na liu pan kanu manga mawag a pinggula ni Manasi a nadsabapan a kinanggula nu manga taw a tupu nu Yahuda sa di 'gkasuatan nu Kadenan a Mapulu, na pinangimatayan nin i madakel a manga taw a dala kadupangan nin taman sa linemanag i manga lugu nilan kanu manga lalan nu Awrusalim.

¹⁷Na su ped pan a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Manasi enggu su manga pinggula nin taman kanu manga kawagan a pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ¹⁸Na guna matay si Manasi na lu sekanin inilebeng kanu pamumulanen kanu tulugan nin a bedtuan sa Usa. Na su wata nin a mama a si Amun i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Amun sa Dalepa a Yahuda

¹⁹Na nakaduapulu enggu dua lagun i umul'i Amun kanu kinaludsu nin endatu enggu nakadua lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Misulimit a wata ni Harus a taw sa dalepa a Yutba. ²⁰Na pinggula nin su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinggula nu ama nin a si Manasi. ²¹Ka inilingan nin su manga pinggula nu ama nin ka sinimba nin bun su manga pegkakadenanen a sinimba nu ama nin. ²²Na tinalikudanan nin su Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga kaapuan nin. Dala nin unuti su manga ukit'u Kadenan a Mapulu. ²³Na saleta mambu na pigkahandan sekanin sa mawag'u 'gkangasaligan nin ka inimatayan nilan sekanin lu kanu tulugan nin. ²⁴Ugaid'a pinangimatayan

bun nu manga taw a Yahuda su langun nu minimatay kani Datu Amun. Na nia nilan lun inisambi a makandatu na su wata nin a si Yusia.

²⁵ Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Amun na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ²⁶ Na su linebengan sa lekanin na lu kanu pamumulan a bedtuan sa Usa. Na su wata nin a si Yusia i nakasambi lun endatu.

Su Kinandatu ni Yusia sa Dalepa a Yahuda

22 ¹ Na nakawalu lagun i umul'i Yusia kanu kinaludsu nin endatu enggu nakatelupulu enggu isa lagun menem i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Yidida a wata ni Adaya a taw sa dalepa a Buskat. ² Na pinggula nin su ngin i pakasuat kanu Kadenan a Mapulu kagina inilingan nin su ukit'a kinapaguyag-uyag'u kaapuan nin a su Daud. Senep sa atay su kinapaginugut'in kanu Kadenan a Mapulu ka da sekanin edsibay-sibay.

³ Na kanu ikasapulu enggu walu lagun a kapendatu ni Yusia, na pinalu nin kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu si Sapan a sinanganan sa kapanulat a wata a mama ni Asalia a apu ni Misulam sa nia nin lun pidtalun na ⁴“Lu ka kani Hilkia a mapulu sa langun nu 'bpamangurban ka ipabilang'engka lun su manga kuleta a napananggit'u manga taw lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu a pinamelimud'u 'bpamangurban a pedtameng kanu bengawan nu Suti a 'Bpagagaman. ⁵ Edtalun ka lun i inggay nin su entu lu kanu 'gkangasaligan kanu kabpagumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman ka enggu nilan makabayad kanu gumagalebek a 'bpamagumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman ⁶ a mana

su manga panday enggu su ped pan a papedtindag kanu entu apeg den nu manga masun ka enggu nilan makapamasa sa manga kayu enggu manga binasayan a watu a nasisita kanu kabpagumbaya kanu entu. ⁷ Ugaid'a dili den silan dait a pangingsan pan pantag kanu nagastu nilan kanu entu kagina kasaligan bun silan.”

⁸ Na nia pidlatu nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban a si Hilkie kani Sapan a nasanganan sa kabpanulat na “Nailay ku su libelu nu kasuguan lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu.” Na inenggay ni Hilkie su entu kani Sapan, na binatia nin mambu su entu. ⁹ Na guna su maitu na linemu si Sapan kanu datu sa nia nin lun pidlatu na “Kinua den nu manga 'bpanunugun nengka su manga kuleta kanu Suti a 'Bpagagaman ka inenggay nilan den kanu 'gkangasaligan sa kabpagumbaya kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu.” ¹⁰ Daka pidlatu bun ni Sapan kanu datu i “Aden inenggay sa laki nu 'bpangurban a si Hilkie a libelu.” Na binatia ni Sapan su entu sia kanu kaadapan nu datu.

¹¹ Na guna makineg'u datu su manga kadlatu a nakadalem kanu libelu nu kasuguan na kinisi nin su balegkas'in sabap kanu lidu na ginawa nin. ¹² Daka sinugu nin su 'bpangurban a si Hilkie, si Ahikam a wata a mama ni Sapan, si Akbur a wata a mama ni Mikaya, si Sapan a nasanganan sa kabpanulat enggu su nasanganan sa kabpangindawan a si Asaya sa nia nin pidlatu kanilan na ¹³ “Lu kanu kanu Kadenan a Mapulu ka ipangadap aku nu lun apeg'u manga taw kanu dalepa taman kanu langun na taw a Yahuda pantag kanu manga kadlatu a nakadalem kanu libelu a entu. Na sangat a nalipunget su Kadenan a Mapulu sa lekitanu kagina dala paginuguti nu manga kaapuan tanu su ngin i nakadalem kanu entu

a libelu. Dala nilan enggula su langun na namakasulat lun pantag sa lekitanu.”

¹⁴Guna su maitu na si Hilkia a 'bpangurban, si Ahikam, si Akbur, si Sapan enggu si Akaya na linemu silan kanu babay a nabi a si Hulda a kaluma ni Salum. Na si Salum na wata a mama ni Tikba a apu ni Haras enggu sekanin i pedtuganul kanu manga balegkas'u^r 'bpamangurban. Si Hulda na lu sekanin pegkaleben kanu ikadua a distritu nu Awrusalim. Na inimbitiala nilan taman sa ¹⁵nia pidtalun ni Hulda kanilan na “Ipapedsampay nu Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil sa edtalun kanu mama a sinemugu sa lekanu ¹⁶sa nia kadtalun nu Kadenan a Mapulu na ‘Ilay ka, binasan ku su nia a dalepa taman kanu manga taw nin sia luyud kanu ngin i nakadalem kanu libelu a binatia nu datu nu manga taw a Yahuda. ¹⁷Na sabap sa pinakalipunget aku nu manga taw ka tinaligkudan aku nilan taman sa minapal silan kanu manga pegkakadenanen a inumbal bu nu manga lima nilan na ipagedam ku mambu kanu nia a dalepa su sangat a lipunget ku taman sa dili i entu kadenggawan.’ ¹⁸Ugaid'a makapantag menem kanu datu nu dalepa a Yahuda a sinemugu sa lekanu sia asal'a makaidsa kanu Kadenan a Mapulu, na nia nu lun edtalun na ‘Su Kadenan a Mapulu a Kadenan nu manga taw a Israil na nia nin katigan sa leka pantag kanu manga kadtalun a nakineg'engka ¹⁹na “Sangat i kalemek'u atay nengka sa laki enggu nangalimbaba i ginawa nengka sa laki guna nengka makineg su pidtalun ku sungkang kanu dalepa a nia taman kanu taw nin sa mabaluy silan a inggileka enggu kayayan. Na guna nengka makineg su entu, na kinisi

^r 22:14 balegkas'u 'bpamangurban Nia kapegkasabut'u manga ped a alim na balegkas'u datu i pedtumbuken sia.

nengka su balegkas'engka sa kinalidu na ginawa enggu naguguliang ka sia kanu adapan ku tembu pinakikineg ku seka. ²⁰Na kagina ka maitu na di nengka mailay su langun na kasimuketan a patingguman ku kanu nia a dalepa kagina isugut ku a matay ka sa aden kalilintad'in taman sa madtagapeda nengka den su manga lukes'engka a namamatay den.” ’ ’ ”

Na inisampay nilan mambu kanu datu su sawal'u babay a nabi a si Hulda.

Su Kinasapal'i Yusia sa Kasimba sa Pegkakadenanen

23 ¹Daka inipatawag'i Datu Yusia su langun nu 'gkangaunutan nu dalepa a Yahuda apeg'u 'gkangaunutan nu siudad a Awrusalim.

²Linemu sekanin kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu apeg'u langun nu taw sa dalepa a Yahuda enggu Awrusalim magidsan i balapantag enggu dikena, apeg den su 'bpamangurban enggu manga nabi ka binatia nin kanu adapan nilan su libelu nu kapasadan a nailay kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu. ³Na lu sekanin midtindeg kanu ubay nu palaus a pedtindegan nu datu enggu minumbal sekanin sa kapasadan sia kanu kaadapan nu Kadenan a Mapulu asal'a kapaginugutan nin su Kadenan a Mapulu sa ukit a kanggulalan kanu manga kasuguan nin enggu kanu manga atulan nin sa senep sa atay enggu ginawa a nakadalem kanu nia a libelu. Na saleta mambu na minamung su langun nu manga taw kanu entu a kapasadan.

⁴Na sinugu nu datu su mapulu sa langun nu 'bpamangurban a si Hilkia enggu su 'gkangasaligan nin a 'bpamangurban apeg'u 'bpamangurban a pedtameng kanu bengawan nu Suti a 'Bpagagaman sa ipameliu nilan

kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu su langun na igagama a 'bpagusalen nu manga taw sa kapedsimba kani Baal, Asira enggu su langun nu pedsimban kanu kawang-kawangan. Na inipatudung'in langun su entu lu kanu liu nu Awrusalim, sa kadatalan nu lepak'u ig a Kidrun enggu pinananggit'ilan su manga aw nu entu lu sa Bitil. ⁵Na pinaawa nin sa galebekan su 'bpamangurban kanu pegkakadenanen a sinanganan nu manga datu nu manga taw a Yahuda sa kapangurban sa mamut a tutungen lu kanu namakapulu a dalepa, lu kanu manga siudad sa dalepa a Yahuda enggu lu kanu manga dalepa a nakalibet kanu Awrusalim. Na silan bun i pedtutung kanu manga mamut a tutungen kani Baal enggu su manga pedsimban lu kanu kawang-kawangan a su senang, ulan-ulan enggu manga bitun. ⁶Inipaliu nin bun kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu su palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira. Na lu nin inipapananggit kanu liu nu Awrusalim, lu kanu lepak a 'bpagukitan na ig a bedtuan sa Kidrun ka inipatudung'in lu ba. Na tinapung-tapung'in su entu ka inipasambalak'in lu kanu manga lebeng'u kadsalilidan demun a manga taw. ⁷Inipageba nin bun su pegkalebenan nu manga babay-mama a manga sundal lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu a lu ba 'bpamamanay su manga babay sa manga balegkas'u pegkakadenanen a si Asira.

⁸Na pinambalingan ni Yusia sa Awrusalim su langun nu 'bpamangurban a lu pegkaleben kanu ped a dalepa sa Yahuda. Pinggiabuan nin su 'bpamedsimban lu kanu namakapulu a dalepa iganat sa dalepa a Giba taman sa Birsiba a lu ba pedtutungen su mamut a tutungen nu 'bpamangurban. Pinangeba nin bun su pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa a ibpeludep kanu bengawan nu gubilnadul'u siudad a si Yusua

a lu tampal kanu biwang'u bengawan nu siudad. ⁹Na su 'bpamangurban a namegkurban lu kanu namakapulu a dalepa na dala den suguti a makapangurban lu kanu pegkurbanan kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu sa Awrusalim ugaid'a sinugutan silan sa makakan kanu pan a dala pakembang'in kaped'u ped a 'bpamangurban. ¹⁰Pinggiabuan bun ni Yusia su 'bpangapalan a bedtuan sa Tupit a lu kanu kadatalan nu dalepa a Bin-Hinum ka asal'a dala den temutung kanu manga wata nilan a mama atawa ka babay a apal'ilan kanu pegkakadenanen a si Mulik. ¹¹Na inipaawa nin bun su manga kuda a iniapal'u manga datu nu manga taw a Yahuda sa senang a lu tampal kanu bengawan nu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu lu kanu dayag a masupeg kanu bilik'u 'gkasaligan a si Natan-Milik. Tinutung'in bun su manga kalisa a 'bpagusalen sa kapedsimba kanu senang.

¹²Na inipageba nin bun su 'bpangapalan a inipaumbal'u manga datu nu manga taw a Yahuda a lu kanu atep'u bilik'i Akas sa pulu enggu su manga 'bpangapalan a inipaumbal'i Manasi lu kanu dua timan a lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu. Na tinapung-tapung'in su entu ka inisambulak'in lu kanu lepak a Kidrun. ¹³Na pinggiabuan bun nu datu su manga pedsimban lu kanu namakapulu a dalepa a lu mag sa sebangen nu Awrusalim a lu kanu laya nu Palaw a Kabinasan.^s Na su nia a manga pedsimban na inipatindeg'u Datu Sulaiman a datu nu manga taw a Israil kanu pakangingilu a pegkakadenanen nu manga taw a Sidun a si Astarti, su pakangingilu a pegkakadenanen nu manga taw a

^s **23:13 Palaw a Kabinasan** Nia bun ba su Palaw nu Ulibus. Binedtuan su nia ba sa Palaw a Kabinasan sabap kanu kabaladusan a pinggula nu manga taw lu a mana su kapedsimba sa manga pegkakadenanen.

2 Datu 23

Muab a si Kimus enggu su pakangingilu a pegkakadenanen nu manga taw a Amun a si Mulik. ¹⁴Na linupet'in bun su manga palaus a watu a 'bpagusalen nilan kanu kapedsimba kanu manga pegkakadenanen enggu gineba nin bun su manga palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira. Pinggiabuan nin bun su entu sa ukit a kinatambak'in lun sa manga tulan na taw. ¹⁵Gineba nin bun su 'bpangurbanan lu kanu nakapulu a dalepa sa Bitil a inipatindeg'i Yirubuam a wata a mama ni Nibat a nadsabapan na kinandusa nu manga taw a Israil. Linupet-lupet'in su entu enggu tinutung'in, maitu bun su palaus a tademan kanu pegkakadenanen a si Asira na tinutung'in bun su entu. ¹⁶Na sia kanu kabpangingilay ni Yusia na nakailay sekanin sa 'bpamelebengan lu kanu kabakuludan. Na inipakua nin su manga tulan lu kanu entu a 'bpamelebengan ka tinutung'ilan lu kanu 'bpangurbanan ka enggu nin 'gkanggiabuan su entu. Na nanggula su langun nu entu sia luyud kanu kadtalu nu Kadenan a Mapulu a inipaalung'in sia nakanggulalan kanu nabi a sinugu nin kanu nangaugget den a manga gay sa kanu timpu a kapedtindeg'i Yirubuam kanu ubay nu pegkurbanan kanu timpu nu kapedsela-sela.

Na guna 'bpangingilay su Datu Yusia na nailay nin su lebeng'u nabi a nakaalung kanu manga entu. ¹⁷Daka inidsa nu Datu Yusia i “Ngin i pinatindeg a nan a watu a 'gkailay ku?” Na nia inisumpat'u manga taw sa siudad na “Lebeng i nan nu nabi a ebpun kanu dalepa a Yahuda a nakaalung kanu pinggula nengka ba a nia kanu 'bpangurbanan sa Bitil.” ¹⁸Na nia pidtalun nu datu na “Di nu den pegkudia i lebeng'in a nan enggu di nu pegkua su manga tulan nin.” Na dala nilan den mambu 'gkudia su entu enggu su manga tulan nu nabi sa Samaria.

¹⁹Na guna mapasad su entu, na inipaawa bun ni Yusia su manga walay a pedsimban kanu pegkakadenanen lu kanu namakapulu a dalepa sa manga ciudad'u Samaria a mana bun su pinggula nin kanu pegkurbanan sa dalepa a Bitil. Entu ba su manga walay a pedsimban a inipaumbal'u manga datu nu manga taw a Israil a sabapan na kinalipunget'u Kadenan a Mapulu. ²⁰Na langun nu 'bpamangurban kanu namakapulu a dalepa na pinangimatayan ni Yusia lu kanu 'bpamangurbanan enggu lu nilan ba tinutung su manga tulan nu taw. Entu pan ka mimbalingan sekanin lu sa Awrusalim.

Su Kinadsela-sela kanu Kanduli nu Kalipuas

²¹Na sinugu ni Datu Yusia su langun na manga taw sa nia nin pidtalu na “Idsela-sela tanu su Kanduli nu Kalipuas'u Kadenan a Mapulu^t a Kadenan tanu sia luyud kanu nakasulat kanu nia a libelu nu kapasadan.” ²²Dala pagidsan nu entu a kinadsela-sela nilan kanu Kanduli nu Kalipuas iganat kanu timpu nu 'bpamangukum a su 'bpangukum kanu taw a Israil atawa ka kanu timpu nu manga datu nu manga taw a Israil enggu Yahuda. ²³Ugaid'a kanu ikasapulu enggu walu lagun a kapendatu ni Datu Yusia na inidsela-sela nilan den i entu a Kanduli nu Kalipuas kanu Kadenan a Mapulu lu sa Awrusalim.

^t23:21 Su **Kanduli nu Kalipuas** sia sa basa a Hibu na su *Kinalampas*. Su ukit a kinalipuas'u Kadenan kanu manga taw a Israil kanu timpu nu kinapangungulipen kanilan lu sa dalepa a Egypt na mana su kinalampas'in kanu manga walay a aden tanda nin a lugu nu bili-bili lu kanu bengawan ka enggu dili matay su kaka sa langun na wata nilan a mama nu entu a manga walay. Mabatia i nia sia kanu Kinaliu 12 ayat 1 taman sa 14 sia kanu Kitab Taurat.

2 Datu 23

²⁴Na liu pan sa entu na pinaawa ni Yusia sa Awrusalim enggu kanu lusud'u dalepa a Yahuda su langun nu 'bpamangalintaw enggu su pemitiala sa manga aluak'u namamatay, su manga balahala a pegkakadenanen enggu su langun na pakangingilu a 'gkailay kanu kalupan nu Yahuda enggu Awrusalim asal'a makanggulalan su manga kasuguan a nakasulat kanu libelu a nailay nu 'bpangurban a si Hilkia lu kanu Suti a 'Bpagagaman nu Kadenan a Mapulu. ²⁵Na dala pagidsan nin a datu si Yusia a sinemangul kanu Kadenan a Mapulu ka pinaginugutan nin sekanin sa senep sa atay, sa ginawa enggu kanu langun nu bagel'in. Na ininggulalan nin su langun nu kasuguan nu Musa taman sa dala den nakatundug lun a nakalepeng sa lekanin. ²⁶Ugaid'a apia ka maitu na dala bun maawa su sangat a kapegkalipunget'u Kadenan a Mapulu kanu manga taw a Yahuda sabap kanu langun nu pinggula ni Manasi a nadsabapan a kinalipunget'in. ²⁷Na nia pidtalun nu Kadenan a Mapulu na “Paawan ku kanu adapan ku su manga taw a Yahuda a mana bun su pinakaidan ku kanu manga taw a Israil. Na ikias ku den su Awrusalim a su ciudad a nia a pinamili ku taman kanu Suti a 'Bpagagaman a pidtalun ku paganay a sia ba badtugen su ingala ku.”

Su Kinapatay ni Yusia

²⁸Na su ped pan a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yusia enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu nu napagukit-ukitan nu manga datu nu manga taw a Yahuda. ²⁹Na kanu timpu nu kapendatu ni Yusia na linemu si Piraun Niku a datu nu manga taw a Egypt kanu lawas'a ig a Yupratis ka enggu nin katabangan su datu nu manga taw

a Asiria. Saleta mambu na ginemanat mambu si Yusia apeg'u manga sundalu nin ka enggu nilan makambunua si Piraun Niku. Na sia pamun sa lalan si Piraun Niku na nadsumbak'in sa dalepa a Migidu si Yusia, na inimatayan nin lu ba si Yusia. ³⁰ Na guna su maitu na inipageda nu manga panunugun ni Yusia su bangkay nin lu kanu kalisa ka inimbalingan nilan sa Awrusalim enggu lu sekanin inilebeng kanu 'bpelebengan lun. Na su manga taw kanu entu a dalepa na nia nilan inisambi endatu na su wata nin a si Yihuahas sa ukit'a kinabubus lun sa lana.

Su Kinandatu ni Yihuahas sa Dalepa a Yahuda

³¹ Na nakaduapulu enggu telu lagon i umul'i Yihuahas kanu kinaludsu nin endatu enggu nakatelun ulan bu i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Hamutal a wata a babay ni Yirimaya a taw sa dalepa a Libna. ³² Na pinggula ni Yihuahas su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu a mana su pinggula nu manga kaapuan nin. ³³ Na binilanggu sekanin ni Piraun Niku lu sa dalepa a Ribla a sakup'u kalupan a Hamat asal'a dili sekanin makandatu sa Awrusalim. Na pinapamayad'i Datu Niku su manga taw a Yahuda sa telu ngibu enggu lima gatus kakilu a pilak enggu telupulu enggu lima kakilu a bulawan. ³⁴ Na si Ilikiam a isa kanu wata a mama ni Yusia i inisambi ni Piraun Niku a endatu. Sinambian nin si Ilikiam sa ngala a Yihuyakim. Ugaid'a inanggit'i Piraun Niku si Yihuahas lu sa Egypt taman sa lu den ba sekanin minatay. ³⁵ Na inenggay ni Datu Yihuyakim kani Piraun Niku su pilak enggu bulawan a inibayad'u manga taw a Yahuda ka pinapamayad'in man sa buwis su manga taw kanu dalepa sia luyud kanu kadakel'a kakawasan nilan ka inggay nin kani Piraun Niku.

Su Kinandatu ni Yihuyakim kanu Dalepa a Yahuda

³⁶Na nakaduapulu enggu lima lagun i umul'i Yihuyakim kanu kinaludsu nin endatu enggu nakasapulu enggu isa lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Sibida a wata a babay ni Pidaya a taw sa dalepa a Rumah. ³⁷Na pinggula ni Yihuyakim su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinggula nu manga kaapuan nin.

24 ¹Na kanu timpu nu kapendatu ni Yihuyakim sa dalepa a Yahuda na sinakup'i Datu Nibukadnisar a datu nu manga taw a Babilunia su dalepa a Yahuda. Na nabaluy a panunugun nin si Yihuyakim kanu dalem'u telu lagun. Ugaid'a ulian nu entu na sinemungkang sekanin kani Nibukadnisar. ²Daka sinugu nu Kadenan a Mapulu su manga lumpukan nu manga taw a Kaldia,^u manga taw a Aram, manga taw a Muab enggu su manga taw a Amun sungkang kanu dalepa a Yahuda ka enggu nilan mabinasa su entu a dalepa a mana bun su pidtalu nu Kadenan a sia nakanggulalan kanu manga nabi a sinugu nin. ³Na saben-sabenal a nanggula man i entu nu manga taw a Yahuda sia nakanggulalan kanu inisugu nu Kadenan a Mapulu ka enggu nin silan makapaawa kanu adapan nin sabap kanu manga kadusan a pinggula ni Manasi, ⁴apeg den nu kinapatuga nin kanu lugu nu manga taw a dala kadupangan nin lu sa Awrusalim. Na dala i entu maampun nu Kadenan a Mapulu.

⁵Na su ped a tudtulan makapantag kanu kinandatu ni Yihuyakim enggu su langun nu pinggula nin na nakasulat kanu libelu a napagukit-ukitan nu

^u **24:2 manga taw a Kaldia** Su pindalepan nu manga taw ba a nia na binedtuan sa Babilunia a Iraq sa saguna a timpu. Mabatia bun i nia sia kanu Manga Awal 15 ayat 7 sia kanu Kitab Taurat.

manga datu nu manga taw a Yahuda. ⁶Na guna matay si Yihuyakim na nia lun nakasambi endatu na su wata nin a mama a si Yihuyakin.

⁷Na su datu nu manga taw a Egypt na dala den lusud 'bpaluman kagina nasakup den nu datu nu manga taw a Babilunia su langun nu kasakupan nin iganat kanu lepak a 'bpagukitan nu ig a endulunan nu dalepa a Egypt taman kanu lawas'a ig a Yupratis.

Su Kinandatu ni Yihuyakin enggu su Kinabiag lun

⁸Na nakasapulu enggu walu lagun i umul'i Yihuyakin kanu kinaludsu nin endatu enggu nakatelu ulan i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Nihusta a wata a babay ni Ilnatan a taw sa Awrusalim.

⁹Na pinggula nin su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu a mana bun su pinggula nu ama nin.

¹⁰Na kanu entu a timpu na su manga panunugun ni Datu Nibukadnisar a datu nu manga taw a Babilunia na linusudan nilan su siudad a Awrusalim enggu binalibet'ilan su entu. ¹¹Na gagalu nu kabpelibet'u manga sundalu kanu siudad na nakauma lu su datu nilan a si Nibukadnisar.

¹²Na inipalad'i Datu Yihuyakin su ginawa nin kani Datu Nibukadnisar taman den kanu ina nin, kanu manga panunugun nin, kanu 'gkangasaligan nin enggu kanu 'gkangaunutan. Na nanggula su entu a kinabilanggu kani Yihuyakin kanu ikawalu lagun a kapendatu ni Nibukadnisar. ¹³Na sia luyud kanu kadtalu nu Kadenan a Mapulu na pinangua ni Datu Nibukadnisar su langun nu kakawasan lu kanu Suti a 'Bpagagaman enggu lu kanu tulugan taman kanu langun nu igagama a bulawan a inipaumbal'u

Datu Sulaiman a datu nu Israil a lu kanu Suti a 'Bpagagaman.^v ¹⁴ Na biniag'in su sapulu ngibu a manga taw a su langun nu manga taw sa Awrusalim, su langun nu 'gkangaunutan enggu su langun nu manga sundalu. Biniag'in bun su langun nu manga panday apeg den nu manga panday nu putaw. Nia nin bu inisama na su manga miskin a manga taw kanu entu a kalupan.

¹⁵ Biniag'i Nibukadnisar si Yihuyakin enggu pinananggit'in sa Babilunia apeg'u ina nin, su manga kaluma nin, su 'gkangasaligan nin enggu su manga badtug a manga taw sa Yahuda. ¹⁶ Na pitu ngibu langun su nabiag'i Nibukadnisar a sundalu enggu sangibu a manga panday. Na su langun nu entu na mabagel enggu kapakayan a embunua. Nabiag silan taman sa pinananggit lu sa Babilunia. ¹⁷ Na nia nin inisambi a endatu na su bapa ni Yihuyakin a si Matania. Na sinambian nin su ngala ni Matania sa Sidikia.

Su Kinandatu ni Sidikia kanu Dalepa a Yahuda

¹⁸ Na nakaduapulu enggu isa lagun i umul'i Sidikia kanu kinaludsu nin endatu enggu nakasapulu enggu isa lagun i kinandatu nin lu sa Awrusalim. Na nia nin ina na si Hamutal a wata a babay ni Yirimaya a taw sa dalepa a Libna. ¹⁹ Na pinggula nin su dala kasuati nu Kadenan a Mapulu a mana su pinggula ni Yihuyakim. ²⁰ Na sabap kanu lipunget'u Kadenan a Mapulu na pinaawa nin kanu kaadapan nin su manga taw sa Awrusalim enggu Yahuda.

^v 24:13 Na mailay su nia a pidtalu nu Kadenan sia nakanggulalan kanu Nabi Isayas sa kanu nia bun ba a kitab 20 ayat 17.

Na sinemungkang si Sidikia kanu datu nu manga taw a Babilunia.

Su Kinabinasa sa Awrusalim

25 ¹Na kanu ikasapulu gay kanu ikasapulu a ulan-ulan nu ikasiyaw lagun a kapendatu ni Sidikia na linusudan ni Datu Nibukadnisar apeg'u langun nu sundalu nin su Awrusalim. Na migkampu silan masiken sa ciudad enggu tinambakan nilan sa lupa su ligid'u alad asal'a kadtimpawan nilan sa kaludep'ilan kanu ciudad a entu. ²Na binalibet'ilan bu su ciudad taman kanu ikasapulu enggu isa lagun a kapendatu ni Sidikia.

³Na kanu ikasiyaw gay kanu ikapat a ulan-ulan kanu entu bun ba a lagun na nangiseg bun su kapenggutem kanu entu a ciudad taman sa dala den 'gkakan nu manga taw. ⁴Daka nageba nu manga taw a Babilunia su alad'u ciudad. Na guna su maitu, na kanu magabi na minawa si Datu Sidikia apeg'u manga sundalu nin a lu silan minukit kanu bengawan a pageletan nu dua timan a alad kanu ubay nu pamumulanen nin kagina nabalibet'u manga taw a Babilunia su ciudad. Na lu silan pebpawang kanu kadatalan a Araba. ⁵Ugaid'a sineled silan nu manga sundalu nu manga taw a Babilunia enggu lu den silan nasaut kanu kadatalan nu dalepa a Yariku. Na su langun na manga sundalu nin na namakabpapalak enggu tinagak'ilan si Datu Sidikia. ⁶Daka nabiag'ilan sekanin enggu init'ilan lu kanu datu nu manga taw a Babilunia sa dalepa a Ribla ka lu nilan ba sinugat sa kawagib. ⁷Na su manga wata a mama ni Sidikia na pinangimatayan nilan kanu kaadapan nin. Entu pan a sinuat'ilan su mata ni Sidikia enggu sinangkalian sekanin ka init'ilan lu sa Babilunia.

Su Kinageba kanu Suti a 'Bpagagaman

⁸Na kanu ikapitu gay kanu ikalima a ulan-ulan nu ikasapulu enggu siyaw lagun nu kapendatu ni Nibukadnisar sa Babilunia na linemu sa Awrusalim su 'gkasaligan nin a si Nibusaradan a mapulu nu tameng. ⁹Na tinutung'in su Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu, su tulugan nu datu enggu su langun nu manga walay sa Awrusalim apeg den nu langun nu walay nu manga taw a balapantag. ¹⁰Inipageba nin bun kanu manga sundalu nu dalepa a Babilunia su manga alad a nakabalibet kanu Awrusalim. ¹¹Na biniag'i Nibusaradan a mapulu nu tameng su sangat i kadakel'in a taw a nangasama kanu siudad apeg'u manga taw a tinemampil kanu datu nu manga taw sa Babilunia. ¹²Ugaid'a initabun nin su ped a manga miskin a taw asal'a makatuludu kanu pamumulanen a ubas enggu kanu 'bpangangawidan.

¹³Na linupet-lupet'u manga taw a Babilunia su manga igagama nu Suti a 'Bpagagaman a mana su manga palaus a galang, su manga kaun a galang a aden tilikan nin a 'bpagusalen sa kapegkua sa ig enggu su masela a 'bpametadan sa ig a galang a mana kawa a binedtuan sa Lagat ka init'ilan su entu lu sa Babilunia. ¹⁴Na pinangua nilan bun su manga kuden, su manga pala, su manga ibpangunting kanu sumbuan nu palitan, su manga 'bpametadan sa tutungen enggu su langun na galang a igagama a 'bpagusalen kanu Suti a 'Bpagagaman. ¹⁵Na pinangua bun ni Nibusaradan su manga 'bpametadan sa waga na apuy, su manga matikungkung a lampay enggu su ped pan a igagama a bulawan enggu pilak. ¹⁶Na dala matimbang su dua timan a entu a palaus a galang, su masela a 'bpametadan sa ig a bedtuan sa Lagat enggu su manga kaun a

galang a aden tilikan nin kagina mangaugat a benal. Na entu ba su manga igagama a inipaumbal'u Sulaiman sa kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Kadenan a Mapulu. ¹⁷ Kagina nia kalambeg'u uman i palaus na siyaw kamitru enggu aden mana sansangan a galang kanu pundu nu palaus a nia nin kalambeg na dua kamitru enggu tenga a nabalibet'u pinadsusumpat a mana sangkali a galang enggu nabalibet bun na galang a mana unga na kayu a bedtuan sa pumigranata.

¹⁸ Na biniag bun ni Nibusaradan su mapulu nu 'bpamangurban a si Siraya enggu su temundug sa lekanin a 'bpangurban a si Sipanias enggu su telu kataw a tameng'u bengawan nu Suti a 'Bpagagaman. ¹⁹ Biniag'in bun su nailay nin kanu siudad a isa kanu 'gkangaunutan nu manga sundalu nu manga taw a Yahuda, su lima kataw a pedsaligan nu datu a nailay nin lu, su mapulu a nasanganan sa kabpanulat enggu sa kabpamili sa mabaluy a manga sundalu taman kanu nempulu kataw a manga taw lu a nailay nin kanu entu a siudad. ²⁰ Na pinananggit silan langun ni Nibusaradan a mapulu nu tameng lu kanu datu nu manga taw a Babilunia a lu sa dalepa a Ribla. ²¹ Na lu silan inimatayan nu datu nu manga taw a Babilunia sa dalepa a Ribla sa kanu kalupan a Hamat.

Tembu su manga taw a Yahuda na nakaawa silan kanu dalepa nilan enggu nakaidtug silan kanu dalepa a Babilunia.

Su Kinagubilnadul'i Gidalia kanu Dalepa a Yahuda

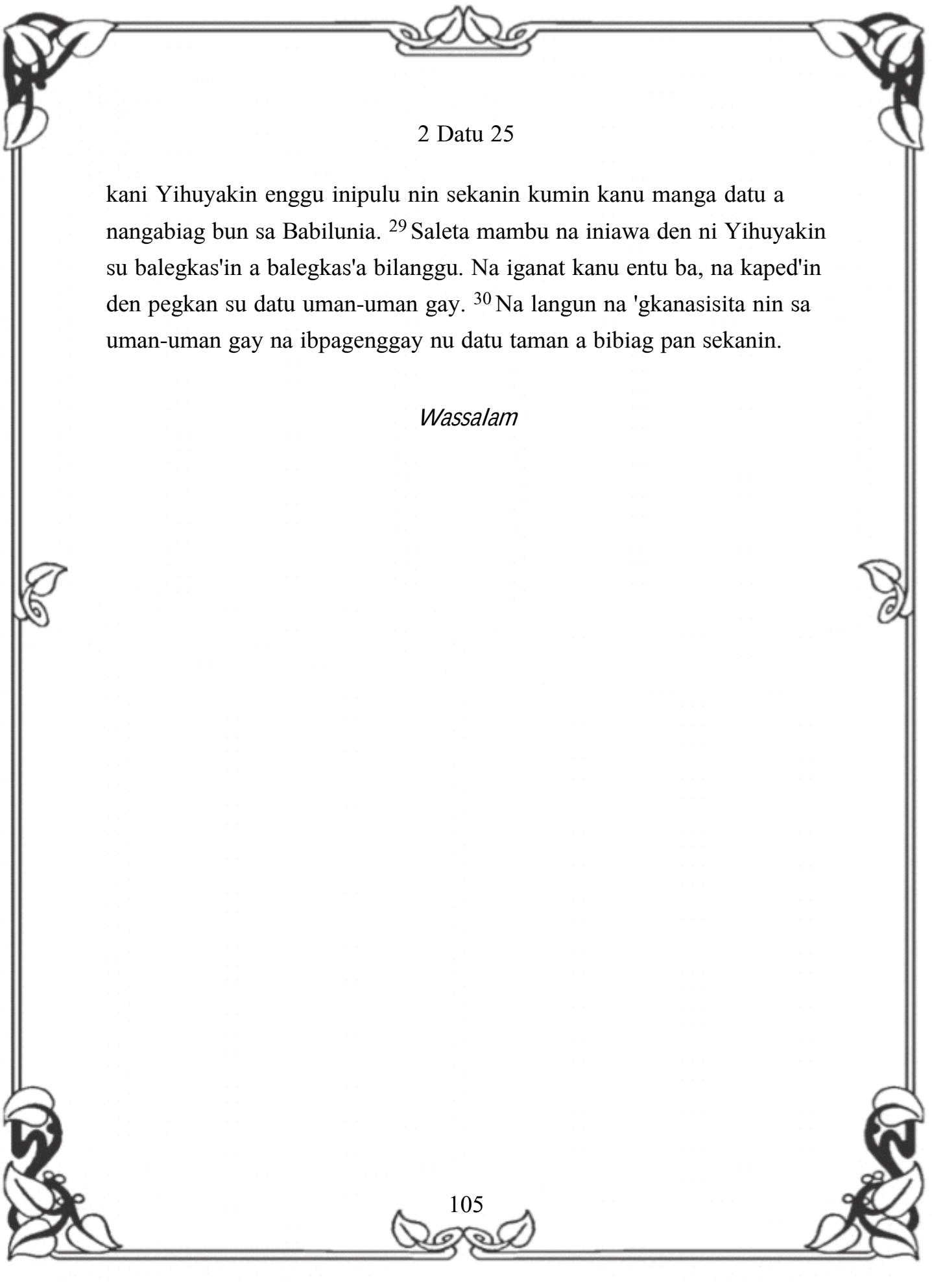
²² Na si Gidalia a wata a mama ni Ahikam a apu ni Sapan na inibetad'u Datu Nibukadnisar a gubilnadul'u manga taw a nasama kanu kalupan nu Yahuda. ²³ Na guna makineg'u manga mapulu nu manga sundalu nu

manga taw a Yahuda enggu su manga taw nilan i binaluy nu datu nu Babilunia si Gidalia a gubilnadul na pibpawangan nilan sekanin lu sa dalepa a Mispa. Na nia ba a entu linemu na si Ismail a wata a mama ni Nitania, si Yuhanan a wata a mama ni Karia, si Siraya a wata a mama ni Tanhumit a taw sa dalepa a Nitupa enggu si Yasania a wata a mama nu taw sa Maaka taman kanu manga taw nilan. ²⁴ Na midsapa si Gidalia sa kanilan enggu kanu manga taw nilan sa nia nin pidtalu na “Da kanu 'gkagilek kanu manga mapulu nu manga taw a Babilunia. 'Gkaleben kanu sia kanu kalupan enggu da kanu semungkang kanu datu nu manga taw a Babilunia ka amaika maitu, na dala manggula nu a mawag.”

²⁵ Ugaid'a kanu ikapitu a ulan-ulan na si Ismail a wata a mama ni Nitania a apu ni Ilisama a tupu bun nu manga datu na linemu sa dalepa a Mispa a kaped'in su sapulu kataw a manga taw nin ka inimatayan nilan si Gidalia apeg den nu manga taw a Yahuda enggu su manga taw a Babilunia a kaped'in sa Mispa. ²⁶ Sabap sa entu na su langun nu taw magidsan i balapantag enggu dikena enggu su manga mapulu nu sundalu na namamalaguy silan 'bpawang sa dalepa a Egypt kagina nangagilekan silan kanu manga taw a Babilunia.

Su Kinapambaya-baya kani Yihuyakin kanu Kinabilanggu nin

²⁷ Na kanu ikatelupulu enggu pitu lagun a kinabiag kanu datu nu manga taw a Yahuda a si Yihuyakin na nabaluy a datu si Ibil-Mirudak kanu dalepa a Babilunia. Na pinambaya-baya nin si Yihuyakin kanu ikaduapulu enggu pitu gay kanu ikasapulu enggu dua a ulan-ulan kanu entu bun ba a lagun. ²⁸ Na mapia i palangay a inipailay ni Ibil-Mirudak

2 Datu 25

kani Yihuyakin enggu inipulu nin sekanin kumin kanu manga datu a nangabiag bun sa Babilunia. ²⁹ Saleta mambu na iniawa den ni Yihuyakin su balegkas'in a balegkas'a bilanggu. Na iganat kanu entu ba, na kaped'in den pegkan su datu uman-uman gay. ³⁰ Na langun na 'gkanasisita nin sa uman-uman gay na ibpagenggay nu datu taman a bibiag pan sekanin.

Wassalam